

S T E N O G R A M A
ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova
din ziua de 23 noiembrie 2017

S U M A R

1.	Declararea ședinței ca fiind deliberativă. (<i>Onorarea Drapelului de Stat al Republicii Moldova.</i>)	5
2.	Dezbateri la ordinea de zi. Votat. (Pro – majoritatea)	5 – 12
3.	Legea nr.216 din 20 octombrie 2017 pentru modificarea și completarea Legii asociațiilor de economii și împrumut nr.139/2007. Nr. 2140 din 15.11.2017. Reexaminare. (Pro – 51) (Raportor – Ștefan Creangă, președinte al Comisiei economie, buget și finanțe)	12 – 13 107 – 108
4.	Proiectul de Lege cu privire la comitetele sectoriale pentru formare profesională. Nr. 226 din 12.07.2017. Lectura II. (Pro – 51) (Raportor – Valentina Buliga, președinte al Comisiei protecție socială, sănătate și familie)	13 – 14 109 – 110
5.	Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea despre aderarea Republicii Moldova la Convenția Internațională pentru Protecția Plantelor – art.2; Legea cu privire la produsele de uz fitosanitar și la fertilizanți – art.3, 6, 8, 9 ș.a.; Legea cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară – preambulul, art.1, 2, 3, 4, 7, 10 ș.a.</i>). Nr. 239 din 20.07.2017. Lectura II. (Pro – 74) (Raportor – Ion Balan, președinte al Comisiei agricultură și industrie alimentară)	14 110
6.	Proiectul de Lege cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală. Nr. 231 din 14.07.2017. Lectura II. (Pro – 64) (Raportor – Ștefan Creangă, președinte al Comisiei economie, buget și finanțe)	15 – 18 110 – 113 115
7.	Proiectul de Lege pentru completarea Legii nr.1585 din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de	18 114

	<p>asistență medicală (<i>art.12, 13</i>). Nr.240 din 20.07.2017. Lectura II. (Pro – 79)</p> <p>(Raportor – Valentina Buliga, președinte al Comisiei protecție socială, sănătate și familie)</p>	
8.	<p>Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Codul funciar – art.8, 9, 10, 40, 43, 45; Legea privind administrația publică locală – art.14; Legea privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului – art.1, 13; Legea privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului – art.9</i>). Nr.391 din 30.09.2016. Lectura II. (Pro – 76)</p> <p>În lectura a II-a comasat cu: proiectul de Lege nr.291 din 16.07.2014 pentru completarea și abrogarea unor acte legislative (<i>Codul funciar – art.40; ș.a.</i>).</p> <p>(Raportor – Ion Balan, președinte al Comisiei agricultură și industrie alimentară)</p>	<p>18 – 19 114 – 115</p>
9.	<p>Proiectul de Lege privind ratificarea Tratatului de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate al persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu alte dificultăți de citire a materialelor imprimare. Nr.274 din 18.09.2017. Lectura I. (Pro – majoritatea) Lectura II. (Pro – 86)</p> <p>(Prezintă – Lilia Bolocan, director general al Agenției de Stat pentru Proprietate Intelectuală)</p> <p>(Raportor – Violeta Ivanov, președinte al Comisiei politică externă și integrare europeană)</p>	<p>19 – 22 73 – 74</p>
10.	<p>Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.133-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social (<i>art.3, 5, 7, 8, 9, 12, 13 ș.a.</i>). Nr.330 din 24.10.2017. Lectura I. (Pro – majoritatea)</p> <p>(Prezintă – Anastasia Oceretnîi, secretar de stat în domeniul muncii și demografiei al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale)</p> <p>(Raportor – Valentina Buliga, președinte al Comisiei protecție socială, sănătate și familie)</p>	<p>22 – 48 73</p>
11.	<p>Proiectul de Lege pentru completarea articolului 29 din Legea nr.407-XVI din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurări. Nr.267 din 30.08.2017. Lectura II. (Pro – 51)</p>	<p>48 – 49 108</p>

	(Raportor – Ștefan Creangă, președinte al Comisiei economie, buget și finanțe)	
12.	<p>Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea articolului 46 din Legea nr.234/2016 cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare. Nr.306 din 09.10.2017. Lectura II. (Pro – 51)</p> <p>(Raportor – Ștefan Creangă, președinte al Comisiei economie, buget și finanțe)</p>	<p>49 – 50</p> <p>108 – 109</p>
13.	<p>Proiectul de Lege privind exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri. Nr.406 din 20.10.2016. Lectura I. (Pro – majoritatea)</p> <p>(Prezintă – Anastasia Oceretnîi, secretar de stat în domeniul muncii și demografiei al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale)</p> <p>(Raportor – Valentina Buliga, președinte al Comisiei protecție socială, sănătate și familie)</p> <p>(Coraportor – Raisa Apolschii, președinte al Comisiei juridice, numiri și imunități)</p>	<p>50 – 69</p> <p>73</p>
14.	<p>Proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea cu privire la statutul judecătorului – art.6; Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei – art.23; Legea cu privire la sistemul penitenciar – art.18; ș.a.</i>). Nr. 311 din 13.10.2017. Lectura I. (Pro – majoritatea)</p> <p>(Prezintă – Vadim Cojocaru, director adjunct al Centrului Național Anticorupție)</p> <p>(Raportor – Roman Boțan, președinte al Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică)</p>	<p>69 – 71</p> <p>73</p>
15.	<p>Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea articolului 13 din Legea nr.100-XV din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă. Nr.338 din 02.11.2017. Lectura I. (Pro – majoritatea)</p> <p>(Prezintă – Vladimir Țurcan, deputat)</p> <p>(Raportor – Raisa Apolschii, președinte al Comisiei juridice, numiri și imunități)</p> <p>(Coraportor – Eugen Carpov, vicepreședinte al Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică)</p>	<p>74 – 87</p> <p>106</p>

16.	<p>Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii – art.25; Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor – art.40</i>). Nr.307 din 11.10.2017. Lectura I. (Pro – majoritatea)</p> <p>(Prezintă – Igor Vreema, deputat)</p> <p>(Raportor – Raisa Apolschii, președinte al Comisiei juridice, numiri și imunități)</p>	87 – 88 106
17.	<p>Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Codul electoral – art.20; Legea privind sistemul public de asigurări sociale – art.35; Legea cetățeniei Republicii Moldova – art.41; ș.a.</i>). Nr.308 din 11.10.2017. Lectura I. (Pro – majoritatea)</p> <p>(Prezintă – Igor Vreema, deputat)</p> <p>(Raportor – Raisa Apolschii, președinte al Comisiei juridice, numiri și imunități)</p>	88 – 90 106
18.	<p>Proiectul de Hotărâre cu privire la executarea Hotărârii Parlamentului nr.45 din 24 martie 2017 cu privire la Raportul Comisiei speciale pentru eficientizarea cadrului legislativ privind alimentația copiilor în instituțiile preșcolare și de învățământ. Nr. 356 din 16.11.2017. Votat. (Pro – unanim)</p> <p>(Prezintă – Ion Balan, deputat)</p> <p>(Raportor – Ion Balan, președinte al Comisiei agricultură și industrie alimentară)</p>	90 – 101 102 – 106
19.	<p>Prezentarea informației referitor la îndeplinirea Planului de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pe anii 2016–2020 – răspuns doamnei deputat Elena Bodnarencu la întrebarea adresată în ședința plenară din 16 noiembrie 2017.</p> <p>(Raportor – Vera Petuhov, director general adjunct al Biroului Relații Interetnice)</p>	115 – 127
20.	<p>Prezentarea informației referitor la autorizațiile de tranzit al mărfurilor prin Ucraina – răspuns domnului deputat Oleg Lipskii la întrebarea adresată în ședința plenară din 10 noiembrie 2017.</p> <p>(Raportor – Serghei Bucataru, secretar de stat în domeniul transporturilor al Ministerului Economiei și Infrastructurii)</p>	127 – 133
21.	Întrebări.	133 – 136

Ședința începe la ora 10.08.

Lucrările sînt prezidate de domnul Iurie Leancă, vicepreședinte al Parlamentului, asistat de domnul Vladimir Vitiuc, vicepreședinte al Parlamentului.

Domnul Iurie Leancă:

Voi ruga Secretariatul să ne informeze despre prezența deputaților la ședința de astăzi.

Domnul Maxim Ganaciuc – șeful Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului:

Doamnelor și domnilor deputați,

Bună dimineața.

Vă anunț că la ședința Parlamentului, din totalul celor 101 deputați, și-au înregistrat prezența 91 de deputați.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc frumos.

Avem cvorumul necesar, ședința este deliberativă.

Vă rog, stimați deputați, să onorăm Drapelul de Stat. *(Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.)*

Vă mulțumesc.

Stimați colegi,

În perioada premergătoare ședinței de azi și-a sărbătorit ziua de naștere domnul Mihai Ghimpu.

Îi urăm „La mulți ani”, multă sănătate și succese în activitate, chiar în lipsa domniei sale. *(Aplauze.)*

Totodată, vreau să vă informez că Curtea Constituțională, prin Hotărîrea nr.31 din 21 noiembrie 2017, a validat mandatul de deputat în Parlament a candidatului supleant pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova doamna Alla Mironic.

La fel, îi dorim succese în activitatea sa parlamentară. *(Aplauze.)*

Și, totodată, vreau să vă informez, dar sper că domniile voastre cunosc acest lucru, că acum două zile, pe data de 21 noiembrie, s-au împlinit 100 de ani din ziua cînd și-a deschis lucrările primul organ legislativ și electiv suprem al Basarabiei „Sfatul Țării”, care a fost, totodată, și una dintre primele instituții politice libere din acest ținut, constituit pe baze democratice largi, cu participarea reprezentanților partidelor politice, cu reprezentarea diferitor categorii socio-profesionale, confesiunilor și etniilor conlocuitoare.

De fapt, acest eveniment a marcat începutul parlamentarismului moldovenesc. Și vreau să vă felicit cu acest prilej frumos. Și bineînțeles că trebuie să ne cinstim înaintașii noștri. *(Aplauze.)*

Acum trecem la ordinea de zi. După cum cunoașteți, ieri a avut loc ședința Biroului permanent și în baza propunerilor comisiilor permanente a fost aprobat proiectul agendei.

Aveți... dacă aveți sugestii, propuneri pe marginea agendei care a fost convenită ieri, vă rog frumos să le sonorizați acum. Dacă nu există, atunci vă rog să punem la vot agenda pe care o aveți în fața dumneavoastră.

Cine este pentru agendă.

Doamnă președinte Buliga,

Vă rog frumos.

Doamna Valentina Buliga:

Domnule Președinte...

Eu am apăsat.

Domnule Președinte al ședinței,

Stimați colegi,

Rog să acceptați să transferăm proiectul nr.349, nr.10 din agendă, pentru joia viitoare.

Domnul Iurie Leancă:

Am înțeles.

Doamna Valentina Buliga:

Da. Mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Va trebui să votăm pentru acest lucru.

Cine este pentru transferul pentru săptămîna viitoare a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.349 din 10.11.2017, vă rog frumos să ridicați mîna.

Majoritatea de voturi.

Mulțumesc.

Și acum votăm agenda per ansamblu.

Cine este în favoarea aprobării acestei agende, vă rog frumos să votați.

Majoritatea de voturi.

Vă mulțumesc frumos.

Trecem la primul subiect. (*Rumoare în sală.*)

Poftiți, de procedură.

Domnul Radu Mudreac:

Onorat Parlament,

Tradițional, în ultima duminică a lunii noiembrie, în Republica Moldova se sărbătorește Ziua profesională a agricultorilor.

Țin ca din numele Parlamentului să felicit toți agricultorii din Republica Moldova, care fac o activitate zi de zi în condiții extremale pentru a aduce pîinea pe masă tuturor cetățenilor Republicii Moldova. Sînt, într-adevăr, niște eroi care activează în condiții neegale în Republica Moldova.

De aceea țin să le mulțumim și să-i felicităm cu prilejul acestei zile profesionale în Republica Moldova.

Vă mulțumesc. (*Aplauze.*)

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Domnule Boțan,

Vă rog frumos.

Domnul Roman Boțan:

Domnule Președinte,

Ați întrebat despre propuneri la ordinea de zi. De aceea consider absolut necesar să verificați mai întîi dacă sînt asemenea propuneri.

Domnul Iurie Leancă:

Am verificat, am întrebat...

Domnul Roman Boțan:

Este subiectul nr.16.

Domnul Iurie Leancă:

... și nu am auzit nici o...

Domnul Roman Boțan:

Păi...

Domnul Iurie Leancă:

Scuze. Nu am observat.

Domnul Roman Boțan:

Să fiți mai atenți.

Mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Voi fi, neapărat.

Domnul Roman Boțan:

La numărul... subiectul nr.16 din ordinea de zi, vreau să menționez că Comisia securitate națională, apărare și ordine publică este coraportoare. Respectiv, la moment nu există un coraport și nu există nici avizul Guvernului. Ar fi oportun ca acest subiect să fie transferat pentru data viitoare, ca să fie cel puțin avizul Guvernului.

Știu totuși că există intenția mai multor colegi din comisie de a desfășura o ședință a comisiei astăzi, dar consider oportun să fie și avizul Guvernului.

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Domnule Țurcan,

Vă rog frumos. Sînteți unul din coautorii acestei inițiative.

Poftiți.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da, vă mulțumesc mult.

Stimate coleg,

În primul rînd, avizul Guvernului în cazul dat nici nu este necesar, deoarece acest proiect nu prevede careva majorări ale cheltuielilor financiare etc. Asta-i una la mîină.

Doi. Ieri doar a fost o înțelegere că dumneavoastră o să faceți dimineață o ședință a comisiei pe vreo 5 minute. Nimeni nu încurcă într-o pauză de 5, 10 minute să faceți această ședință și să pregătiți acest coraport.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Țurcan:

Este o chestiune absolut tehnică.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc, domnule Țurcan.

Domnule Carpov,

La fel, în calitate de coautor și membru al acestei comisii.

Domnul Eugen Carpov:

Vă mulțumesc.

Stimate domnule Președinte,

Noi am avut ad-hoc o ședință a comisiei. Domnul Boțan, în principiu, știe că noi ne-am întrunit acum înainte de ședință, avem un coraport.

Este adevărat că noi sîntem în așteptarea avizului Guvernului, care nu este obligatoriu. Din cîte știu, am avut consultări cu reprezentanți din Guvern, avizul este deja pe cale de a fi pregătit. Pentru lectura a doua, cu siguranță, o să ținem cont de acest aviz. Deci noi vom prezenta coraportul.

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Domnule Diacov,

Insistați și dumneavoastră în calitate de coautor?

Poftiți, domnule Diacov.

Domnul Dumitru Diacov:

Da, două cuvinte, și ca autor, dar și din partea fracțiunii. Noi rugăm ca proiectul să rămînă în ordinea de zi, să-l examinăm în prima lectură și dacă domnul Boțan sau altcineva vor avea propuneri pentru lectura a doua, nu-i nici o problemă...

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Domnule Boțan,

Insistați să amînăm? Să pun la vot sau sînteți de acord să analizăm în primă lectură acest proiect?

Domnul Roman Boțan:

Consider că toate regulile care sînt instituite trebuie să fie respectate și este totalmente greșit ca în diferite cazuri să procedăm diferit, pentru că legea este una. Eu consider că trebuie să fie toate avizele și toate rapoartele necesare prezentate, respectiv, bineînțeles că, ar fi cazul ca acest proiect să fie examinat atunci cînd va fi și poziția Guvernului.

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Mă simt obligat să...

Da. Domnule Diacov,

Poftiți.

Domnul Dumitru Diacov:

Mie îmi pare rău, domnule Boțan.

Este un exemplu clasic cînd președintele comisiei nu împărtășește ideea și atunci președintele comisiei organizează în așa fel ca comisia să boicoteze și să nu dea aviz la un proiect, la un proiect foarte simplu. Mie îmi pare rău.

Domnule Boțan,

Toate comisiile au realizat acest lucru, dumneavoastră nu l-ați făcut anume din motivele acestea care le-ați expus aici.

Vă rog frumos.

Domnul Iurie Leancă:

Eu vă mulțumesc.

Domnul Dumitru Diacov:

Vă rog frumos.

Domnul Iurie Leancă:

Domnule Diacov,

Vă mulțumesc.

Eu pun la vot. Cine este pentru a susține propunerea domnului Boțan de a scoate de pe agenda ședinței de astăzi subiectul nr.16, vă rog frumos să votați.

Cine este pentru, în favoare.

Minoritate.

Mulțumesc.

Rămîne subiectul pe agendă, cel puțin pentru prima lectură vom discuta astăzi.

Doamnă Zotea,

Poftiți.

Doamna Alina Zotea:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați deputați,

Vreau să felicit și să aduc mulțumiri chișinăuienilor care nu au ieșit la referendumul ilegal organizat de Partidul Socialiștilor, să le spun că, practic, au acordat a patra oară votul de încredere pentru Dorin Chirtoacă și să fac o propunere ca cei care au organizat acest referendum ilegal să întoarcă în buget 9 milioane de lei, iar membrilor care se află în acest consiliu municipal să-și dea demisia. Este rușinos.

Și, dragi chișinăuieni, vă felicit!

Mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Și eu vă mulțumesc.

Domnule Novac,

Poftiți.

Domnul Grigore Novac:

Da. Eu vreau să-i mulțumesc...

Alina Alexandrovna,

Chiar mulțumesc că ne-ați oferit câteva minute să comentăm și acest lucru.

Noi, desigur, vrem să vă amintim că mulți din această sală în 2010 au fost protagoniștii altui referendum. La acel referendum s-au cheltuit circa 37 de milioane de lei pe care încă nu i-ați întors, apropo.

Doi. Conform rapoartelor Curții de Conturi, anual, Primăria municipiului Chișinău are încălcări de circa 300 de milioane de lei, anual. La fel, conform raportului Centrului Național Anticorupție, Primăria municipiului Chișinău se află în topul celei mai corupte instituții publice. La fel, țin să vă amintesc, Alina Alexandrovna, că datoriile externe ale Primăriei municipiului Chișinău sînt de circa 4 miliarde de lei.

Alina Alexandrovna,

Timp de 10 ani...

Domnul Iurie Leancă:

Domnule Novac,

Sîntem pe subiecte de procedură acum.

Domnul Grigore Novac:

... au fost distruse. (*Rumoare în sală.*)

Păi iată, Alina Alexandrovna, timp de 10 ani au fost distruse circa 300 de hectare de spații verzi, iar prejudiciul este estimat la 3 miliarde de lei.

Dacă le punem pe toate împreună, apoi voi, cei care ați furat primăria asta timp de 10 ani, trebuie să mai vindeți încă ceva ca să întoarceți totul înapoi.

Mai mult ca atît, a fost un exercițiu democratic oferit cetățenilor. Iar din momentul cînd acest exercițiu... (*Rumoare în sală.*)

Domnul Iurie Leancă:

Eu am o rugăminte: haideti să ne ascultăm unii pe alții. (*Voci nedeslușite din sală.*)

Păi, este dreptul lor de a comenta pe ce ați spus dumneavoastră.

Domnul Grigore Novac:

Așa, este dreptul la replică.

Domnul Iurie Leancă:

Domnule Novac,

Mai aveți încă un minut.

Poftiți.

Domnul Grigore Novac:

Da. Eu înțeleg că acum deranjează, dar ce să faci, adevărul doare.

Mai departe. Primăria municipiului Chișinău în continuare a rămas capturată, iar cei care au pus-o pe tavă altor actori politici – să-și asume responsabilitatea.

Mai mult decât atât, noi considerăm că în cazul dat au avut de pierdut chișinăuienii, și nicidecum careva actori politici. Doare, doare și doare.

Iar dacă voi, liberalii, credeți că vă veți întoarce la primărie, nu știu, asta este mai puțin probabil. Cel mai probabil, cred că Dorin Ivanovici se va întoarce la vreun penitenciar, sperăm noi, cel puțin, că justiția își va face meseria în această țară. Iar voi, stimați colegi din sectorul de dreapta, beți câte oleacă de ceai și știți ce să faceți.

Domnul Iurie Leancă:

Eu vă mulțumesc frumos. (*Aplauze.*)

Acum, după ce am votat agenda ședinței de astăzi, vă rog să trecem la primul subiect.

Înainte de a trece la primul subiect, vreau să vă propun să avem ora votului la ora 13.00.

Primul subiect ține de Legea nr.216 din 20 octombrie 2017 pentru modificarea și completarea Legii asociațiilor de economii și împrumut cu nr.2140 din 15 noiembrie 2017.

Îl invit pe domnul Creangă, care între timp iată este aici.

Domnule președinte,

Vă rog să poftiți la tribună.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a reexaminat Legea nr.216 pentru modificarea și completarea Legii asociațiilor de economii și împrumut nr.139, nepromulgată de Președintele Republicii Moldova, și comunică următoarele.

Legea nr.216/2017 pentru modificarea și completarea Legii asociațiilor de economii și împrumut nr.139, adoptată de Parlament la 20 octombrie 2017, este o lege organică care are ca scop asigurarea stabilității sistemului financiar nebanca, dezvoltarea sistemului de asociații de economii și împrumut și protejarea intereselor depunătorilor de economii ai asociațiilor.

În rezultatul examinării legii nominalizate, Președintele Republicii Moldova a expus unele obiecții și a remis Parlamentului spre reexaminare Legea nr.216.

Comisia economie, buget și finanțe a acceptat unele obiecții ce țin de punctul 2 ce se referă la articolul 23 alineatul (4) prin excluderea din textul alineatului a cuvintelor „și nu beneficiază de serviciile asociației” și de punctul 7 care se referă la articolul 53 alineatul (5) litera b) prin excluderea cuvintelor „de reorganizare sau”.

Referitor la alte obiecții expuse de Președintele Republicii, Comisia economie, buget și finanțe a respins motivele invocate și le-a argumentat în sinteza rezultatelor examinării lor care este parte integrantă a raportului comisiei.

În contextul celor relatate, Comisia economie, buget și finanțe consideră oportună menținerea deciziei Parlamentului asupra Legii nr.216 pentru modificarea și completarea Legii asociațiilor de economii și împrumut, cu obiecțiile acceptate mai sus la articolul 23 alineatul (4) și la articolul 53 alineatul (5) litera b).

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Și eu vă mulțumesc, domnule președinte.

Întrebări față de domnul Creangă?

Nu sînt întrebări.

Vă mulțumesc, domnule președinte.

Am epuizat acest subiect.

Și acum trecem la subiectul nr.4 de pe agendă, proiectul de Lege cu privire la comitetele sectoriale pentru formare profesională nr.226 din 12.07.2017.

Doamnă președinte Buliga,

Vă invit la tribună.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați membri ai Parlamentului,

Comisia protecție socială, sănătate și familie a examinat proiectul de Lege nr.226 cu privire la comitetele sectoriale pentru formare profesională, prezentat de către Guvern, pentru lectura a doua.

Proiectul sus-menționat a fost avizat pozitiv de către Comisia agricultură și industrie alimentară, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, Comisia juridică, numiri și imunități cu anumite rezerve. Comisia drepturile omului și relații interetnice a propus respingerea proiectului.

Obiecțiile și propunerile care au fost exprimate în avizele comisiilor parlamentare, cele ce țin de tehnica legislativă și de ordin redacțional, inclusiv ale Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, se regăsesc în sinteza propunerilor și obiecțiilor la acest proiect care este parte integrantă a proiectului.

Urmare a dezbaterilor și a votării pe marginea proiectului, cu majoritatea de voturi ale membrilor săi prezenți în ședință, 6 membri au votat „pentru” și 3 voturi „contra”, comisia propune examinarea și adoptarea proiectului nr.226 în ședința de plen a Parlamentului în lectura a doua.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc, doamnă președinte.

Întrebări?

Nu sînt.

Vă mulțumesc frumos.

Așa, trecem acum la următorul subiect de pe agendă, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.239 din 20.07.2017.

Îl invit pe domnul președinte Balan la tribună.

Poftiți, domnule președinte.

Domnul Ion Balan:

Stimate domnule Președinte al ședinței,

Stimați colegi,

Comisia agricultură și industrie alimentară a examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prezentat de Guvern, și expune următoarele.

Proiectul de lege supus examinării prevede modificarea și completarea Legii nr.926/2000 despre aderarea Republicii Moldova la Convenția internațională pentru protecția plantelor, Legii nr.119/2004 cu privire la produsele de uz fitosanitar și la fertilizanți și Legii nr.228/2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară.

Proiectul de lege a fost aprobat în prima lectură în cadrul ședinței plenare a Parlamentului din 27 octombrie 2017.

Comisia a examinat amendamentele înaintate de deputați, propunerile și obiecțiile expuse în avizele comisiilor permanente și Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, iar rezultatul examinării acestora se regăsește în tabelul de sinteză, parte integrantă a prezentului raport.

Urmare a dezbaterilor, Comisia agricultură și industrie alimentară, cu votul majorității membrilor săi, propune proiectul de Lege cu numărul de intrare 239 din 20 iulie 2017 spre adoptare în lectura a doua.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc, domnule președinte.

Întrebări nu sînt. Am epuizat și acest subiect.

Trecem la următorul de pe agendă. Este proiectul de Lege cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală nr.231 din 14.07.2017.

Îl invit la tribună pe domnul președinte Ștefan Creangă.

Poftiți, domnule președinte.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat pentru lectura a doua proiectul de Lege cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală și comunică următoarele.

Proiectul de lege prenotat a fost examinat și aprobat în lectura întâi în ședința Parlamentului din 06.10.2017. Ca urmare, comisia a supus examinării amendamentele deputaților și propunerile Congresului Autorităților Locale din Moldova, parvenite la proiectul de Lege cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală.

Rezultatele examinării amendamentelor și propunerilor înaintate sînt reflectate în tabela de sinteză care este parte integrantă a prezentului raport.

Suplimentar, informăm că în cadrul ședinței comisiei la examinarea proiectului de Lege nr.231 deputatul Cobzac Grigore a înaintat mai multe propuneri la proiectul de lege examinat, dintre care, urmare a votului, comisia a acceptat propunerea de completare a articolului 9, alineatul (1) cu o nouă literă p) în următoarea redacție: „p) Întreprinderea de stat... publică planul de achiziție și asigură respectarea principiului transparenței procedurilor de achiziție a bunurilor, a lucrărilor și a serviciilor destinate atît acoperirii necesităților, cît și asigurării bazei tehnico-materiale și formării programului de producție al întreprinderii.”, citat închis.

Menționăm că pentru lectura a doua proiectul de lege a fost redactat în contextul amendamentelor și propunerilor acceptate și este prezentat în anexa la prezentul raport.

În contextul celor expuse și în rezultatul examinării proiectului de lege, Comisia economie, buget și finanțe propune adoptarea proiectului Legii nr.231 în lectura a doua ca fiind lectură finală.

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc și eu, domnule președinte.

Domnule Cobzac,

Poftiți, adresați prima întrebare.

Domnul Grigore Cobzac:

Da, vă mulțumesc, domnule Președinte.

Noi am discutat încă un amendament la care nu am ajuns la un numitor comun în comisie, cu toate că practic noi iată, iată eram la mal. Este vorba de amendamentul ce ține de publicarea rezultatelor achizițiilor pe site-ul întreprinderii și am ajuns la compromis, măcar pentru întreprinderile cu o poziție dominantă pe piață, noi vorbeam despre întreprinderile monopoliste, dar corect este întreprinderi cu o poziție dominantă pe piață. Publicarea rezultatelor achizițiilor pe site-ul întreprinderii ține de transparență și cred că, după cum am și expus la comisie, achizițiile transparente din sectorul întreprinderilor de stat și întreprinderilor cu capital majoritar de stat ar putea impulsiona în genere economia națională. Eu doresc ca acest amendament să fie pus la vot în plen.

Și noi am avut încă un amendament, încă o înțelegere la comisie, cel puțin, după ce nu s-a acceptat, după ce comisia nu a acceptat ca achizițiile să fie efectuate conform Legii privind achizițiile publice, noi am ajuns la înțelegerea că la articolul 9 litera p) să fie înlocuit... conform Regulamentului Guvernului, nu regulamentul care poate fi perfectat de însăși întreprindere.

Iată aceste două amendamente, eu aș dori ca să le discutăm sau să le punem la vot eventual, în condițiile când nu s-a acceptat amendamentul conform căruia eu am propus ca achizițiile să fie realizate conform Legii privind achizițiile publice.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc, domnule Cobzac.

Domnul Ștefan Creangă:

Vă mulțumesc, domnule deputat, de întrebări.

Sigur, noi am dezbătut aceste subiecte. Prima întrebare ce ține de publicarea pentru întreprinderile de monopol, comisia a respins amendamentul dumneavoastră formulat în formă verbală, ceea ce a fost o excepție în cadrul discuției comisiei. Totodată, discuțiile noastre s-au axat pe secretul comercial, în parte ce ține de publicarea rezultatelor și aici poziția mea este că atât timp cât nu este legea privind achizițiile sectoriale care va reglementa tot ceea ce înseamnă achizițiile de întreprindere de stat, având praguri europene, în sensul protejării informației interne a întreprinderilor și în sensul protejării informației secretului comercial, comisia a respins propunerea dumneavoastră.

În partea a doua ce ține de publicarea conform Regulamentului aprobat de Guvern achizițiile... efectuarea conform regulamentul aprobat de Guvern, de asemenea comisia nu a susținut, deoarece fiecare întreprindere are o activitate foarte specifică în dependență de domeniul pe care îl reglementează și atunci s-a lăsat la latitudinea fondatorilor, consiliilor să aprobe acest regulament, având la bază formularea făcută de către dumneavoastră cu regulamentul unde am scris că „publică planul de achiziție și asigură respectarea principiului transparenței procedurilor de achiziție a bunurilor, a lucrărilor și a serviciilor destinate atât

acoperirii necesităților, cât și asigurării bazei tehnico-materiale și formării programului de producție al întreprinderii”, adică noi am lărgit ideea dumneavoastră în cadrul redactării ca să se asigure totuși acest principiul al transparenței de achiziție.

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Domnule Cobzac,

Precizare sau a doua întrebare.

Domnul Grigore Cobzac:

Da, o precizare.

Domnule președinte,

Dumneavoastră cunoașteți tema și cunosc tema mulți din această sală. Încă în 2011 Ministerul Economiei a constatat achizițiile pentru întreprinderile de stat și întreprinderile cu capital majoritar de stat ca cel mai principal obstacol în obținerea unei eficiențe în activitatea întreprinderilor de stat. De atunci noi am avut doar un amendament în legea veche privind întreprinderile de stat care obligă să fie transparență. Nimic mai mult. Problema a rămas. Noi astăzi trecem pe alături de această problemă, ea rămîne. Or, achizițiile la întreprinderile de stat și întreprinderile cu capital majoritar de stat este principala cauză pe unde se... eu știu, pe unde se fură să-i spunem pe de-a dreptul.

Domnul Ștefan Creangă:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Esența propriu-zisă a unei întreprinderi este de a genera profit. Or, ceea ce propuneți dumneavoastră la momentul actual nu poate fi acceptat și comisia nu a acceptat, reieșind din faptul că mecanismul pe piața unei economii libere, în primul și în primul rînd, trebuie să asigure o concurență rapidă pe piață, de aceea spuneam că este necesar de Legea sectorială pe achiziții care reglementează. Și în Uniunea Europeană, de asemenea, sînt reglementări clare pentru achizițiile publice din banii publici și, respectiv, directivă separată pentru achizițiile efectuate de către întreprinderile de stat.

Domnul Iurie Leancă:

Poftiți, domnule Cobzac.

Domnule Cobzac.

Domnul Grigore Cobzac:

Domnule președinte,

Vorbiți corect, sînt de acord cu dumneavoastră, dar nu funcționează în condițiile noastre. Noi putem să vă aducem zeci de exemple: „Calea Ferată”, „Telecom” ș.a.m.d., unde sînt achiziții care trezesc mari dubii că ele sînt

transparente și ele sînt în folosul întreprinderii. Sînt zeci de publicații și investigații jurnalistice în acest sens. Eu nu voi vota această lege.

Domnul Iurie Leancă:

Domnule Cobzac,

Vom pune... vom supune votului amendamentul dumneavoastră atunci cînd vom ajunge la ora votului.

Domnule președinte Creangă,

Nu mai sînt alte întrebări.

Așa încît trecem la următorul subiect, nr.7 de pe agendă, proiectul de Lege nr.240 din 20.07.2017 pentru completarea Legii nr.1585 din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală.

O invit pe doamna președinte Buliga la tribună pentru a prezenta raportul.

Doamna Valentina Buliga:

Stimați colegi,

Comisia protecție socială, sănătate și familie a examinat pentru lectura a doua proiectul de Lege nr.240... cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și... pentru completarea legii, am vrut să fiu mai succintă, pentru completarea Legii nr.1585 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și comunicăm următoarele.

În cadrul pregătirii acestui proiect pentru lectura a doua comisia a ținut cont de obiecțiile Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Amendamente la proiectul de lege vizat nu au fost înaintate.

De aceea, în contextul dezbaterilor, cu majoritatea de voturi, comisia roagă Parlamentul să fie adoptat în lectura a doua proiectul de lege.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Nu sînt întrebări.

Am încheiat acest... dezbaterile pe acest subiect.

Trecem la următorul. Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.391 din 30.09.2016.

Îl invit la tribună pe domnul Balan.

Poftiți, domnule președinte.

Domnul Ion Balan:

Stimați colegi,

Comisia agricultură și industrie alimentară a examinat în lectura a doua proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative și comunică următoarele.

Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către doamna deputat în Parlament Valentina Buliga, avînd ca obiectiv principal soluționarea problemelor cetățenilor care dețin construcții capitale pe loturile de teren din cadrul întovărășirilor pomicole.

În linii generale, proiectul de lege prevede că la propunerea Adunării generale a întovărășirilor pomicole, consiliile locale, în modul și cu respectarea cerințelor specifice stabilite de Guvern, vor putea decide includerea în intravilanul localităților a loturilor de teren din cadrul întovărășirilor pomicole, modificîndu-se astfel destinația acestor terenuri în categoria terenurilor destinate construcțiilor, statutul cărora se propune de a fi echivalat cu statutul terenurilor atribuite pentru case, anexe gospodărești și grădini.

Toate propunerile și obiecțiile parvenite au fost sistematizate și examinate pentru lectura a doua, fiind reflectate în sinteza rezultatelor examinării și în proiectul de lege redactat care sînt părți integrante ale prezentului raport.

În contextul celor relatate, Comisia agricultură și industrie alimentară înaintează proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative spre adoptare în a doua lectură ca lectură finală.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc, domnule Balan.

Nu sînt întrebări.

Vă mulțumesc.

Am încheiat dezbaterile pe acest subiect.

Domnule președinte Creangă,

Sînteți gata cu subiectele? Încă nu. Am înțeles.

Trecem la subiectul 9 de pe agendă, proiectul de Lege nr.274 din 18 septembrie 2017 privind ratificarea Tratatului de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate al persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu alte dificultăți de citire a materialelor imprimare.

O invit la tribună pe doamna Bolocan, director general al Agenției de Stat pentru Proprietate Intelectuală.

Poftiți, doamnă director.

Doamna Lilia Bolocan – *director general al Agenției de Stat pentru Proprietate Intelectuală:*

Mult stimată domnule Președinte,

Onorați membri ai Parlamentului,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul de Lege privind ratificarea Tratatului de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate al

persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu alte dificultăți de citire a materialelor imprimare, Tratat adoptat la Marrakesh la 27 iunie 2013.

Acest Tratat a intrat în vigoare la data de 30 septembrie 2016 fiind ratificat de către 20 de state semnatare.

Tratatul respectiv recunoaște necesitatea menținerii echilibrului între protejarea eficace a dreptului de autor și interesul public mai larg.

În special, acest Tratat se referă la facilitarea accesului efectiv și oportun la opere ale persoanelor cu deficiențe de vedere sau cu alte dificultăți... a materialului imprimat. Cu alte cuvinte, prin acest Tratat se scot de sub incidența dreptului de autor acele opere care pot fi modificate în vederea de a asigura accesul persoanelor nevăzătoare sau cu alte dificultăți la materialul imprimat.

Tratatul respectiv reglementează protecția juridică prin acordarea facilităților unor categorii de persoane, precum și stabilește norme privind beneficiarii protecției, limitările și excepțiile din legislațiile naționale privind exemplarele în format accesibil, rolul entităților responsabile din domeniu, măsurile tehnologice de protecție, cooperarea pentru facilitarea schimbului transfrontalier de exemplare în format accesibil.

Astfel, prin intermediul Tratatului respectiv, Republica Moldova își asumă obligativitatea de a oferi șanse egale tuturor persoanelor de a recunoaște și respecta drepturile persoanelor cu dizabilități, de a beneficia de măsuri care să le asigure integrarea socială și profesională, iar în cazul de față avem nevoie de norme speciale care ar favoriza persoanele beneficiare fără a fi private de dreptul de a avea acces la informații, ținând cont de principalele drepturi și obligații pe care le generează Tratatul.

Plus la cele expuse, Tratatul urmează să producă un impact pozitiv asupra subiecților sistemului național de proprietate intelectuală și nu va avea efecte negative asupra situației social-politice din Republica Moldova.

În contextul celor expuse, reieșind din importanța asigurării facilitării accesului efectiv și oportun la opere ale persoanelor cu deficiențe de vedere sau cu alte dificultăți de citire a materialelor imprimare, rog susținerea dumneavoastră pentru aprobarea proiectului propus spre examinare.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc, doamnă director general.

Nu sînt întrebări.

Vă mulțumesc.

Doamna Lilia Bolocan:

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Și o invit la tribună pe doamna Ivanov, pentru a prezenta raportul comisiei.

Doamna Violeta Ivanov:

Stimați colegi,

Comisia politică externă și integrare europeană a examinat prezentul proiect de lege și constată următoarele.

Tratatul de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate al persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu alte dificultăți de citire a materialelor imprimare, potrivit alineatului (1) al articolului 11 din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, se încadrează în categoria tratatelor internaționale supuse examinării și ratificării de către Parlament.

Tratatul a fost aprobat la 27 iunie 2013 în cadrul Conferinței diplomatice a Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale desfășurate la Marrakesh și a intrat în vigoare la 30 septembrie 2016. În prezent 33 de state sînt părți ale acestui Tratat.

Tratatul stabilește un set de norme internaționale care garantează existența la nivel național a unor limitări sau excepții ale drepturilor de autor în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimare.

Potrivit Tratatului, părțile contractante își asumă angajamentul să prevadă în legislațiile lor naționale privind drepturile de autor o limitare sau o excepție a drepturilor de reproducere, de distribuire și de punere la dispoziția publicului, în scopul facilitării disponibilității operelor literare și artistice sub formă de exemplare accesibile pentru persoanele beneficiare.

Tratatul impune, de asemenea, părților contractante să protejeze viața privată a beneficiarilor atunci cînd pun în aplicare limitările și excepțiile prevăzute și să favorizeze schimbul transfrontalier de exemplare în domeniul accesibil.

Tratatul confirmă că părțile contractante sînt libere să stabilească metoda cea mai potrivită pentru a pune în aplicare Tratatul în sistemul și practicile lor juridice, recunoscînd, totodată, dreptul parțial de a menține sau de a pune în aplicare alte limitări și excepții pentru beneficiari și persoanele cu alte tipuri de handicap în afara domeniului de aplicare a tratatului.

Nici o dispoziție a Tratatului nu permite derogarea de la obligațiile pe care părțile contractante le au unele față de celelalte în temeiul altor tratate și nu aduce atingere drepturilor pe care le are o parte contractantă în temeiul altor tratate.

Prin ratificarea Tratatului, Republica Moldova își va reitera atașamentul față de principiile internaționale de nediscriminare, egalitate de șanse, accesibilitate și participare, precum și integrare deplină și eficientă în societate, proclamate în Declarația Universală a Drepturilor Omului și în Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

Punerea în aplicare a Tratatului va contribui la dezvoltarea completă a persoanelor cu deficiențe de vedere sau cu alte dificultăți de citire prin protejarea libertății de exprimare, inclusiv libertății de a căuta, primi și contribui informații și

idei de toate tipurile și în condiții egale cu alți cetățeni, precum și prin sporirea posibilităților acestor persoane de a participa la viața culturală a comunității, de a se bucura de operele de artă, de a împărtăși progresele științifice.

Comisiile permanente și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului au prezentat avizele pozitive, pronunțându-se pentru ratificarea Tratatului.

În contextul celor expuse și în temeiul articolelor 27 și 56 din Regulamentul Parlamentului, Comisia politică externă și integrare europeană propune Parlamentului adoptarea proiectului de lege în prima și a doua lectură.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc, doamnă președinte.

Nu sînt întrebări.

Vom reveni la acest subiect la momentul cînd vom vota.

Și acum trecem la următorul subiect, nr.11 de pe agendă, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.133 din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social, înregistrat cu nr.330 din 24 octombrie 2017.

O invit la tribună pe doamna Oceretnîi, secretar de stat.

Poftiți, doamnă secretar de stat.

Doamna Anastasia Oceretnîi – *secretar de stat al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale domeniul muncii și demografiei:*

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Bună ziua!

Se propune atenției dumneavoastră proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.133 cu privire la ajutorul social, proiectul nr.330 din 24 octombrie 2017.

Prezentul proiect de lege a fost elaborat în scopul eficientizării mecanismului de implementare a Programului de ajutor social și propune ca șomerii înregistrați la Agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă din cadrul familiilor beneficiare de ajutor social să aibă obligația de a presta, la solicitarea primarului, activități de interes comunitar, cu respectarea duratei normale a timpului de muncă și a normelor de securitate și sănătate în muncă.

Proiectul prevede expres că șomerii înregistrați la Agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă din cadrul familiilor beneficiare de ajutor social vor avea obligația de a presta activități de interes comunitar. Astfel, participarea la acest tip de activități va fi o condiție de stabilire a dreptului la ajutor social în cazul șomerilor înregistrați la Agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă. Tipul lucrărilor, calcularea numărului de ore, evidența și controlul activităților de interes comunitar urmează a fi stabilite de Guvern.

Vreau să menționez că vor face excepție de la prestarea activităților de interes comunitar, în primul rând, familiile pentru care suma stabilită a ajutorului social este mai mică sau egală cu 30 la sută din nivelul... venitului minim garantat, ceea ce constituie aproximativ 288 de lei. În același timp, vor fi exceptați de la aceste activități șomerii din cadrul familiilor beneficiare care se află în una din situațiile ce nu permite antrenarea în activități de interes comunitar. Cum ar fi, spre exemplu: mamele care îngrijesc la domiciliu copiii sau îngrijesc persoane cu dizabilități, persoane vârstnice sau persoane care au anumite probleme de sănătate.

Totodată, în scopul prevenirii abuzurilor și favorizării unor beneficiari din partea autorităților administrației publice locale, orele de prestare a activităților de interes comunitar se vor calcula în dependență de cuantumul ajutorului social de care beneficiază familia, însă nu va depăși 40 de ore pe lună. Vreau să menționez că calculul orelor se va face automatizat, prin Sistemul Informațional Automatizat „Asistența Socială”, aplicat în toate structurile teritoriale de asistență socială.

În același timp, proiectul legii prevede unele responsabilități pentru primar care va fi necesar să întocmească anual un plan de acțiuni de interes comunitar; să țină evidența persoanelor care efectuează aceste activități și a orelor efectuate și să afișeze lunar, la sediul primăriei, planul de acțiuni de interes local pe luna în curs, precum și situația activităților efectuate în lunile anterioare. Vreau să menționez că acest plan va fi elaborat de primar, dar, în același timp, planul va fi aprobat de către consiliul local.

Un aspect discutat inclusiv în comisie a fost mecanismele de control al activităților de interes comunitar și sigur că în acest caz... mecanismele vor putea fi puse în aplicare prin două aspecte sau prin două elemente. În primul rând, prin comisiile locale care sînt constituite din reprezentanții structurii teritoriale de asistență socială, autorității publice locale de nivelul I și reprezentanții societății civile sau prin controalele planificate sau la sesizare realizate de către Inspekția socială.

În această ordine de idei, vreau să menționez că includerea activităților de interes comunitar în programul de ajutor social este o nouă abordare în sistemul de asistență socială, asigurînd trecerea de la soluțiile învechite de tip pasiv la cele active, practicate pe larg în multe țări, inclusiv țări membre ale Uniunii Europene.

În același timp, vreau să menționez că prin faptul că persoanele beneficiare de ajutor social care sînt șomeri înregistrați la Agenția pentru ocuparea forței de muncă va permite inclusiv activizarea lor și vor contribui la valorificarea potențialului uman, inclusiv va contribui la implicarea activă în viața comunității.

În același timp, proiectul de lege prevede extinderea dreptului de ajutor social pentru anumite categorii ale populației stipulate în lege, inclusiv aici vreau să pun accentul pe extinderea dreptului la prestații de ajutor social sau pentru perioada rece a anului pentru copii și, în același timp, vreau să menționez că... în calcularea venitului lunar minim garantat și a venitului global al familiei se vor lua în considerare toți membrii prezenți la moment în gospodărie, fiind excluși cei absenți la moment.

Reieșind din cele menționate... mai sus, solicităm susținerea proiectului dat.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc frumos, doamnă secretar de stat.

Și acum purcedem la întrebări.

Doamnă Bodnarenco,

Poftiți, prima întrebare.

Doamna Elena Bodnarenco:

Mulțumesc.

Doamnă secretar general,

Ați introdus, adică propuneți completarea... capitolului III cu un articol nou, articolul 15³, prin care vreți să introduceți mai multe responsabilități primarilor: întocmirea, anual, a planului de acțiuni, evidența persoanelor, asigurarea persoanelor cu instructajul privind protecția și securitatea, afișarea, lunar, la sediul propriu, a planului de acțiuni, transmiterea către structura teritorială a listei persoanelor care au efectuat activitățile.

Dacă reieșim din Legea administrației publice locale, nu este atribuția primarului toate aceste responsabilități pe care le-ați introdus. Este o competență delegată. Și vreau să vă întreb: dacă Guvernul prevede majorarea transferurilor către primării pentru ca să aibă posibilitatea primăria sătească, primăria comunală să introducă în statele de personal o unitate nouă care o să exercite toate responsabilitățile pe care vreți să le acordați primarilor.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimată doamnă deputat,

Mulțumesc de întrebare.

Vreau să menționez că, în conformitate cu articolul 26 al Legii administrației publice locale, primarul are atribuții inclusiv să contribuie la realizarea măsurilor de asistență socială și de ajutor social, context în care considerăm că organizarea activităților de interes comunitar este o funcție proprie și va contribui inclusiv la buna organizare a comunității care este condusă... sau managerul căreia, dacă am putea spune așa, este primarul. (*Gălăgie în sală.*)

În același timp, vreau să menționez că proiectul de lege pe care noi l-am propus, vine inclusiv în susținerea principiilor stipulate de Consiliul Europei și inclusiv principiile stabilite în Strategia de reformă a administrației publice pentru perioada 2016–2020, prin care, expres, reprezentanții autorităților publice locale au dreptul și au obligația de a asigura buna organizare a activităților în comunitățile la care sînt aleși în calitate de primar.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc frumos.

Precizare sau a doua întrebare, doamnă Vodnarencu.

Doamna Elena Vodnarencu:

Precizare. Я уверена, что и до выхода этого закона примары в большинстве своем выполняли и европейские рекомендации, и законы Республики Молдова. Я просто хочу вас спросить: в сельской примэрии – четыре человека, один из них примар, второй – секретарь примэрии, третий – главный бухгалтер и четвертый – инженер-землеустроитель. Кто из них будет заниматься вот этой работой, о которой вы говорите? С учетом того, что все они хотят организовать дела в примэрии, в населенном пункте или в населенных пунктах, которыми руководят как можно лучше.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Mulțumesc.

Stimată doamnă deputat,

Conform legii, primarul va fi obligat sau are obligația de a organiza activități de interes comunitar. În același timp, primarul poate să delege această sarcină unui membru din aparatul primăriei. Dar, în același timp, vreau să menționez că pe parcursul celor două runde de consultări, pe care ministerul le-a organizat cu autoritățile publice locale, nu a apărut situația problematică, ceea ce menționați dumneavoastră, că primarul nu va reuși să organizeze activitățile de interes comunitar.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Doamnă Vodnarencu,

A doua întrebare, vă rog.

Doamna Elena Vodnarencu:

A doua precizare și fără a doua întrebare.

Спасибо за разъяснение закона. Я депутат Парламента с 2005 года и три с половиной года была примаром.

Спасибо за то, что вы мне напомнили, чем должны заниматься примары.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Bejan.

Poftiți.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimată doamnă autor,

Vreau să vă felicit cu acest proiect de lege care este un proiect bun, așteptat demult. La întâlnirile cu alegătorii de multe ori ni se reproșa momentul că prin ajutor social noi dezvoltăm trîndăvia, lenevismul ș.a.m.d. Dar, pe lîngă părțile pozitive ale acestui proiect de lege, aș atrage atenția la așa un moment: de exemplu, să modelăm o situație cînd în rezultatul optimizării unei școli, un profesor care este singur sau o profesoară și mai are unu, doi studenți la întreținere a rămas fără lucru, s-a înregistrat la „birja” muncii, iar, conform prezentului proiect de lege, primarul o cheamă sau îl cheamă la munci în folosul comunității, îi înmînează mătura și îi spune să măture prin fața primăriei. Cum vă pare chestia asta în legătură cu... sau în contextul drepturilor omului?

Mulțumesc.

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Stimate domnule deputat,

Mulțumesc frumos.

Mecanismul de punere în aplicare a prezentului proiect de lege va fi stabilit de Guvern și, sigur că, în activitățile de interes comunitar în care vor fi implicate persoane la nivel local se va ține cont inclusiv de abilitățile sau capacitățile pe care le are persoana. Sigur că atunci cînd vom elabora mecanismul, vom ține cont și de propunerea dumneavoastră.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Domnule Bejan,

Precizare sau a doua întrebare, vă rog.

Domnul Valerian Bejan:

Precizare. Deci trebuie de ținut cont nu să lăsăm la discreția primarului, dar să fie strict stipulat în regulament sau chiar în proiectul de lege poate cumva de găsit pentru lectura a doua un moment care să fie concretizat.

Vă mulțumesc.

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Stimate domnule deputat,

Așa cum am menționat și anterior, în mecanismul de punere în aplicare, sigur că vor fi stabilite criteriile clare ca să nu lăsăm loc de subiectivitate în cazul primarilor.

Domnul Iurie Leancă:

Mai aveți a doua întrebare?

Domnul Valerian Bejan:

Nu.

Domnul Iurie Leancă:

Nu. Mulțumesc, domnule Bejan.

Domnule Dudnic,

Vă rog să adresați prima întrebare.

Domnul Corneliu Dudnic:

Несомненно, задача государства – обеспечить для всех граждан Республики Молдова рабочие места, но, к сожалению, реальность сегодня выглядит немножко по-другому и большая часть населения не имеет возможность работать. В этой ситуации государство приходит с этими социальными пособиями, о которых мы говорим, – по безработице.

Есть, к моему большому сожалению, в стране ситуации, когда люди злоупотребляют этими вещами. Размер пособий зачастую выше, чем зарплата людей, которые работают с утра до ночи в поле, и люди эти вещи чувствуют и пользуются этими вещами. И, наверное, государству все-таки нужно высказать свою позицию по этой части и избавиться от так называемых трутней, которые предпочитают жить «на спине» государства и при этом ничего не делать и не работать.

И давайте себе представим другую ситуацию. Доктор наук, магистр права, человек остался без работы, стоит на бирже труда и получает социальную помощь. Приходит к нему в один день примар и говорит: «Дорогой, собирайся, идем на мусорку, собирать мусор, потому что я так решил». Как вы себе представляете на практике эту ситуацию? Если можно, выскажитесь по этому поводу, хочу знать ваше мнение.

Спасибо.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimate domnule deputat,

Orice muncă este una care glorică un om. În calitatea mea de doctor în științe, mie nu mi-e rușine astăzi să ies în stradă și să mătur, dacă știu că acțiunea respectivă va fi una în beneficiul comunității. Indiferent de funcția sau indiferent de titlurile pe care noi le avem, noi sîntem membri activi ai unei comunități și în momentul cînd o să conștientizăm, eu sînt sigură că țara noastră va fi mult mai frumoasă și toată lumea se va implica activ în dezvoltarea comunităților.

Eu vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Domnule Dudnic,

Precizare sau a doua întrebare, vă rog.

Domnul Corneliu Dudnic:

Da, o mică precizare. Вы говорили о категориях граждан, которые будут составлять исключение в некоторых случаях. Может быть, нам стоит пересмотреть или добавить еще какую-то часть категорий граждан, которые будут составлять те исключения, о которых вы говорили? Поэтому прошу подумать над этим.

Спасибо.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Bine, o să ne gândim.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Domnule Țap,

Vă rog frumos să adresați prima întrebare.

Domnul Iurie Țap:

Vom continua discuția de ieri pe care am avut-o și voi preciza și pentru colegii mei, dar și pentru public – Strategia de reformă a administrației publice la care ați făcut referire, prin obiectivul specific nr.2 spune clar că „până în noiembrie 2017 autoritățile publice centrale vor elabora sau revedea, dacă au fost elaborate, strategiile sectoriale de descentralizare pentru a stabili domeniile pasibile descentralizării și a aloca, a acorda corect competența”. Și tot acest obiectiv, atenție! spune că „va fi modificat, revizuit mecanismul instituțional juridic de alocare a competențelor”, ceea ce înseamnă că competențele autorităților locale să fie atribuite printr-o lege-cadru Legea descentralizării, nu prin legislație sectorială, ceea ce faceți dumneavoastră, prin modificarea acestei legi.

Vă rog să îmi răspundeți cu referire la prevederile strategiei.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimate domnule deputat,

Mulțumesc.

Eu am analizat foarte atent inclusiv strategia despre care ați menționat dumneavoastră, Strategia de reformă a administrației publice pentru perioada 2016–2020, inclusiv prin prisma principiilor care sînt reflectate și stabilite în această strategie. În același timp, vreau să menționez că Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale este responsabil de dezvoltarea diferitor programe, planuri de acțiuni pe diferite domenii, spre exemplu, protecția persoanelor cu dizabilități, protecția copiilor, protecția persoanelor în etate ș.a.m.d. și aceste

programe stabilesc sarcinile inclusiv autorităților publice locale de nivelul întâi, de nivelul al doilea, celor centrale.

În același timp, vreau să menționez că ministerul, ținând cont de faptul că domeniul asistenței sociale este un domeniu foarte nou pentru Republica Moldova, este foarte important ca noi să consolidăm acest sistem și la nivel central, dar și la nivel local. Și una dintre acțiunile pe care noi le-am întreprins a fost instituirea Agenției Naționale Asistență Socială care, inclusiv, se va concentra pe fortificarea capacităților asistenților sociali la nivel comunitar, astfel încât să putem să implementăm cadrul normativ legislativ la nivel local, fără a exista duble interpretări. Și în continuare, noi ne vom concentra pe dezvoltarea serviciilor și pe analiza aprofundată la delegarea către autoritățile publice locale.

Eu vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Și eu vă mulțumesc.

Domnule Țap,

Precizare sau a doua întrebare, vă rog.

Domnul Iurie Țap:

Mai întâi precizare, după aceea va urma a doua întrebare.

Deci voi preciza, dumneavoastră nu ați răspuns la întrebările formulate, dacă ministerul a elaborat sau nu această strategie sectorială. Or, Planul de acțiuni, aprobat prin hotărârea Guvernului, la punctul 6 spunea clar: „Elaborarea și implementarea politicilor sectoriale în domeniile pasibile descentralizării”, la Capitolul „Indicatori” spune clar: „Planuri sectoriale în domeniile pasibile descentralizării revizuite și/sau elaborate”. Așa și nu am înțeles.

Dacă s-o spun la general, din câte eu cunosc, fiindcă încerc de un an de zile să precizez, ministerul nu a făcut principalul.

Or, aceasta urma să fie elaborată, viziunea cum vor fi competențele, că de aici pornește problema, de la natura competenței și cum vor fi ele distribuite între centru și autoritățile locale, de aici vine marea problemă la care eu mă voi referi în luarea de cuvânt.

Dar acum o precizare, așa, mică. La propunerea dumneavoastră, articolul 15³ „Responsabilitățile primarului la desfășurarea activităților de interes comunitar”, vă rog să comentați, dar să-mi spuneți la modul practic, litera c), care sună, citez: „Să asigure persoanelor care efectuează activități de interes comunitar instructajul privind protecția și securitatea”. Și voi preciza, o va face primarul, o va face cineva dintre specialiștii lui? Și mai departe, foarte important, ei sînt autorizați în acest sens, au drept s-o facă? De aici vine și situația.

Vă rog.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimate domnule deputat,

N-aș putea acum să vă dau un răspuns exhaustiv. Pentru lectura a doua sigur că o să dăm un răspuns complet.

Domnul Iurie Țap:

Deci, domnule Președinte al ședinței...

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

A doua întrebare.

Domnul Iurie Țap:

Vă rog să mă înscrieți pentru o luare de cuvânt, dar voi comenta.

Stimați colegi,

Iată, prin litera c) de la...

Domnul Iurie Leancă:

Domnule Țap,

Este precizare sau a doua întrebare, doar să înțeleg și eu ce este.

Domnul Iurie Țap:

Asta a fost a doua întrebare, am răspuns-o și comentez. Eu doar am spus.

Domnul Iurie Leancă:

Poftiți, precizarea.

Poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Deci acest răspuns, de fapt, vorbește despre faptul că noi am pornit la drum, dar nu știm cum o vom face, pentru că vă zic eu, responsabilitatea este foarte mare și nu este autorizat nici primarul, nici nimeni dintre acești specialiști să facă acest lucru.

Îmi pare rău, dar este o lipsă de viziune. Voi vorbi în luarea de cuvânt.

Mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Și eu vă mulțumesc.

Domnule Țurcan,

Poftiți, prima întrebare să adresați.

Domnul Vladimir Țurcan:

Vă mulțumesc.

Stimată doamnă raportor,

Eu așa înțeleg că unul din scopurile acestei legi este de a face satele noastre mai curate, mai văruite, mai vopsite ș.a.m.d. Dar pe mine mă deranjează foarte mult o prevedere prin care dumneavoastră acordați dreptul primarului de a prezenta listele în structurile teritoriale de asistență socială a celor care au refuzat, de exemplu, de a participa la aceste lucrări și asta va fi un temei pentru ca oamenii aceștia să fie lipsiți de ajutor social.

Cum dumneavoastră vedeți mecanismul formării acestei liste și cel mai important este, dar care vor fi consecințele pentru acești oameni?

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Stimate domnule deputat,

Vă mulțumesc pentru întrebare.

Așa cum am menționat și în prezentarea mea, mecanismul urmează să fie elaborat și aprobat de Guvern. Nu primăria va prezenta lista, dar structura teritorială de asistență socială prin Sistemul Informațional Automatizat „Asistența Socială” va genera aceste liste, ținând cont de cele menționate mai sus, le va oferi primarului pentru ca acesta să cunoască cine sînt persoanele care pot fi antrenate la nivel comunitar în activități de interes comunitar.

În același timp, faptul că persoanele date vor refuza să participe la aceste activități de interes comunitar, în proiectul de lege este stipulat că li se va stopa dreptul de ajutor social, li se va înceta și vor putea să depună o cerere nouă abia peste 3 luni.

Ne propunem prin acest mecanism să activizăm persoanele care sînt șomeri, pentru că noi vorbim doar despre o categorie – șomerii înregistrați la agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă.

În momentul în care, spre exemplu, beneficiarul este inclus în această listă, el este deschis să participe, dar primarul nu l-a implicat în aceste activități, dreptul de ajutor social nu se stopează.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc frumos.

Domnule Țurcan,

Precizare sau a doua întrebare, vă rog.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da, ca o precizare și un comentariu.

Din ceea ce dumneavoastră ați spus reiese că, prima, deci această prevedere este, de fapt, o pedeapsă nouă care este introdusă în legislația noastră pentru cetățenii care astăzi, pur și simplu, nu sînt asigurați din partea statului cu locuri de muncă. Asta-i una la mîină.

Și doi. Eu consider că această prevedere, de fapt, a acorda un drept primarului, consilierilor de a se răfui cu acei care-i critică pe oameni, care nu corespund viziunilor politice ale primarului respectiv sau ale consiliului respectiv și, ca rezultat, deci vor fi abuzuri din partea primarului și consiliului. Iată ce pe noi ne deranjează foarte mult, dacă vorbim despre această prevedere. Cum considerați?

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimate domnule deputat,

Nu sînt de acord cu dumneavoastră atunci cînd spuneți că acest lucru este o pedeapsă, nicidecum. Experiența internațională atestă faptul că antrenarea beneficiarilor de ajutor social în activități de interes comunitar este... pe lîngă faptul că ei beneficiază de acest ajutor, noi valorificăm potențialul acestor persoane la nivel comunitar.

În același timp, vreau să menționez că prin... la moment ministerul este în proces de definitivare a unui nou proiect de Lege privind stimularea ocupării forței de muncă și prin acest proiect de lege noi o să aducem sau venim cu măsuri active pe piața forței de muncă și aceasta o să ne ofere posibilitatea ca șomerii înregistrați la agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, într-un timp scurt, să poată să se reîncadreze în cîmpul muncii.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Domnule Țurcan,

A doua întrebare, poftiți.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da, vă mulțumesc foarte mult.

Ba invers doamnă, deoarece noi avem deja în Codul penal o pedeapsă „munca neremunerată în folosul comunității” și în cazul dat, pur și simplu, adăugăm încă o pedeapsă prin care omul va fi lipsit de acest ajutor.

Dar n-ați răspuns la a doua parte a întrebării, care se referă la posibile abuzuri din partea primarilor sau consilierilor.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Da, îmi cer...

Domnul Vladimir Țurcan:

Cînd vor fi incluse în lista aceasta persoane care nu sînt comode pentru primar sau consilieri, în lista celor care au refuzat, au refuzat sau nu, după aceea du-te în instanța de judecată și dovedește că nu a fost așa ceva. Iată care-i problema.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Eu îmi cer scuze că nu am dat răspuns la a doua parte a întrebării dumneavoastră, dar și anterior am menționat faptul că mecanismele de control la nivel local presupun comisiile care deja sînt reglementate prin această lege, din care fac parte reprezentanții structurii teritoriale de asistență socială, autoritățile publice locale de nivelul întâi și reprezentanții societății civile. Și, sigur, prin aceste comisii, inclusiv se vor analiza încălcările sau faptul că primarul abuzează de anumiți cetățeni și la fel noi vorbim despre sesizarea inspecției sociale de către oricare cetățean în momentul în care el consideră că prin acest lucru a fost abuzat de către primar.

Nicidecum noi nu o să lăsăm lucrurile acestea să fie interpretate de... în mod diferit. Adică noi asigurăm și mecanismul de control al aplicării.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Ultima precizare, domnule Țurcan.

Poftiți.

Domnul Vladimir Țurcan:

Exact 5 secunde. Eu consider că e bine cînd omul este idealist, dar realitatea noastră actuală este alta.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc frumos.

Doamna Domentii.

Doamna Oxana Domentii:

Vă mulțumesc, domnule Leancă.

Doamnă viceministru,

Eu susțin toate îngrijorările care au fost expuse astăzi și toate acestea pe motiv că dumneavoastră azi nu ați putut să ne convingeți că ministerul chiar are un mecanism pregătit de punere în aplicare a acestei legi.

Ideea cu care ați venit astăzi nu este una nouă, ea se discută demult în societate și era cazul astăzi să veniți în fața Parlamentului cel puțin cu un concept de mecanism cum o să fie selectate persoanele și antrenate în câmpul muncii, pentru că diavolul se ascunde în detalii și dumneavoastră știți foarte bine.

Dumneavoastră sînteți astăzi ministru, doctor în științe, mîine secretar de stat, mîine vine altă persoană cu un alt concept. Atunci cînd există acest mecanism bine dezvoltat, pus la punct, puteți să ne convingeți că lucrurile vor sta altfel.

Oricum, într-adevăr, experiența internațională este un lucru bun, iar realitatea moldovenească trebuie luată în considerare. Și toate îngrijorările cu privire la subiectivism în selectarea persoanelor și excluderea cumătrismului în

angajarea celor care vor face anumite munci mai ușoare sau mai grele, deci nu le puteți exclude, pentru că nu ne-ați convins că aveți acest mecanism.

Dar întrebarea mea este referitor la faptul dacă persoanelor care vor realiza aceste munci li se va lua în considerare acele zile de muncă în stagiul de cotizare? Pentru că va fi o muncă neremunerată, de fapt, contribuții de asigurări sociale nu se achită, pentru asigurări medicale – nu. Cel puțin, va fi luat în considerare ca în perioada stagiului de cotizare, ați prevăzut aceste lucruri?

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimată doamnă deputat,

Mulțumesc pentru întrebare.

Vreau să menționez că mecanismul de punere în aplicare exact conform proiectului de lege va fi elaborat de Guvern, în jumătate de an noi o să venim cu un mecanism clar de punere în aplicare. În același timp, vreau să spun că activitățile de interes comunitar reies din faptul că persoana beneficiază de o plată de ajutor social care vine din bugetul de stat. *(Gălăgie în sală.)*

Aceste ore nu ar putea să fie introduse în stagiul de cotizare, pentru stabilirea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Dar cu mai multe detalii revenim în lectura a doua.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Doamnă Domentî,

Precizare sau a doua întrebare, vă rog.

Doamna Oxana Domentî:

Da. Oricum această plată deja nu este una gratuită, persoana o muncește și, respectiv, această muncă trebuie luată în considerare în stagiul de cotizare, această perioadă. Și eu vă sugerez să vă gândiți la asta.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Bine.

Doamna Oxana Domentî:

Și atunci nu înțeleg de ce această grabă cu aprobarea unei legi care nu va intra în vigoare pînă cînd oricum nu veți crea un mecanism. Poate este cazul să o discutați în primă lectură, după care să veniți aici cu un mecanism bine pus la punct și să ne convingeți că toate îngrijorările care au fost expuse astăzi vor fi excluse și noi nu vom avea persoane angajate în cîmpul muncii pe criterii politice

sau pe criteriu... nu-i place primarului sau asistentului social care de multe ori, la fel, poate să fie în relații foarte strânse cu primarul și atunci avem chiar niște persoane care pot angaja anumite persoane la munci mai umilitoare sau mai complicate în comparație cu alte persoane. Asta vă sugerez.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimată doamnă deputat,

Eu, în calitate de secretar de stat, mizez foarte mult pe onestitatea cetățenilor Republicii Moldova, inclusiv primari și ceilalți cetățeni care vor fi implicați în astfel de activități de interes comunitar.

Reieșind din faptul că acest proiect de lege este așteptat foarte mult de autoritățile publice locale, noi am elaborat acest proiect, dar, în același timp, colegii din minister lucrează la acest mecanism de punere în aplicare. Și vă asigur că în termene foarte restrânse, nu vom aștepta 6 luni, dar în termene foarte restrânse, noi vom veni cu un mecanism de punere în aplicare.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Aveți precizări, doamnă Domenti?

Nu.

Mulțumesc frumos.

Domnule Diacov,

Poftiți.

Domnul Dumitru Diacov:

Bine.

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Eu cred că, indiferent de culoarea politică, toți înțeleg că este o problemă importantă pentru comunitățile locale. Toți au primari în teritoriu, toți discută cu acești oameni și toți înțeleg că noi această normă trebuie s-o acceptăm.

De aceea... *(Voce nedeslușită din sală.)*

N-are importanță, nu, sînt azi acolo, mîine dincolo, știți că... *(Rumoare în sală.)*

Dar problema, indiferent de culoarea politică, rămîne și știți foarte bine din discuțiile cu oamenii în teritoriu. De aceea toate întrebările au fost legate de îmbunătățire.

Eu propun să utilizăm articolul 108, să terminăm discuțiile și în lectura a doua, așa cum a spus și colega Domenti, să venim cu propuneri pentru îmbunătățirea acestui mecanism, fiindcă vă rog să mă credeți că dorește lucrul ăsta

și ministerul, îl dorim și noi, și îl doresc și primarii, și oamenii din teritoriu vor ca acest mecanism să funcționeze corect și contribuțiile statului să fie îndreptate în mod transparent și cinstit. De aceea, domnule Președinte, 108.

Și, stimați colegi, haideți să mergem cu ordinea de zi mai departe. (*Gălăgie în sală.*)

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc, domnule Diacov.

Sînt obligat să pun la vot propunerea dumneavoastră de a aplica acest articol și de a încheia aici dezbaterile.

Cine este pentru aplicarea articolului 108, vă rog frumos să votați.

Da, nu au întrunit suficiente voturi, astfel încît continuăm dezbaterile.

Domnule Deliu,

Poftiți, adresați prima întrebare.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc mult.

Într-adevăr, problema nu e nouă, e o problemă care se discută demult. Și cred că soluționarea ei nu ar trebui făcută în grabă, deoarece putem peste cîtva timp să ne trezim că ea nu a fost rezolvată.

Eu o să încerc să discut cu dumneavoastră un alt aspect. Problemele care sînt invocate în acest proiect de lege țin de competența structurilor teritoriale de asistență socială. Una. Și de ce?

Pînă la ziua de astăzi în structurile autorităților locale nu există nici un angajat care se ocupă de problemele sociale. Acei asistenți sociali care activează azi în localități sînt angajații direcțiilor actualmente asistență socială. Și avem cazuri cînd există chiar foarte multe neînțelegeri între ei și primari, fiindcă zice: „Eu nu mă supun dumneavoastră, că eu sînt angajat al Direcției sociale”.

Acum noi venim cu acest proiect, fără a face prima modificare. Și prima întrebare reiese de aici: nu credeți dumneavoastră că e timpul ca asistenții sociali să treacă în structura autorităților administrației publice locale? E prima întrebare.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimate domnule deputat,

Ceea ce ați menționat dumneavoastră referitor la faptul că această atribuție ar trebui să fie a structurii teritoriale de asistență socială, vreau să menționez că structura teritorială se va implica activ în elaborarea listei categoriilor de persoane, a șomerilor care vor fi eligibili pentru activitățile de interes comunitar și va transmite această listă primarului.

De ce este necesar ca primarul să se implice? Pentru că primarul știe cel mai bine care este situația la nivel de comunitate. Or, unul dintre principiile

autorităților publice locale ține anume de faptul că ele trebuie să analizeze, să identifice problemele la nivel local și să soluționeze într-un mod complex aceste probleme. Or, un asistent social nu ar putea să cunoască absolut toate problemele din toate perspectivele.

În același timp, primarul și structura teritorială de asistență socială va putea să colaboreze, astfel încât problemele comunității să fie soluționate și să nu existe diferențe de abordare, diferențe de acțiuni în vederea asigurării bunăstării cetățenilor la nivel local.

În ceea ce privește al doilea aspect pe care dumneavoastră l-ați menționat, cu referire la transferul asistențelor sociale din cadrul structurilor teritoriale de asistență socială la nivel de comunitate, acest subiect nu este unul de noutate, s-a mai discutat în spațiul public acest aspect. Dar, reieșind din faptul că dezvoltarea serviciilor sociale pentru diferite categorii este o sarcină foarte complexă și complicată pentru autoritățile publice locale de nivelul I, la acest moment, ideea pe care dumneavoastră o susțineți ar fi o idee pripită în contextul Republicii Moldova.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Domnule Deliu,

Precizare sau a doua întrebare, vă rog.

Domnul Tudor Deliu:

Da. Mulțumesc.

Deci mie mi se pare că v-ați contrazis spunând că primarul este cel care poartă responsabilitate, și așa și este, pentru a asigura cetățenii cu servicii și multe altele. Și la sfârșit veniți că parcă n-or fi competenți, mai bine structura teritorială. Este o abordare greșită.

Și dacă vreți să mă convingeți pe mine ce este primarul și ce activități trebuie să le facă, eu sînt gata să discutăm ore în șir, cu atît mai mult cît dumneavoastră chiar de la început ați încurcat și articolele din Legea nr.436, făcînd trimitere la articolul 26 care stipulează „Primarul și viceprimarul”, și nu la articolul 29 „Atribuțiile de bază ale primarului”.

Și eu vreau să vă dau citire atribuțiile primarului, ca să vedem dacă, totuși, am dreptate sau nu. La litera j) în articolul 29 deci una din atribuțiile primarului este „conduce, coordonează și controlează activitatea serviciilor publice locale, asigură funcționarea serviciilor stare civilă, contribuie la realizarea măsurilor de asistență socială și ajutor social”, contribuie.

Acum dumneavoastră veniți în articolul 15³, ceea ce au vorbit și colegii, inclusiv doamna Bodnarenco, domnul Țap și veniți cu un șir de responsabilități. Spuneți-mi, vă rog, aceste responsabilități se vor găsi în articolul 29? Deoarece primarul își îndeplinește atribuțiile prin legea specială și atribuțiile sale sînt în articolul 29. Eu îmi onorez atribuțiile mele din legea specială, din articolul 29.

Dumneavoastră veniți cu niște responsabilități, le delegați, dar nu le includeți în atribuțiile primarului din articolul 29.

Domnul Iurie Leancă:

Încă 10 secunde, vă rog frumos.

Domnul Tudor Deliu:

Eu cer scuze, fiindcă cineva venise aici cu o idee, cică avem toți primari, nu-i avem noi, poate unii îi au, primarii sînt ai colectivităților locale și de aceea, dacă în atribuțiile primarului nu sînt incluse aceste prevederi, el poate să nu le onoreze.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Poftiți.

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Sigur că ar fi necesar pentru lectura a doua de venit inclusiv cu amendarea articolului 29 din Legea sus-menționată de dumneavoastră, astfel încît să fie primarul o persoană-cheie în asigurarea realizării activităților de interes comunitar.

Dar, în același timp, vreau să menționez că, potrivit Legii nr.435 din 2006, autonomia locală reprezintă dreptul și capacitatea efectivă a autorităților publice locale de a reglementa și gestiona în condițiile legii, sub propria lor responsabilitate și interesul populației locale, o parte din treburile publice. Or, activitățile...

Stimate domnule deputat,

Or, activitățile de interes comunitar țin de treburile publice la nivelul comunităților. Dar pentru lectura a doua noi o să examinăm propunerea dumneavoastră.

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc frumos.

Următoarea întrebare – domnul Odnostalco.

Poftiți.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Спасибо.

Уважаемая госпожа докладчик, мы понимаем, что проблема есть, понятно. Другой вопрос, что удивляет, – то, что некоторые депутаты пытаются за всех сразу сказать, что все согласны, все политические фракции «за», примары «за», люди «за», даже сами безработные «за» то, чтобы работать. Это несколько удивляет – то, что звучат в зале такие вещи.

Почему? Потому что та ситуация, которая у нас сложилась с безработными, ее опять же генерировало правительство своим бездействием, тем, что в агентствах занятости населения накапливается большое количество безработных, люди идут, регистрируются – это не проблема людей – это проблема власти.

В связи с этим возникает вопрос: скажите, пожалуйста, а об охране труда на месте исполнения, будем так говорить, обязанностей, поручений, этих людей, этих безработных – кто будет их инструктировать, кто будет заниматься обеспечением условий труда – потому что это труд все-таки?

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimate domnule deputat,

Această întrebare deja a fost adresată și am menționat că noi o să venim cu concretizări la capitolul asigurării securității și sănătății pentru lectura a doua.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Precizare sau a doua întrebare, domnule Odnostalco.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Да, и комментарий такой небольшой. Вы знаете, я думаю, что есть люди, которые действительно пользуются соцпомощью где-то не совсем аргументированно – это нужно признать, и сами люди об этом говорят где-то в частных беседах. Но большинство из тех, кто состоит на учете, – это люди нуждающиеся, поэтому называть их трутнями – это, как минимум, некрасиво по отношению к тем людям, которые за тебя голосуют.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc, domnule Odnostalco.

Următoarea întrebare – domnul Cuciuc.

Poftiți.

Domnul Oleg Cuciuc:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimată autoare,

Noi și în comisie... reiterez că eu, ca și majoritatea colegilor, împărtășesc îngrijorare în ceea ce privește un eventual abuz din partea organelor administrației publice locale în implementarea legii date. Și vă spun, deci articolul 15³ punctul 2, ați încercat să ne convingeți că primarul are niște responsabilități, întocmește plan, face instructaj, rămîne cu evidența. În caz că nu a fost transmisă lista persoanelor care au testat lucruri, pentru luna respectivă nu va fi încetat ajutorul social. Înțelegem că pentru luna viitoare va fi încetat totuși, dacă primarul nu și-a onorat niște obligațiuni care nu le are din start? De ce totuși nu punem responsabilitatea

de a face legătură cu structura teritorială de asistență socială pe asistentul social măcar tehnic să transmită lista la structură? De ce totuși primarul trebuie să facă un lucru și din responsabilitățile lui o să uite și atunci o să pătimească cel care trebuie să primească ajutor, că nu a dat la timp o listă, tehnic.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimate domnule deputat,

Eu vă mulțumesc.

Eu mizez foarte mult pe responsabilitatea și pe onestitatea inclusiv a primarilor. Ceea ce menționați dumneavoastră că ar fi un abuz, eu cred că fiecare primar este interesat de a-și organiza comunitatea, de a rezolva anumite probleme ale comunității și dumnealui va fi responsabil să transmită structurii teritoriale de asistență socială, la finalul lunii, activitățile de interes comunitar realizate în comunitatea dumnealui.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Domnule Cuciuc,

Precizare sau a doua întrebare, vă rog.

Domnul Oleg Cuciuc:

Și a doua întrebare. Deci să presupunem tehnic că beneficiarului îi va fi stabilit 40 de ore pe lună maximum. Noi și în comisie am întrebat cum vor fi repartizate 40 de ore pe lună? Deci pot să fie repartizate 5 zile câte 8 ore comune, pot să fie repartizate 10 zile câte 4 ore, primarul poate să-i pună planul să vină în fiecare zi câte o oră și jumătate să îndeplinească 40 de ore. Beneficiarul o să vină și o să roage să-i pună un regim mai flexibil, de la 10 pînă la 12, primarul o să spună că: „Nu, de la 8 trebuie să te prezinți.” Unde dumneavoastră vedeți în mecanismul dumneavoastră posibilitate ca să fie flexibil planul de lucru, orele care trebuie să fie și unde dăm posibilitate să aleagă? Pentru că dumneavoastră ați spus – practicile internaționale și colegii corect au spus, chiar era greu de venit acum cu modalitatea copiată din cele mai bune practici europene? Trebuie a doua lectură pentru asta?

Mulțumesc.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimate domnule deputat,

Primarul va elabora acest plan ținînd cont de activitățile pe care le are în comunitate sau necesitățile comunității. Va elabora acest plan, sigur, ținînd cont de profilul sau de specificul fiecărui beneficiar care va fi antrenat în aceste activități de interes comunitar, dar planul acesta va fi aprobat de consiliul local și eu cred că în dezbateri cu consiliul local se va ajunge la o decizie cum poate fi pus în aplicare acest plan de activități de interes comunitar, fără a abuza de cetățenii Republicii Moldova și cetățenii comunității.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Domnule Cuciuc,

Precizare?

Domnul Oleg Cuciuc:

O precizare. Eu nu văd nicăieri responsabilitatea consiliului local. Deci în articolul 15 ați spus că primarul întocmește acest plan. Unde este el aprobat de către consiliul local? Nu este, nu vedem.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Bine, noi în lectura a doua o să indicăm.

Mersi.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Reidman.

Vă rog frumos.

Domnul Oleg Reidman:

Да, спасибо.

Уважаемая госпожа государственный секретарь, я готов согласиться с предположением, что я чего-то не понимаю в этом законе, – не хватает у меня подготовки, наверное, – готов с этим предположением согласиться. Но вот я смотрю на название вашего министерства – Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale – что из этих трех компонентов вы решаете этим законом? Какую? Какой из этих компонентов: sănătate? – nu, protecție socială? – noi vedem, nu, muncii? – tot nu.

Мы здесь все время говорим о том, что примары ждут, а говорим о социальной помощи – cu privire la ajutorul social. Те, кто получают эту социальную помощь – они не примары. Что мы делаем сегодня? Государство обязуется обеспечить социальной помощью в размере до minimum garantat людей, которые в этом нуждаются. Мы вводим прекондицию – ухудшаем их положение: он имеет право, теперь он имеет право, если он будет привлечен к работе. Это антиконституционная норма – ухудшать положение.

Дальше, уважаемая госпожа государственный секретарь, что это за труд? Это бесплатный труд? Это рабский труд? Кто сказал, что подметать около примэрии нужно один час, а не два? Если мы работаем повременно, мы будем стоять с этой метлой и четыре часа.

Поэтому это вот, что вы предлагаете, – оно совсем не годится для тех целей, которые, может быть, вы поставили себе. Я понимаю так: у нас есть объем ajutorul social, мы можем каждую примэрию наделить бюджетными

средствами для проведения каких-то работ. Пусть людей на них наймут, сколько наймут – столько будет, потому что у примэрии очень много этих задач, от вывоза мусора до подметания, мытья полов в примэрии, а остальное – заработал, а остальное ajutorul social уже меньше будет.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc, domnule Reidman.

Domnul Oleg Reidman:

Вот, к примеру, так.

Domnul Iurie Leancă:

Poftiți.

Domnul Oleg Reidman:

...ЭТИМ ЗАКОНОМ ВОТ КАКУЮ ЧАСТЬ.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimate domnule deputat,

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale este preocupat de toate 3 domenii, inclusiv sănătate, muncă și protecție socială.

În același timp, faptul că prin programe de ajutor social noi nu doar rezolvăm o problemă de asistență socială, dar scopul acestui program este de a însoți cetățeanul să-și rezolve o anumită problemă și să devină activ, inclusiv pe piața forței de muncă, în viața comunității.

De aceea nu putem să menționăm că prin activitățile de interes comunitar noi am promova munca forțată a cetățenilor Republicii Moldova.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Domnule Reidman,

Precizare sau a doua întrebare.

Domnul Oleg Reidman:

Да, сперва precizare. Как это вы их не принуждаете к этому труду, если это обуславливает получение этой помощи? Конечно, принуждаете! Это первое.

Во-вторых, когда вас спросили относительно котизаций на этот период, когда они привлечены к труду, вы говорите, что эта оплата социальной помощи, она идет из бюджета и т.д., и поэтому ...котизации. Но вы тоже получаете оплату из бюджета, однако у вас котизации начисляются. Так как быть со стажем и с котизациями?

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimate domnule deputat,

Anterior am menționat că pentru lectura a doua noi o să examinăm în detaliu această propunere și o să venim cu soluții.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Domnule Reidman,

A doua întrebare, poftiți.

Domnul Oleg Reidman:

Мне кажется, что этот закон концептуально не правильно ставит вопросы. Поэтому должен быть на сегодня так сказать respins.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Și ultima întrebare.

Doamnă Buliga,

Poftiți, prima întrebare adresați.

Doamna Valentina Buliga:

Mulțumesc mult, domnule Președinte al ședinței.

Poate nu am o întrebare, dar vreau să aduc unele clarificări, pentru că acest proiect de lege a mai fost în Parlament, un proiect de lege care a fost elaborat de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale, Sănătății și Familiei cu scopul de a activa beneficiarii de ajutor social de a răspunde, într-un fel, mai multor solicitări și sînt sigură că în arhiva Ministerului Sănătății sînt adresările a 32 de consilii raionale, ale Congresului Autorităților Locale din Moldova, inclusiv ale organizațiilor neguvernamentale și pe alocuri și ale unor beneficiari de ajutor social care nu doresc să devină dependenți de ajutorul social, dar doresc să se implice activ în viața comunităților.

Este un proiect de lege care pentru lectura a doua poate fi îmbunătățit reieșind din propunerile deputaților.

Și pentru informație. În 11 țări mai există muncă în contul prestațiilor sociale.

Mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Și eu vă mulțumesc, doamnă Buliga.

Am încheiat aici prima parte a dezbaterilor.

Vă mulțumesc, doamnă secretar de stat.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Și acum o invit pe doamna președinte Buliga să prezinte raportul comisiei.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte al ședinței,

Stimați colegi deputați,

În cadrul comisiei a fost examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.133 din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social, care a fost prezentat de către Guvern.

Din conținutul notei informative și din ceea ce se cunoaște, se constată că proiectul sus-menționat are drept scop eficientizarea mecanismului de implementare a Programului de ajutor social. În special, proiectul prevede abilitarea primarilor cu dreptul de a solicita șomerilor apți de muncă înregistrați la Agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă din cadrul familiilor beneficiare de ajutor social să presteze anumite activități de interes comunitar, cu respectarea duratei normale a timpului de muncă.

În acest sens, legea va fi completată cu un capitol nou, care va reglementa organizarea activităților de interes comunitar și responsabilitățile primarului în desfășurarea acestor activități. La fel, se propune ca modalitatea de organizare, tipul lucrărilor, calcularea numărului de ore, evidența și controlul activităților să fie stabilite de către Guvern.

În cadrul dezbaterilor în comisie am menționat necesitatea repartizării clare a atribuțiilor primarului și, eventual, ale consiliului local în desfășurarea activităților de interes comunitar în vederea asigurării respectării legalității și excluderii abuzurilor posibile privind antrenarea persoanelor la aceste activități.

Urmare a votării, cu majoritatea de voturi ale membrilor prezenți – 6 voturi „pentru” și 3 abțineri de la vot, Comisia protecție socială, sănătate și familie propune examinarea acestui proiect de lege în lectura întâi.

Și o rugăminte către toți deputații, să veniți cu amendamente pentru a îmbunătăți acest proiect.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc, doamnă președinte.

Nu sînt întrebări.

Sînt două luări de cuvînt.

Îl invit pe domnul Știrbate, care s-a înscris primul.

Poftiți.

Domnul Petru Știrbate:

Stimați colegi,

Domnule Președinte,

Proiectul Legii nr.330 vine să modifice și să completeze Legea nr.133, o lege extrem de utilă pentru mulți cetățeni ce la moment s-au pomenit în situații dificile economice, financiare și sociale.

Această lege este chemată să micșoreze sărăcia și să dea șansă ca multe familii să-și reseteze startul unei noi situații social-economice. Acest proiect de lege va avea un impact social-economic văzut prin prisma relațiilor sociale ale șomerilor beneficiari de prestații de ajutor social și concomitent va spori valorificarea potențialului uman.

Discuții contradictorii în societate apar atunci când unii beneficiari ai ajutorului social apți de muncă în plină forță sînt deprinși ca acest ajutor social să facă din el un mod de viață. La nenumăratele întîlniri cu cetățenii pe care le avem fiecare din noi auzim nemulțumirea celor ce nu pot beneficia de ajutor social, făcînd referință și la faptul că un angajat într-o instituție de învățămînt, educațională sau sanitară are un salariu mai mic decît beneficiarul de ajutor social.

Atenție deosebită în acest proiect este completarea legii sus-numite cu un nou capitol – Capitolul III² „Activități de interes comunitar”, cu două articole noi – 15² și 15³.

Acest proiect vine cu adăugiri în mecanismul de implementare a Programului de ajutor social și propune ca șomerii înregistrați în Agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă din cadrul familiilor beneficiare de ajutor social să aibă obligația de a presta, la solicitarea primarului sau a viceprimarului, activități de interes comun, excepție făcînd familiile pentru care suma stabilită a ajutorului social de pînă la 30 la sută din VLMG-uri, adică 288 de lei, să nu fie obligați de a presta aceste servicii.

Tipul lucrărilor, calcularea numărului de ore, evidența și controlul activităților de interes comunitar urmează a fi stabilit de Guvern, iar orele de prestare a activităților de interes comunitar se vor calcula proporțional cuantumului de ajutor social care nu va depăși 40 de ore lunar. Aceasta are ca scop prevenirea abuzurilor și favorizarea unor beneficiari din partea autorităților administrației publice locale.

Întocmirea Planului de acțiuni de interes comunitar, evidența persoanelor care efectuează aceste activități și a orelor efectuate vor fi în responsabilitatea primăriilor locale. În responsabilitatea primarului intră și afișarea lunară a Planului de acțiuni de interes local pe luna în curs, precum și situația activităților efectuate în lunile anterioare.

Vreau să menționez că făcînd referire la articolul 47 din Constituția Republicii Moldova care prevede că statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și

familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și alte servicii sociale necesare, proiectul de lege propus oferă categoriilor de persoane notate mai sus șansa și posibilitatea de a duce o viață demnă și de a juca un rol activ în societate. Iar includerea activităților în interes comunitar în program este o practică aplicată pe larg în țările Uniunii Europene.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului prevede că orice muncă sau serviciu care face parte din obligațiile civile normale nu este considerată muncă forțată sau obligatorie. Totodată, trebuie să menționăm că munca neremunerată în folosul societății este o pedeapsă penală stabilită de instanța de judecată persoanei ce a săvârșit o infracțiune ușoară.

Pentru a depăși aceste suprapuneri de înțelegere – muncă forțată sau activitate de interes comunitar a beneficiarului de ajutor social, se propune ca la etapa determinării de beneficiar de ajutor social să se obțină un acord al persoanei calificate al persoanei solicitante. Prin semnarea acestui acord, va dispărea calificativul „muncă forțată” și, totodată, în cazul refuzului de a presta activități publice, va apărea și motivul întreruperii acordului ajutorului social, moment ca voluntariat prevăzut în articolul 15³ punct 2, și nu obligativitate.

În Statele Unite ale Americii, în anii '70, a fost introdus astfel de sistem, așa-numitul sistem „muncă pentru beneficii” cu scopul împiedicării dependenței de ajutor social în cazul în care această dependență devine un mod de viață. Astfel de experiență găsim în Australia, Canada, Lituania și, mai recent, în România.

Pentru a doua lectură este necesar de a veni cu precizări asupra faptului ce se întâmplă cu acei beneficiari ce refuză activitatea comunitară, dar au semnat un acord la stabilirea ajutorului social... (*Voce nedeslușită din sală.*)

Domnul Iurie Leancă:

Încă un minut, vă rog frumos.

Domnul Petru Știrbate:

Nu puțin important este și lipsa lucrărilor la care se vor antrena beneficiarii ajutorului social, cât și transparența procesului, antrenarea și comisiei sociale, împreună cu primarul, la întocmirea listelor de lucrări, determinarea individuală a lucrărilor prestate, în dependență de abilitățile fiecărui solicitant.

În încheiere, propun să susținem în prima lectură acest proiect de lege, iar amendamentele care vor fi propuse astăzi și vor veni pe fonul comisiei să fie luate în considerare pentru lectura a doua.

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Și eu vă mulțumesc, domnule Știrbate.

Următorul – domnul Țap.

Poftiți, la tribună. (*Rumoare în sală.*)

Domnul Iurie Țap:

Stimați colegi,

Proiectul propus, după cum au spus mai mulți colegi, este unul așteptat.

Se revoltă primarii, se revoltă cetățenii de felul și faptul cum se acordă aceste ajutoare, cui se acordă. Este problema, dar haideți să vedem.

Și v-am întrebat, doamnă secretar de stat, și astăzi am cerut răspunsul. Care este natura competenței?

Și vreau să le spun celora de la Guvern și de la Cancelaria de Stat, dar și dumneavoastră: de aici pornește problema. Pentru că problema de bază este să delimităm clar și coerent competențele între nivelurile central și cele locale. De altfel, dacă o să vă uitați în Strategia de reformă a administrației publice, în raportul SIGMA, aceasta este chintesența Strategiei, ceea ce nu faceți.

Am întrebat ieri și am întrebat și astăzi, și am întrebat de multe ori, stimați colegi, și, în special, mă adresez către Guvern, dacă Strategia la obiectivul specific 2 spune foarte clar că pînă în noiembrie 2017 urmau să fie elaborate strategiile sectoriale. Ce înseamnă aceasta, doamnă secretar de stat?

Înseamnă că dumneavoastră, ministerul respectiv, trebuia să aveți o viziune clară asupra tuturor domeniilor pe care le gestionați. Altfel spus, ministerul n-a făcut acest lucru. Dumneavoastră și Guvernul în întregime nu aveți o viziune clară, coerentă, conceptual nu știți ce trebuie să facem.

Pentru că mă întreb eu: oare nu știți dumneavoastră că problemele șomajului sînt ale autorităților centrale, dacă să luăm ca competență? Dar problema ajutoarelor sociale este una partajată între autoritatea centrală, între nivelul II – Direcția asistență socială și, într-un fel, și primarul este ca anexă, pentru că asistentul social este în primărie așa-zis și primarul are și el o semnătură.

Deci incompetență, fiindcă nu înțelegeți ce trebuie să facem. Simplu, această competență în urma acelei viziuni. Exemplul Poloniei, și ați fost mulți în Polonia, trebuie transmis autorităților publice locale. Consiliul și primarul sînt principiul subsidiarității, sînt cei mai aproape de cetățean, ei trebuie să acorde aceste ajutoare. Și atenție! să le acorde doar acelor care trebuie, dincolo de ceea ce spune legea care a fost aprobată în 2008 și ni se spune că este foarte importantă. Da, este. Aceasta este problema care trebuie soluționată.

Or, principiul de organizare a sistemului de administrație este: competența trebuie să fie deplină și întregă, ceea ce nu avem pînă în prezent. Și cînd faceți trimitere la cadrul legal din trecut, înseamnă că, de fapt, nu ați înțeles care este problema momentului și de ce a fost aprobată această Strategie de reformă a administrației publice centrale. Deci este vorba de viziune.

Și, apropo, stimați colegi,

Ați vorbit dumneavoastră cu primarii? Și atunci cînd punem noi această listă aici care este una foarte mare, oare de aceasta trebuie să se ocupe astăzi primarul?

Legea nr.435 spune foarte clar care sînt domeniile de competență și atribuirea trebuie să fie făcută doar prin... în baza acestui articol 4 unu din Legea nr.435. Venim să constatăm, de fapt, că nu se înțelege problema și nu sînt soluții adecvate.

Și, spre regret, primarul, în loc să se ocupe de probleme majore, va fi nevoit să se preocupe de această rutină. Și ați uitat oare de Legea nr.140 care, într-un fel, este de competență, dar nu i-am dat și instrumentele.

Ce s-a întîmplat cu primarul de Taraclia? Nu vedeți și aici o posibilă bombă cu efect întîrziat? Deci conceptual, este greșit, munca trebuie să fie una nobilă și primarul trebuie să aibă resurse pentru a salubritiza comunitatea. (*Gălăgie în sală.*) El trebuie să implice cetățenii în aceste activități. Pentru că, de fapt, trebuie, într-adevăr, să fie, dacă vreți, spiritul comunitar. Abordarea – cale pe care mergeți, este una absolut greșită, primarul trebuie să se ocupe de dezvoltarea colectivității, trebuie să aibă suficient timp. Și, în acest sens, spunem că trebuie o reformă profundă, inclusiv a administrației publice locale, ceea ce numim noi reforma administrativ-teritorială, ca să creăm capacități și autoritățile publice locale să fie eficiente, să poată să aibă instrumentele necesare și să poată face față acelor sarcini pe care le au.

Spre regret, Guvernul, cu toate că a aprobat Strategia, nu o înțelege, nu o aplică. Și, de fapt, aceasta va duce la aceea că vom avea, ulterior, o prăbușire iminentă, aceasta va fi soarta și, spre regret, sînt nevoit să constat lipsă de viziune, de neînțelegere a guvernării, aceasta vreau s-o spun și majorității parlamentare, și Guvernului.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Aici am încheiat dezbaterile pe acest proiect de lege.

Acum îl invit la tribună pe domnul Ștefan Creangă pentru a prezenta raportul comisiei pe proiectul de Lege pentru completarea articolului 29 din Legea nr.407 din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurări, proiect înregistrat cu nr.267 din 30.08.2017.

Poftiți, domnule președinte.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat în lectura a doua proiectul de Lege pentru completarea articolului 29 din Legea nr.407 cu privire la asigurări, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, și raportează următoarele.

Propunerile și obiecțiile parvenite au fost sistematizate și examinate în cadrul ședinței comisiei, fiind reflectate în sinteza rezultatelor examinării lor și în proiectul de lege redactat care sînt părți integrante ale raportului comisiei.

Urmează de menționat că Comisia economie, buget și finanțe a acceptat propunerea de extindere a termenului preconizat pentru vânzarea acțiunilor nou-emise. Totodată, s-au acceptat norme ce țin de stabilirea prețului inițial de expunere spre vânzare a acțiunilor, de majorare a termenului de informare a modificării prețului de vânzare a acțiunilor și reglementări referitor la o supraveghere riguroasă asupra organelor de conducere ale asiguratorului în perioada provizorie, pînă la procurarea acțiunilor.

Toate acestea vor contribui la minimizarea riscurilor de gestiune defectuoasă sau la evitarea adoptării unor decizii de către organele statutare care nu aduc plusvaloare activității companiei sau nu se înscriu în strategia de dezvoltare a acesteia.

Totodată, proiectul de lege a fost completat cu articolul II care va reglementa aplicarea dispozițiilor proiectului de lege.

Luînd în considerare cele expuse, Comisia economie, buget și finanțe propune examinarea și adoptarea proiectului de lege în lectura a doua ca fiind lectură finală.

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc, domnule președinte.

Nu sînt întrebări, astfel încît am epuizat acest subiect.

Vă rog să nu plecați, fiindcă trecem la **subiectul nr.3 de pe agendă, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea articolului 46 din Legea nr.234 cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare, înregistrat cu numărul 306 din 9 octombrie 2017.**

Poftiți, domnule președinte.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule președinte.

Stimați colegi,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat pentru lectura a doua proiectul de Lege pentru modificarea și completarea articolului 46 din Legea nr.234 cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați și raportează următoarele.

Propunerile și obiecțiile parvenite au fost sistematizate și examinate pentru lectura a doua în cadrul ședinței comisiei, fiind reflectate în sinteza rezultatelor examinării lor și în proiectul redactat care sînt părți integrante ale raportului comisiei.

Luînd în considerare faptul că desfășurarea campaniei de informare publică este pusă în sarcina Comisiei Naționale a Pieței Financiare și termenele de implementare a normelor legale sînt foarte restrînse, Comisia economie, buget și

finanțe a acceptat derogarea corespunzătoare de la cerințele legislației privind achizițiile publice pentru a asigura selectarea entității specializate care se va preocupa de întregul proces de organizare și desfășurare a campaniei de informare publică.

Totodată, comisia a acceptat ca întregul proces de verificare a registrelor deținătorilor de valori mobiliare să fie aplicabil numai pentru instituțiile financiare și societățile de asigurare cu achitarea în avans de către emitenții respectivi a cheltuielilor estimative de verificare în termen de cel mult 10 zile înainte de începerea procedurii de verificare. Respectiv, a fost reglementată și procedura de restituire în caz de depășire a sumelor achitate sau neutilizate a acestora.

Pentru asigurarea respectării termenului de verificare a registrelor deținătorilor de valori mobiliare, având în vedere că unele aspecte aferente verificării sînt detaliate, prin prezentul proiect de Lege a fost acceptată extinderea termenului prevăzut la punctul 4 din alineatul (8) al articolul 46, fiind astfel substituită sintagma „9 luni” cu sintagma „de pînă la 12 luni”.

Pentru a facilita un proces coerent și asigurat financiar, a fost prevăzut un punct potrivit căruia Guvernul va aproba planul de acțiuni și mecanismul de finanțare.

Totodată, pentru stenogramă, stimați colegi, propunem ca la articolul 1³ după cuvintele „în decurs de 10 zile” de a adăuga cuvintele „de la finalizarea verificării Registrului deținătorilor de valori mobiliare”. Această concretizare pentru stenogramă este nevoie ca să dăm o claritate la normă.

Luînd în considerare cele expuse, Comisia economie, buget și finanțe propune examinarea și adoptarea proiectului de lege în lectura a doua ca fiind lectură finală.

Mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Și eu vă mulțumesc, domnule președinte.

Nu sînt întrebări.

Am încheiat aici dezbaterile pe acest subiect.

Următorul subiect este nr.12 de pe agendă, proiectul de Lege privind exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri nr.406 din 20 octombrie 2016.

O invit la microfon pe doamna Oceretnîi, secretar de stat.

Poftiți, doamnă secretar.

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Se prezintă atenției dumneavoastră proiectul Legii cu privire la exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri sub numărul 406 din 20 octombrie 2016.

Proiectul legii are ca scop reglementarea activităților necalificate cu caracter ocazional desfășurate de către zilieri întru diminuarea fenomenului de ocupare informală în agricultură, unde, din păcate, acest fenomen este cel mai răspândit.

Prezentul proiect reglementează raporturile de muncă temporare ale zilierilor, drepturile și obligațiile angajatorului față de zilier și modul de activitate a zilierilor, prin derogare de la prevederile Codului muncii; domeniul în care pot fi desfășurate activități necalificate cu caracter ocazional, și anume agricultura; durata activității executate de un lucrător zilier pentru același beneficiar și remunerarea zilierului.

Se propune ca plata pentru activitatea zilierului să fie efectuată de către beneficiar la sfârșitul fiecărei zile de muncă, conform înțelegerii între beneficiar și zilier. Conform proiectului, se prevede ca nivelul remunerației pe unitate de timp să nu fie mai mic decât cuantumul minim garantat al salariului din sectorul real pe oră, stabilit de către Guvern.

Plata impozitului pe venit datorat pentru activitatea prestată de zilier se va efectua de către beneficiar în corespundere cu legislația în vigoare.

În același timp, din venitul zilierului nu se vor reține contribuții de asigurare socială și medicală, zilierul avînd obligația de a încheia contract de asigurare cu Casa Națională de Asigurări Sociale sau de a procura polița de asigurare medicală conform legislației în vigoare.

În același timp, proiectul legii prevede ca beneficiarul să întrețină Registrul de evidență a zilierilor în care să înregistreze toate persoanele înainte de începerea activității acestora, precum și să transmită extrasul din acest registru Inspectoratului teritorial de muncă, inclusiv pe suport electronic.

În același timp, un rol deosebit în implementarea acestei legi îl va avea Inspectoratul de Stat al Muncii și celelalte autorități competente în domeniile de control.

Promovarea proiectului dat va asigura instituirea unor relații de muncă simplificate, ceea ce va stimula legalizarea relațiilor de muncă în cazul muncilor ocazionale în agricultură, iar, ca rezultat, va contribui la minimizarea practicii de achitare a salariilor în plic și muncii la negru.

În același timp, acest proiect de lege vine să contribuie la diminuarea veniturilor nedeclarate în rîndul populației ocupate în agricultură, fapt care va reduce numărul de familii eligibile pentru a beneficia de ajutor social.

Urmare a celor expuse, solicităm susținerea proiectului dat.

Vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Vă mulțumesc, doamnă Oceretnîi.

Întrebări nu-s.

Și vă rugăm, doamnă președinte... а, уже появились.

Domnule Pistrinciuc,

Poftim, prima întrebare.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Într-adevăr, subiectul dat este unul vechi. Felicităm ministerul că a ajuns la examinarea lui. Însă dacă ne uităm la problema pe care ar trebui să o rezolve acest proiect, sînt mai multe laturi ale problemei: una este evidența acestor zilieri, este o problemă, noi nu știm cîți sînt, unde lucrează, dar al doilea obiectiv este asigurarea lor socială sau cumva atragerea lor în sistem. Noi știm că sistemul este foarte disproportionat. Dacă ei nu sînt atrași în sistem, ei mai apoi... sau sînt lăsați de bună voie să-și cumpere, să-și plătească asigurarea socială sau medicală – ei nu fac chestia asta, trebuie să recunoaștem, așa e comportamentul oamenilor.

Articolele 7 și 8 ale acestui proiect de lege cu referire la zilieri lasă iarăși la discreția lor atît asigurarea medicală, cît și contribuțiile de asigurări sociale.

Cum credeți asta îi va motiva pe acești zilieri să se asigure totuși sau nu? Și dacă considerați că aceste două articole, ele, în genere, vor avea acest efect? Și de ce nu s-a mers totuși pe ideea de a... da, sună poate dur, dar de a impune măcar ca ei să se asigure, din simplul motiv că dacă nu îi impui, nu crezi niște obligativități, omul mai pe urmă face așa cum face și acum. Ei acum doar nu cumpără, foarte puțini care cumpără aceste asigurări, ajung la limita de vîrstă, multe sînt persoane de vîrstă înaintată, primesc pensia pentru limita de vîrstă care e sub nivelul de existență și iarăși persoana ajunge în sistemul de persoane defavorizate.

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Stimate domnule deputat,

Mulțumesc pentru întrebare.

Vreau să menționez că articolele 7 și 8, prin aceste două articole ne propunem inclusiv să responsabilizăm cetățenii Republicii Moldova să se asigure social și medical. Și, desigur că, avem nevoie să schimbăm mentalitatea cetățenilor Republicii Moldova, astfel încît ajunși la vîrsta pentru stabilirea dreptului pentru limita de vîrstă... a pensiei pentru limită de vîrstă să poată să beneficieze de pensie, de aceea este important să schimbăm. Iar acest proiect de lege vine să contribuie la schimbare de atitudine din partea persoanelor care vor presta munci în conformitate cu această lege.

Eu vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Pistrinciuc,

Aveți precizări?

Poftim.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

O precizare. O întrebare, de fapt. Uitați-vă, responsabil de implementarea acestui proiect sau acestei prevederi este Inspekția Muncii care, de fapt, este responsabilă și astăzi de evaluarea, de inspectarea șantierelor, a câmpurilor agricole pentru a vedea dacă sînt rapoarte de muncă necontractuale în afara legii.

Știm că nu este eficient, ei nu reușesc să contabilizeze toate cazurile acestea, nici să le sancționeze administrativ: de ce credeți că după introducerea registrului Inspekția Muncii va fi mai eficientă în acest sens?

Mersi mult.

Și vă rog să mă înscrieți cu o luare de cuvînt la sfîrșit.

Mersi.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Domnule deputat,

Atunci cînd vorbeam despre faptul că copia registrului va fi transmisă inspectoratului teritorial de muncă, inclusiv în format electronic, acest lucru va permite inspectoratului să monitorizeze și să poată să intervină acolo unde există carențe în implementarea acestei legi.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc.

Doamnă Domentî,

Poftim, prima întrebare.

Doamna Oxana Domentî:

Doamnă secretar de stat,

Noi am discutat foarte activ acest proiect de lege, el a fost de cîteva ori pus în agenda comisiei, ulterior recomandat ministerului să fie pregătit, perfecționat și atunci cînd membrii comisiei au avut întrebări către minister, acesta, practic, nu avea răspuns la multe din ele. Eu sper că dumneavoastră sînteți acum mai pregătiți.

Un aspect tehnic pe care vreau din start să-l refer, acest proiect este copiat dintr-o lege românească și noi am comparat chiar pasaje întregi din legea românească, comparîndu-le chiar și utilizînd noțiuni pe care noi în legislația Republicii Moldova nu le avem.

Și eu nu știu cine a elaborat acest proiect și cine a fost responsabil în cadrul ministerului, dar ceea ce vă sugerez este să nu copiați mot-a-mot alte legi. Puteți să

vă inspirați, dar atunci când preluați legi, cel puțin, să le adaptați la situațiile și la noțiunile din Republica Moldova, pentru că ceea ce ați preluat voi este absolut incompatibil cu ceea ce avem aici.

Și un lucru foarte important pe care l-ați exclus din legislația românească atunci când ați copiat-o și ați venit cu un proiect copiat au fost tocmai acele garanții pe care le au angajatorii în România pentru zileri de a achita contribuții de asigurări sociale și contribuții de asigurări medicale.

Or, astăzi relațiile în agricultură sînt bazate pe contracte individuale de muncă. Prin această modalitate de a simplifica relațiile de muncă și prin neobligativitatea de a încheia contracte individuale de muncă dumneavoastră, de fapt, diminueați garanțiile sociale ale persoanelor.

Se știe că și astăzi există foarte multe conflicte pe parcursul zilei între angajați, agricultori și persoanele care muncesc în agricultură, cum dumneavoastră vedeți că aceste conflicte vor fi soluționate în lipsa unui contract individual de muncă, în lipsa unor garanții care sînt prevăzute în aceste contracte de muncă?

Și dacă dumneavoastră vedeți riscul ca și acele 10, 15% de persoane care astăzi muncesc în agricultură în baza unui contract de muncă să fie lipsiți de acest contract, pentru că orice angajator va fi interesat să angajeze o persoană pentru ca să nu plătească contribuții de asigurări sociale, contribuții de asigurări medicale și atunci eu văd, din contra, o înrăutățire evidentă a protecției sociale sau a gradului de protecție socială a persoanelor care vor fi angajate în agricultură.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimată doamnă deputat,

Așa cum ați menționat și dumneavoastră, acest proiect de mult timp se discută, inclusiv pe platformă parlamentară. Sigur că în cadrul ministerului a lucrat direcția care are ca sarcină elaborarea cadrului de politici în domeniul ocupațional.

Faptul că colegii mei se inspiră din alte legi din România sau din alte țări, cred că nu este o crimă. Ba, din contra, încercăm să vedem care sînt practicile în alte țări, astfel încît Republica Moldova să nu comită greșeli.

În același timp, vreau să menționez că acest proiect de lege nicidecum nu vine să ofere posibilitatea ca angajații în agricultură pe contract de muncă să fie trecuți sub formă de zileri – nicidecum. Ne propunem, din contra, ca antrenarea acestor persoane în activități să nu depășească 90 de zile pe parcursul unui an și ceea ce ar facilita angajarea pe contract de muncă în cadrul întreprinderilor respective.

Eu vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Doamnă Domentii,

Poftim, precizări.

Doamna Oxana Domentî:

Deci eu nu vorbeam de faptul că este rău să vă inspirați din practica unei țări, dar atunci când se copie pasaje cu noțiuni care sînt improprii legislației noastre, spre exemplu, noi nu avem în legislație noțiunea de „remunerație”. Da, ea are o noțiune specifică în legislația românească, care explică ce este acest lucru și multe alte lucruri care... pasaje întregi, ele sînt străine legislației noastre integrale. Asta vă sugeram, că atunci când preluați anumite practici să le adaptați la situația Republicii Moldova.

Și îmi pare rău că dumneavoastră nu vedeți acest risc ca persoanele care sînt astăzi angajate în baza contractului individual de muncă să fie trecute în baza activității zilnice, pentru că ele vor fi... acest contract fie va expira ori va fi o angajare, o discuție mutuală între angajator și angajat pentru ca această persoană să fie reangajată din nou în baza altor condiții, pentru că va fi interesul angajatorului să nu plătească acele contribuții de asigurări sociale și medicale.

Și eu văd aici interesul direct al angajatorului să facă acest lucru și dumneavoastră nu veți putea asigura protecția drepturilor salariatului în cazul de față cel puțin în condițiile cum este formulată astăzi legea. Dacă dumneavoastră aveți altă viziune cum să îmbunătățiți aceste lucruri, asta este altceva.

Doamna Anastasia Oceretnî:

Stimată doamnă deputat,

Mulțumesc.

Sigur că pentru lectura a doua noi o să intervenim inclusiv la racordarea termenilor la legislația națională și, în același timp, pentru lectura a doua o să prevedem inclusiv propunerea dumneavoastră cu referire la indicarea expresă a prevederii prin care persoanele care sînt angajate pe contract de muncă să nu poată să fie trecute.

Da, este amendamentul doamnei Stratan și inclusiv ceea ce ați discutat s-a examinat și în comisie.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Odnostalco,

Poftim, prima întrebare.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Госпожа докладчик, мы сегодня читаем закон. Вот скажите, пожалуйста, к примеру, простой сезонный рабочий, он, понятно, не будет читать этот закон, вот почему он должен вступить в нормы этого закона?

Какая у него должна быть мотивация, что он получит? Ведь все, что мы делаем, – это только для того, чтобы людям стало лучше. Ну, как минимум, так прописывается в информационных нотах Правительства. Вот что он получит?

Вот вы приедете на прием в село икс и вас там спросит человек, он скажет: вот скажите, пожалуйста, я вон там слышал по телевизору, а что я лично с этого получу?

Doamna Anastasia Oceretnii:

Ceea ce ați menționat dumneavoastră, care sînt beneficiile pentru cetățeni, în primul rînd, antrenarea în activități zilnice va permite ca la sfîrșitul zilei de lucru cetățeanul activînd să primească remunerarea pentru activitatea de muncă prestată. Or, dacă ar avea un contract individual de muncă, ar trebui să aștepte abia finalul lunii pentru a obține salariul.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Я так понял – это ответ, да? Но он и так, и так получает! В любом случае в любом селе пойдите летом спросите: он пошел убирать или прашевать виноград – он в конце дня и так, и так получает. Вопрос добросовестности или недобросовестности того человека, кто ему платит.

Ну а вот что касается вопроса охраны труда – опять возвращаемся к этому. Коллега Пистринчук об этом частично сказал. Вы ответили на то, что эти журналы, которые будут регистрироваться, отсылаются Инспекции труда, и там же будут реагировать либо наблюдать за процессом. А скажите, пожалуйста, вот сезонных рабочих, возьмем, крестьянских хозяйств – сколько их у нас сегодня в стране?

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimate domnule deputat,

Aș vrea să revin la ceea ce menționați dumneavoastră, care sînt beneficiile, inclusiv beneficiul ca cetățenii Republicii Moldova care prestează astfel de munci să nu fie abuzați de cei care-i angajează și să existe o siguranță că cetățeanul Republicii Moldova primește banii pentru activitatea de muncă pe care a exercitat-o.

În același timp, faptul că domnul deputat Pistrinciuc a menționat despre Inspectoratul de Stat al Muncii, urmează în continuare să fie fortificate acele 10 instituții cu funcția de control, inclusiv să poată să exercite controlul prevederilor ceea ce se referă la securitatea și sănătatea în muncă, pe lîngă Inspectoratul de Stat al Muncii și pe lîngă Inspectoratul Fiscal.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Вы не ответили на мой вопрос.

Я тогда сам уже прямо скажу вам об этом. У нас в стране 372 тысячи предприятий (так налоговая служба об этом говорит, учет), крестьянских хозяйств – 508 тысяч, это данные на 31 декабря 2016 года. Инспекция труда – 109 человек на всю республику, из них 20 человек – это центральный аппарат, сидит в Кишиневе в офисах. Вот математика обычная: сколько предприятий на одного сотрудника? Это ж сколько надо жить этому

предприятию, чтобы туда пришел инспектор? Ну, давайте будем говорить честно: не будет этого, он не защищен.

Взносы... социально он не защищен, полисом он не защищен, но при этом он платит налог – вот и все. То есть это очередная обдираловка, извините меня за простой язык.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimate domnule deputat,

Plata impozitului pe venit, am menționat că, nu se va efectua de către zilier, dar de către angajat și, în același timp, ceea ce ați remarcat dumneavoastră, reiese că toate activitățile trebuie zi de zi controlate. Or, acest lucru presupune că noi nu avem încredere nici în angajatori și nici în cetățenii Republicii Moldova care vor presta aceste munci.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Исходя из того, что вы ответили на все замечания, комментарии, вернемся к основному вопросу. Что получит конкретно человек от этого, если...

Domnul Vladimir Vitiuc:

Господин Односталко, я вас очень прошу, мы уже немножко перебрали в лимитах времени и по количеству вопросов.

Последнее уточнение давайте, пожалуйста, и будем двигаться дальше.

Пожалуйста.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Да. Вот у меня нет второго вопроса, я время оттуда заберу для того, чтобы все-таки получить ответ для граждан на то, что вы тут с трибуны Парламента сказали: мы сегодня проголосуем, и ты, гражданин икс, находящийся в Ниспоренах, получишь от нас благодаря вот этому закону то-то, то-то и то-то – вот конкретно скажите. Потому что те формулировки, что вы написали в информационной ноте, – это все, как правильно сказала госпожа Доменти, списано, причем я думаю, что и с ошибками.

Спасибо.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimate domnule deputat,

Eu consider că v-am răspuns la întrebarea dumneavoastră.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Ghilețchi,

Poftim, prima întrebare.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Întrebarea mea ține de noțiuni. Dumneavoastră în noțiuni la „beneficiar” spuneți următorul lucru: „Beneficiarul de lucrări (în continuare beneficiar) – întreprindere și organizație cu statut de persoană juridică sau fizică”. (*Gălăgie în sală.*) Întrebarea mea este următoarea: din moment ce ai o întreprindere, ea nu mai are statut de persoană fizică.

Ori dumneavoastră vorbiți despre persoane juridice și persoane fizice și atunci ar trebui să fie o delimitare, pentru că beneficiarul poate fi o persoană juridică în persoana unei întreprinderi sau organizații sau poate fi o persoană fizică, adică și un cetățean ar putea oferi de lucru altui cetățean. Dar mi se pare, din nou, greșit, din punct de vedere al noțiunii, se dă această definiție spunând că, de fapt, beneficiarul este o întreprindere și organizație cu statut de persoană juridică sau fizică. Deci, după mine, nu am întâlnit pînă acum o întreprindere cu statut de persoană fizică sau poate nu înțeleg eu ceva.

Adică e nevoie de o precizare în această definiție ca să nu creăm confuzia.

Și, totodată, și întrebarea: o persoană fizică poate angaja un zilier sau nu poate angaja un zilier?

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Stimate domnule deputat,

Atunci cînd a fost proiectul de lege elaborat, sigur că au fost consultați și juriștii și s-a ținut cont și de prevederile ce reprezintă întreprinderea sau organizația. Nu este o noțiune pe care noi am inventat-o, sigur că este o noțiune preluată... din legislația națională. (*Rumoare în sală.*)

În același timp, vreau să menționez că inclusiv acest aspect a fost abordat și ieri în cadrul ședinței Comisiei protecție socială... și vreau să menționez că o persoană... dumneavoastră ați menționat o persoană fizică, da, dacă nu are întreprindere, dacă poate să angajeze o persoană... nu ar putea, nu ar putea.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Ghilețchi,

Poftim, precizări sau..

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Eu înțeleg ce-a spus de acolo, dacă am înțeles, domnul Mudreac a făcut referință la faptul că poate fi o gospodărie țărănească.

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Țărănească, da.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Accept. Dar mie mi se pare că, totuși, un cetățean, o persoană fizică, uitați-vă, eu acasă la mine angajez pe cineva să-mi taie iarba. De ce n-aș putea să angajez un zilier ca să-mi îngrijească grădina? (*Gălăgie în sală.*)

Ar trebui, probabil, și acest lucru să fie prevăzut în lege, vorbim de întreprinderi, cum sînt gospodăriile țărănești, dar putem vorbi și despre persoane fizice care ar putea angaja un zilier pentru anumite lucrări care să le efectueze. De ce nu am crea... n-am prevedea în această lege și o asemenea posibilitate?

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Stimate domnule deputat,

Pentru astfel de activități de prestare a acestor munci, ați putea apela la întreprinderi specializate care se ocupă cu amenajarea teritoriului.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc.

Domnule Reidman,

Poftim, prima întrebare.

Domnul Oleg Reidman:

Да. Спасибо.

Госпожа секретар де стат! (*Voce nedeslușită din sală.*) – Генеральный секретарь ал ЦК КПСС, да.

основным инструментом в этом законе служит вот этот регистр, куда записывают всех и вся, используя их персональные данные. Дальше этот регистр поступает в обработку без согласия тех, которые включены в этот регистр.

Мне известно, что Агентство по защите персональных данных (или как оно там называется) имело большие оговорки по отношению к такой методе. Как вы собираетесь выходить из положения и ликвидировать эти противоречия с Законом о защите персональных данных? (*Rumoare în sală.*)

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Nu, eu vreau să văd, inclusiv în tabel, dacă avem așa ceva... ceea ce ați menționat dumneavoastră, dar se va ține cont inclusiv de protecția datelor cu caracter personal ale cetățenilor, datele care vor fi stipulate în acest registru.

Din păcate, în tabelul de divergențe nu găesc...

Domnul Vladimir Vitiuc:

Господин Рейдман,

Пожалуйста...

Domnul Oleg Reidman:

Întrebare. Dumneavoastră nu ați găsit, da... (*Rumoare în sală.*)

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimate domnule deputat,

Pentru lectura a doua, o să prevedem acest lucru.

Mulțumim.

Domnul Oleg Reidman:

ОК. Это первый вопрос.

Второй вопрос. Вы пытаетесь ликвидировать такое положение или такой документ, как контракт между работодателем и этим вот. Скажите, какое юридическое основание или юридический документ, на который возможна ссылка, стоит между работодателем и поденным работником, в случае если работодатель его обманул, не заплатил или заплатил половину? Куда он должен, к чему должен апеллировать работник?

Doamna Anastasia Oceretnii:

La cine?...

Domnul Oleg Reidman:

К чему, к какому... вот он подает в суд на него, на что он опирается? Какие отношения у них?

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimate domnule deputat,

Proiectul de lege prevede o simplificare a relațiilor de muncă prin derogare de la Codul muncii. Faptul că la sfârșitul fiecărei zile cetățeanul va semna în acest registru pentru plata pe care a primit-o va fi documentul care va certifica care este plata care a primit-o, urmare a prestării unei activități de muncă.

Am menționat că va fi prezentată o copie a acestui registru la Inspectoratul de Stat al Muncii și va fi temei pentru ...

Domnul Oleg Reidman:

Да, но в этом регистре не обозначаются ни условия труда, которые в контракте обозначаются, ни объем оплаты, ни объем предложенной работы, и так далее и тому подобное.

Все, мне все понятно, госпожа secretarul de stat, так же, как и предыдущий закон. У меня такое впечатление, что мы развиваемся не вперед в общественном отношении, а назад к рабовладельчеству.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Bejan,

Poftim, prima întrebare.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimată doamnă autor,

Prezentul proiect de lege vine să ușureze, într-o măsură oarecare, angajarea zilierilor. Este un proiect, din punctul nostru de vedere, bun pe care noi îl vom susține.

Dar, totodată, sînt unele momente pe care eu aș vrea să le clarific. Spre exemplu, în Registrul de evidență, ultima rubrică, este locul pentru ștampilă și semnătura beneficiarului. (*Rumoare în sală.*)

Dacă eu îmi amintesc corect, în sesiunea de primăvară-vară, noi am votat o lege prin care am exclus obligativitatea ștampilelor pentru agenții economici. Și probabil că și aici ar trebui să luăm în considerare momentul respectiv

Următorul moment care, bine, poate nu-i așa de esențial, dar totuși, de cînd mă țin minte și de cîte ori am primit salariu, întîi mă semnam în lista de plată, după care casierul dădea banii.

Aici dumneavoastră prevedeați invers: înainte de semnarea în Registrul de evidență... deci la articolul 9 punctul 2 „cuantumul salariului orar stabilit de părți pentru o zi nu poate fi mai mic... salariul se acordă la sfîrșitul zilei de lucru, înainte de semnarea în Registrul de evidență de către zilierul beneficiar”. Poate aici ar fi „concomitent” sau „după”, trebuie de văzut fraza respectivă.

Doamna Anastasia Oceretnîi:

O să analizăm, stimate domnule deputat, dar cetățeanul trebuie să vadă ce primește și, ulterior, să semneze.

Domnul Valerian Bejan:

Păi, normal.

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Dar, pentru lectura a doua o să analizăm această propunere a dumneavoastră.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc.

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Mulțumim.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Mudreac,

Poftim.

Domnul Radu Mudreac:

Eu îmi cer scuze. În prelungire la ceea ce s-au expus și colegii, prin derogare de la Codul muncii. Noi înțelegem că aplicarea acestei legi va fi în marea

majoritate în domeniul agricol. Cum se va proceda în situația când un angajat care este zilier, din nefericire, va avea un traumatism la serviciu? Care o să fie modalitatea... acestor traumatisme la serviciu și care este... pentru că Codul muncii stipulează un șir de prevederi în acest domeniu? Doi – ceea ce ține de crearea securității muncii, cum putem să... în cazul în care are loc acest traumatism la serviciu și care vor fi pașii ulteriori, atunci când nu este un contract de muncă între angajat și angajator?

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimate domnule deputat,

Mulțumesc.

În articolul 10, unde se menționează drepturile... obligațiile beneficiarului, la alineatul (2) este stipulat clar că „beneficiarul este obligat să asigure zilierului condiții de muncă corespunzătoare cerințelor de securitate și sănătate în muncă, iar în cazul accidentelor de muncă să întreprindă măsuri în conformitate cu Legea securității și sănătății în muncă”. Adică, există prevederi prin care cetățenii care vor fi antrenați în activități ziliere vor fi protejați inclusiv în domeniul securității și sănătății în muncă.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Mudreac,

Poftim, precizări.

Domnul Radu Mudreac:

Unica întrebare. Nu există contract de muncă între angajat și angajator. În cazul dat nu poate fi aplicată legea... ceea ce ține... Codul muncii sau facem trimitere la lege ca principii generale?

Doamna Anastasia Oceretnii:

Vreau să menționez că acest proiect de lege a fost elaborat prin derogare de la Codul muncii și va pune în aplicare, în cazul accidentelor de muncă, Legea securității și sănătății în muncă, cum este stabilit expres în proiectul de lege.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, doamnă Oceretnii.

Întrebări nu-s.

Vă rog, doamnă președinte Buliga, prezentați raportul comisiei.

Doamna Valentina Buliga:

Stimați colegi,

Comisia protecție socială, sănătate și familie a examinat prezentul proiect de Lege privind exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri, prezentat de către Guvern.

Proiectul sus-menționat a fost elaborat, după cum menționează autorii, în scopul diminuării fenomenului ocupării informale a forței de muncă. În acest scop, autorii proiectului au propus reglementarea activității zilierilor prin raporturi de muncă temporare, prin derogare de la prevederile Codului muncii.

Conform prevederilor proiectului, activitatea zilierilor este permisă în cadrul activităților întreprinderilor și organizațiilor doar din agricultură care sînt atribuite la diviziunea 01 a Clasificatorului activităților din economia țării, elaborat de către Biroul Național de Statistică. Această diviziune cuprinde două activități de bază: producția vegetală și producția animalieră. Durata activității zilierului pentru același beneficiar nu poate depăși cumulativ 90 de zile pe parcursul unui an calendaristic.

Angajatorul va fi obligat să achite zilierului la sfîrșitul fiecărei zile de muncă un salariu, cuantumul căruia, la fel, nu poate fi mai mic decît salariul minim garantat în sectorul real, stabilit de către Guvern. Proiectul prevede că plata impozitului pe venit din activitatea cu caracter ocazional exercitată de către zilier se va efectua de către angajator, conform prevederilor Codului fiscal, adică va fi reținut la sursa de plată.

În același timp, proiectul prevede că nu se vor reține contribuții de asigurări sociale de stat și nu se vor calcula prime de asigurări obligatorii de asistență medicală în cotă procentuală din salariul achitat zilierilor. Totodată, potrivit proiectului, zilierul are obligația să se încadreze în sistemul public de asigurări sociale pe bază de contract individual încheiat de Compania Națională de Asigurări Sociale și de a se încadra în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

Urmare a votării, cu votul majorității membrilor prezenți în ședință (7 voturi „pentru” și 2 voturi „împotrivă”), Comisia protecție socială, sănătate și familie propune examinarea și aprobarea proiectului de Lege privind exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri în ședința de plen a Parlamentului în primă lectură.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, doamnă președinte.

Și prima întrebare – doamna Domentii.

Poftim.

Doamna Oxana Domentii:

Doamnă președinte,

Dar care sînt avizele altor comisii?

Doamna Valentina Buliga:

Avizele?

Da. Acuși o să începem cîte pe unul să le menționăm. Cîteva comisii au propus prezentarea acestui proiect pentru dezbatere în Parlament. Spre exemplu, Comisia agricultură și industrie alimentară, urmare a dezbaterilor, cu majoritatea

de voturi a celor prezenți, s-a pronunțat pentru susținerea proiectului de lege în plenul Parlamentului. Comisia drepturile omului și relații interetnice, la fel, spune că proiectul de lege nu întrunește toate condițiile necesare pentru a fi adoptat. O altă comisie propune proiectul de lege pentru examinare în ședința plenară a Parlamentului. Comisia administrație publică, dezvoltare regională, mediu și schimbări climatice, Comisia politică externă și integrare europeană propunea la acea etapă adoptarea în cadrul ședinței plenare. Domnul Creangă – pentru susținerea proiectului în primă lectură. Cam așa. Și de la Direcția generală juridică, la fel, sînt un șir de propuneri de care pentru lectura a doua vom ține cont, inclusiv propunerile dumneavoastră astăzi din plenul Parlamentului. Proiectul necesită a fi îmbunătățit, concretizat și poate este o soluție temporară la această etapă pentru cei care muncesc la negru, pentru a le asigura securitatea la locul de muncă, pentru a plăti impozit angajatorii pentru ei și de a le oferi o sursă pentru a se asigura conform contractului încheiat atît de Compania Națională de Asigurări în Medicină, cît și de Casa Națională de Asigurări Sociale.

(Voce din sală.)

Poftim?

Domnul Vladimir Vitiuc:

Doamnă Domentî,

Poftim.

Doamna Valentina Buliga:

Ei nu plătesc impozite, dar ei vor avea surse care vor fi scoase din anonim care le vor permite să încheie contract de asigurare cu Casa Națională de Asigurări Sociale și cu Compania Națională de Asigurări în Medicină.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Vă mulțumesc, doamnă președinte.

Întrebări nu-s.

Și vă rog, doamnă președinte Apolschii, prezentați coraportul.

Doamnă Apolschii,

Poftim.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte al ședinței.

Stimați colegi,

Comisia a examinat proiectul dezbătut și cu votul unanim al membrilor îl propune spre examinare în ședința plenară a Parlamentului.

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, doamnă Apolschii.

Și vă rog, domnule Pistrinciuc, vă invităm la tribuna principală.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

O să fie și mai repede. Eu înțeleg că colegii vor să voteze cât mai repede, ora votului, dar vreau să vă atenționez asupra unui lucru că proiectul nu este unul tehnic și atât de simplist, cât am crede noi.

El se referă la o foarte bună parte a populației Republicii Moldova. Știți, când vorbim despre politici publice, este o definiție foarte simplă, asta ar însemna când Guvernul vrea... face ceva sau nu face ceva pentru a schimba, influența o situație. Sînt situații când chiar nefacerea unui lucru poate să schimbe o situație. Însă, cert este că orice politică publică, asemenea acestui proiect de lege, trebuie să ducă la o finalitate, trebuie să aibă un scop.

Acest proiect de lege trebuie să rezolve trei scopuri:

Unu. Să ducă evidența acestor beneficiari de muncă necalificată.

Doi. Trebuie să asigure cât mai mulți cetățeni.

Și trei. Trebuie să creeze o rețea de protecție socială pentru acești cetățeni.

În realitate, proiectul introduce doar o chestie tehnică – un registru de evidență, să-i spunem așa, aproape contabilă a acestor zilieri, nimic mai mult. El nu impune asigurări sociale, el nu motivează, nici într-un fel, nici angajatorul, nici angajatul cu ziua ca să se asigure.

Însă problema este foarte mare, angajații din agricultură contribuie cu ceva mai puțin de 10% la sistemul național de pensionare, însă beneficiază mai mult de 50 la sută. Deci se adaugă la problemele enumerate mai sus și problema, să-i spunem așa, securității sociale a statului nostru.

Cum în realitate va funcționa acest mecanism? De exemplu, se pune în sarcina Inspecției Muncii, da. Pînă acum Inspecția Muncii la fel are sarcina să lupte cu salariile în plic sau cu muncile în afara contractelor, însă nu reușesc, că sînt 500 mii de gospodării țărănești, că oamenii nu vor să impoziteze.

Acum imaginați-vă că ei vor avea un motiv încă de a merge, de a-i taxa pe angajatori, liderii de asociații, liderii de gospodării țărănești etc. La ce o să ducă asta? În realitățile noastre, ale Republicii Moldova, asta o să ducă la anumite practici negative. Deci în afară de registru, inovație nu este aici.

Eu vreau să spun că nu sînt deloc critic la adresa colegilor din Ministerul Muncii și Sănătății... acum sănătății, eu nu m-am deprins încă, de la protecție socială am să spun, din simplul motiv că eu țin minte când eram acolo noi tot discutam cum să analizăm, cum să rezolvăm problema aceasta.

Problema este și e una principală, nu acest minister trebuia să se ocupe de un astfel de proiect de lege – Ministerul Finanțelor și Ministerul Economiei,

fiindcă ceea ce trebuie să facem noi este să motivăm angajatorul, să motivăm angajatul chiar și prin anumite proceduri fiscale, să-i spunem așa, printr-o... stabilirea unor impozite sau cote de plată a asigurărilor medicale, asigurărilor sociale mai mici, ca ei să fie motivați să intre în sistem ca măsură temporară, chiar dacă aparent asta poate să creeze niște dezechilibre.

Fiindcă în realitate, dacă vă gândiți cum va funcționa acest proiect de lege, o să vedeți că angajatorul trebuie să aibă acest registru pe care-l ține la oficiu, cum scrie acolo, Inspekția Muncii vine pe dealuri: unde-i registrul? El a scris acolo 5, 10 oameni, în realitate pe câmp pot fi și 100 de oameni, pe câțiva i-a declarat, pe restul – nu. Dacă-l prinde, se mai rezolvă cum se rezolvă la noi și în realitate situația rămîne la fel. Însă foarte mulți dintre oamenii care lucrează cu ziua sînt aproape de vîrsta de pensionare, ajung la vîrsta de pensionare, sînt zeci de mii de cetățeni și primesc pensia pentru limită de vîrstă iarăși mai mică decît, să-i spunem așa, coșul minim de consum și decît minimul de existență, probabil să ajungă să beneficieze și de ajutor social și noi perpetuăm, de fapt, această stare defavorizată a cetățeanului.

Recomandarea noastră este foarte simplă, pentru un astfel de proiect sînt necesare politici economice fiscale, să încercăm să-i motivăm.

Nu este responsabilitatea doar a Inspekției Muncii să umble să-i caute pe deal, fiindcă asta este o muncă absolut irealizabilă. Câți inspectori avem, eu nu știu, 100, câți sînt în toată țara. La 500 mii de gospodării țărănești fiecare om în viața lui cel puțin de 2, 3 ori angajează pe cineva cu ziliere, însă cel mai important că cetățenii după asta nu o să aibă nici un fel de asigurare socială. Nu există nici o modalitate prin care poate uneori chiar trebuie și să-i obligăm, o parte din impozitul acela să-l transferăm la CNAM, să cumpere o parte din asigurări medicale, să nu fie parte din alte categorii defavorizate care beneficiază.

Altfel spus, nu doar că nu va aduce la un efect scontat acest proiect de lege, dar va trezi și nemulțumirea.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Un minut, domnule Pistrinciuc.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Veți vedea după implementare că o să apară petiții: iată, a venit cu registrul, m-a înregistrat, caută, ei spun că am avut 20 de lucrători, dar eu am numai 10.

Soluția este foarte simplă, să scoatem proiectul de pe ordinea de zi, să aducem Ministerul Finanțelor și Ministerul Economiei și să ne gândim ce facilități fiscale putem să le dăm și la agricultori, care să fie motivați să plătească, dar asta nu o să realizeze nimic.

Stimați colegi,

Este dreptul dumneavoastră să votați, însă nu o să rezolve această problemă deloc. Ba mai mult, o să fie foarte multe nemulțumiri și dumneavoastră știți perfect acest lucru.

Vă mulțumesc foarte mult.

Noi nu vom susține, din păcate, acest proiect. Încă o dată, e bine că tema a fost adusă în Parlament, însă nu trebuie așa trecută cu vederea. Este nevoie de o soluție economică și fiscală la această problemă.

Mersi mult.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, domnule Pistrinciuc.

Și o invităm la tribuna principală pe doamna Valentina Stratan cu luare de cuvânt pe acest proiect.

Doamna Valentina Stratan:

Stimate domnule Președinte al ședinței,

Stimați colegi deputați,

Acest proiect de lege are o istorie lungă, iar necesitatea adoptării acestuia este discutată de ani buni, avînd la bază numeroase probleme abordate de cetățenii antrenați în lucrări sezoniere, precum și de angajații... angajatorii acestora din domeniul agricol.

Cine din noi nu cunoaște cazuri concrete cu plîngeri ale cetățenilor, cînd după luni de munci la unii agenți economici aceștia au rămas doar cu promisiuni goale, nu și cu remunerare?

Totodată, trebuie să recunoaștem că și agenții economici ne vorbesc de multiplele probleme cu care se confruntă, îndeosebi în perioada muncilor agricole, atunci cînd după un an de muncă și de investiții mari problema angajării lucrătorilor la munci necalificate devine o problemă acută, mai ales cînd ei se confruntă și cu diverse probleme de ordin legal.

Proiectul de lege în cauză a fost înaintat de către Guvern, elaborat de către ministerul de profil, drept urmare a adresărilor deputaților sesizați de multiple situații similare descrise mai sus.

Conceptul acestui proiect constă în reglementarea raporturilor de muncă dintre agenții economici din domeniul agricol și cetățenii care desfășoară munci necalificate cu caracter ocazional.

Proiectul are drept scop protejarea în special a cetățenilor din zonele rurale care muncesc cu ziua, oferind, totodată, și beneficiarilor, adică agenților economici, un cadru legal al asigurării plății pentru munca prestată de sezonieri. Este o soluție temporară, care vine să rezolve mai multe probleme existente la moment.

Cunoaștem că în agricultură fenomenul informal de ocupare a forței de muncă este cel mai răspîndit. Conform datelor statistice, circa 30% din populația ocupată lucrează informal, ceea ce constituie aproximativ 300 mii de persoane. Dintre ei circa 70% sînt din domeniul agriculturii. Din aceste considerente,

prevederile acestui proiect sînt cu adevărat binevenite pentru Republica Moldova și în plan subsidiar în scopul combaterii salarizării tenebre care crește alarmant de la an la an.

Iar dacă nu întreprindem nimic în rezolvarea acestor probleme, așa cum propun doar cei care știu să vină cu critici, nepropunînd nimic concret și nevenind cu soluții, această situație va perpetua și în continuare.

Totodată, vreau să remarc că proiectul, de asemenea, reglementează drepturile și obligațiile angajatorului față de zilieri și modul de activitate a zilierilor, domeniul în care pot fi desfășurate activitățile necalificate cu caracter ocazional, acesta fiind doar cel agricol, stipulînd, totodată, că durata activității executată de un lucrător zilier pentru același beneficiar nu poate fi mai mare decît 90 de zile, iar remunerarea zilierului să se efectueze la sfîrșitul fiecărei zile de muncă, conform înțelegerii între beneficiar și zilier.

Consider important să atragem atenția că plata impozitului pe venit pentru activitatea prestată de zilier se va efectua de către beneficiar, iar zilierii vor trebui să se asigure atît social, cît și medical prin încheierea unui contract de asigurare corespunzător cu CNAS și CNAM, iar acest lucru le va oferi un grad de protecție socială și medicală în situații de risc.

În acest aspect, Guvernul trebuie să vină și cu mecanismul de realizare a acestor prevederi. Plus că noi, deputații care deja sîntem responsabili ca să îmbunătățim acest cadru legal, pentru lectura a doua, de asemenea, vom veni cu propuneri care vor fi luate în considerare.

Un alt aspect important al proiectului îl reprezintă evidența zilierilor. Conform proiectului de lege, beneficiarul va fi obligat să întrețină Registrul de evidență a zilierilor, în care să înregistreze toate persoanele, înainte de începerea activității acestora, precum și să transmită extrasul din Registrul vizat Inspectoratului teritorial de muncă respectiv, inclusiv pe suport electronic.

Cred că pentru lectura a doua urmează să stabilim și un termen de stocare a informației, să stipulăm necesitatea asigurării confidențialității datelor cu caracter personal, dar și să analizăm posibilitatea sau imposibilitatea asigurării controlului acestui proces de evidență de către Inspectoratul de Stat al Muncii, în cazul în care această structură a rămas atît de limitată în atribuții.

De rînd cu alți membri de fracțiune, am înaintat mai multe amendamente la proiectul de lege discutat și țin să îndemn toți colegii deputați să vină cu propuneri pentru a adopta o lege cît mai reușită și oportună pentru reglementarea raporturilor de muncă temporară ale zilierilor.

Fracțiunea Partidului Democrat susține acest proiect de lege pentru aprobarea în prima lectură. *(Aplauze.)*

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Așa, am epuizat aici subiectul respectiv, proiectul de Lege privind exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri nr.406 din 20 octombrie 2016.

Și trecem la următorul subiect, proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative nr.311 din 13 octombrie 2017.

Îl invit pe domnul Cojocaru, director adjunct al Centrului Național Anticorupție.

Dar pînă o să luați dumneavoastră cuvîntul, vreau să aduc aminte colegilor că, după ce se termină dezbaterile pe acest subiect, vom avea votul în jurul orei 13, așa cum am convenit. Așa că, vă rog să anunțați toți colegii să revină în sală.

Mulțumesc.

Domnule Cojocaru,

Poftiți.

Domnul Vadim Cojocaru – *director adjunct al Centrului Național Anticorupție:*

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Propun atenției dumneavoastră proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative.

Proiectul are drept scop ajustarea cadrului legislativ la noile prevederi ale Legii nr.325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale, inspecția actelor legislative care au fost aprobate fie concomitent, fie după intrarea în vigoare a modificărilor operate la Legea nr.325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale. (*Gălăgie în sală.*)

Prin urmare, în cuprinsul Legii nr.131/2015 privind achizițiile publice, Legii nr.288/2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și Legii nr.3/2016 cu privire la Procuratură, sînt introduse reglementări care stabilesc obligația de a respecta prevederile articolului 7 alineatul (2) al Legii nr.325, cerința de a solicita... certificatului de cazier la încadrarea în funcție și stabilirea sancțiunilor disciplinare pentru încălcarea obligațiilor stabilite la articolul 7 alineatul (2) din Legea nr.325.

Totodată, prin proiect se urmărește înlăturarea unor impedimente (deficiențe de ordin tehnic) apărute în legătură cu republicarea Legii nr.325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale. Astfel, ca rezultat al republicării, articolul 6 a devenit articolul 7, iar actele legislative care au fost completate prin Legea 102/2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative fac trimitere greșită la articolul 6, care de fapt, după republicare, este articolul 7. Prin urmare, proiectul modifică această deficiență tehnică prin substituirea în actele legislative, care au fost completate prin Legea nr.102/2016, a cifrei „6” cu

cifra „7”. De asemenea, proiectul urmărește racordarea Legii nr.325/2013 privind evaluarea integrității instituționale la Legea nr.82/2017, legea-cadru.

O altă propunere constă în eliminarea restricției de angajare în cadrul Centrului Național Anticorupție pentru persoanele de peste 40 de ani care dețin grade speciale. La moment, articolul 13 alineatul (2) din Legea nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție restrânge dreptul de angajare în cadrul Centrului pentru persoanele cu vîrstă de peste 40 de ani, indiferent dacă la momentul angajării deja dețin grad special, astfel că inechitatea care se instituie prin prezenta normă contravine reglementărilor constituționale care stipulează că dreptul la muncă nu poate fi îngrădit. De asemenea, persoanele de peste 40 de ani... sînt mai experimentate, fapt care va asigura o bună funcționare a activității Centrului. (*Rumoare în sală.*)

La fel, proiectul stabilește modificarea competenței Legii nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale. La moment Legea nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale nu exceptează subiecții Legii nr.245 cu privire la secretul de stat de la principiul transparenței declarațiilor.

Prin urmare, în scopul înlăturării conflictului normativ dintre legile sus-citate, se propune completarea Legii nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale cu norme care stabilesc că declarațiile de avere și interese ale subiecților Legii nr.245 să nu fie făcute publice.

De asemenea, la articolul 9 alineatul (3) al Legii nr.133 privind declararea averii și a intereselor personale se operează cu sintagma „Autoritate Națională Anticorupție”, fapt care creează inconcordanță cu alte acte legislative, întrucît legislația în vigoare nu prevede o astfel de entitate publică.

Proiectul a fost supus consultărilor publice și definitivat în baza propunerilor și recomandărilor înaintate de către autoritățile și instituțiile publice în procesul de avizare. Implementarea proiectului nu necesită cheltuieli financiare.

Rog susținerea dumneavoastră și aprobarea acestui proiect.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc, domnule director adjunct.

Nu văd întrebări față de dumneavoastră.

Vă mulțumesc frumos.

Îl invit pe domnul Boțan pentru a prezenta raportul comisiei.

Domnule președinte,

Vă rog.

Domnul Roman Boțan:

Stimați colegi,

În conformitate cu prevederile Regulamentului Parlamentului, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a fost sesizată spre dezbatere în fond

cu proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative. Proiectul legii a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă a Guvernului în corespundere cu articolul 73 al Constituției Republicii Moldova și articolul 47 din Regulamentul Parlamentului.

Potrivit notei informative la proiectul de lege respectiv, necesitatea elaborării acestuia a fost condiționată de adoptarea la 25 mai 2017 a Legii integrității, care sistematizează spectrul de măsuri anticorupție care se regăsesc într-un șir de acte legislative.

Scopul proiectului este ajustarea cadrului legislativ la prevederile Legii nr.325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale. De asemenea, reglementările proiectului dat au scop racordarea Legii privind evaluarea integrității instituționale la prevederile Legii integrității.

Pe marginea proiectului dat, majoritatea comisiilor permanente s-au pronunțat pentru dezbateră în cadrul ședințelor plenare, cu excepția Comisiei drepturile omului și relații interetnice care a propus respingerea acestuia.

De asemenea, menționăm că, întru asigurarea executării prevederilor articolului 49¹ din Regulamentul Parlamentului, a fost anunțată demararea consultărilor publice pe marginea acestui proiect.

La acest proiect au parvenit un șir de propuneri din partea Autorității Naționale de Integritate, precum și din partea Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului care vor fi luate în considerare la definitivarea proiectului pentru dezbateră în a doua lectură.

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, în cadrul ședinței din 22 noiembrie 2017, a susținut conceptual proiectul de lege pentru prima lectură, iar pentru lectura a doua îl va îmbunătăți în baza amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor pe marginea acestui proiect. *(Gălăgie în sală.)*

În acest context, vă îndemn, dacă aveți careva propuneri, să le depuneți în adresa comisiei.

În contextul celor relatate, se propune dezbateră și aprobarea proiectului dat de către Parlament în prima lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Și eu vă mulțumesc, domnule Boțan.

Nu sînt întrebări față de dumneavoastră.

Mulțumesc.

Am încheiat dezbaterile pe proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative cu nr.311 din 13 octombrie 2017. *(Voci nedeslușite din sală.)*

Este ora 12.55. Așa cum am convenit, pauză 5 minute și la ora 13 vom începe procedura de vot.

Mulțumesc.

PAUZĂ

*

* * *

DUPĂ PAUZĂ

Domnul Iurie Leancă:

Stimați colegi,

Începem procedura de vot. Am să rog numărătorii să ne anunțe despre prezența deputaților în sală.

Domnule Odnostalco,

Vă rog frumos să ne spuneți câți sînt.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 24.

Domnul Iurie Leancă:

24. Vă mulțumesc.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 40.

Domnul Iurie Leancă:

40. Vă mulțumesc.

Domnule Ghilețchi,

Am să vă rog...

Domnule Ghilețchi,

Am să vă rog să ne ajutați astăzi să numărăm voturile în sectorul nr.3.

N u m ă r ă t o r i i:

– 22.

Domnul Iurie Leancă:

22.

Vă mulțumesc.

86 de deputați prezenți în sală. Pentru majoritatea simplă e nevoie de 44 de voturi.

Și vă propun să începem de la coadă. Ne pornim.

Începem cu subiectul nr.13 de pe agendă, cu proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative cu nr.311 din 13 octombrie 2017, în primă lectură.

Cine este pentru, vă rog să ridicați mâna.

E majoritate de voturi.

Vă mulțumesc frumos.

Următorul subiect este proiectul de Lege privind exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri nr.406 din 20 octombrie 2016.

Cine este pentru, vă rog frumos să ridicați mâna.

Majoritatea de voturi.

Mulțumesc frumos.

Subiectul nr.11 de pe agendă, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.133 din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social, proiectul înregistrat cu nr.330 din 24 octombrie 2017.

Cine este pentru, vă rog frumos să votați.

Majoritatea voturilor. În primă lectură a fost aprobat.

Și acum subiectul nr.9 de pe agendă, proiectul de Lege privind ratificarea Tratatului de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate al persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu alte dificultăți de citire a materialelor imprimare.

Cine este pentru, vă rog frumos să ridicați mâna.

Mulțumesc.

A fost aprobat cu majoritatea de voturi.

E propunerea să-l discutăm și să-l votăm și în lectura a doua.

Vă rog frumos, cine este pentru, ridicați, vă rog, mâna.

Numărătorii,

Vă rog frumos să ne dați cifrele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 24.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 40.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.3 – 22.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

86 votat „pentru”. Este adoptat și în a doua lectură.

Și acum am să vă rog să revenim la dezbaterile celorlalte subiecte de pe agendă, iar subiectele care încă nu au fost votate pentru lectura a doua... vom reveni la ele atunci când vom avea votul final.

Și vă propun să avem acest vot final astăzi la ora 15.00 sau în jurul orei 15.00, în funcție de faptul cum vor evolua dezbaterile și după aia vom avea Ora Guvernului. (*Voci din sală.*)

Poftiți?

14.30? Eu am zis „în jur de”, plus, minus, haideți să spunem 14.30, dar în funcție de cât vor dura dezbaterile. (*Voci din sală.*)

Nr.240, nr.7? Păi, la toate care sînt pentru lectura a doua vom reveni mai târziu. Puțină răbdare și le vom reuși pe toate.

Așa, acum următorul subiect va fi cel cu nr.16 de pe agendă, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea articolului 13 din Legea nr.100 din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă.

Prezintă domnul Țurcan.

Poftiți, domnule deputat.

Domnul Vladimir Țurcan:

Stimați colegi,

Proiectul nr.338 a fost elaborat de către un grup de deputați în baza discuțiilor care au avut loc în cadrul platformei parlamentare pentru reglementarea conflictului transnistrean.

Scopul strategic, de fapt, al acestui proiect este consolidarea încrederii între cetățenii de pe ambele maluri ale Nistrului în procesul de reintegrare a țării. Esența constă în aceea că faptele de stare de civilă produse și înregistrate în localitățile din stînga Nistrului și municipiul Bender pot fi confirmate prin eliberarea documentelor de stare civilă de către autoritățile competente ale Republicii Moldova, în cazul dacă la momentul înregistrării s-au produs și au fost respectate

aceleași proceduri care sînt reglementate de legislația Republicii Moldova. Este vorba de nașterea... confirmarea faptelor de naștere, deces, căsătorie, divorț etc.

Acest proiect de lege a fost consultat la momentul elaborării, inclusiv cu structura respectivă a Republicii Moldova, cum este Departamentul Stare Civilă, care așteaptă adoptarea acestui proiect pentru ca să aibă o bază legală pentru confirmarea actelor care vor fi prezentate de către cetățenii Republicii Moldova din stînga Nistrului.

Mai mult decît atît, noi, autorii, vedem în acest proiect de lege o posibilitate reală pentru ca să mergem după ea, să facem al doilea pas ce ține de simplificarea procedurii de obținere a cetățeniei oamenilor care trăiesc în localitățile din stînga Nistrului. Dar asta va fi deja pasul al doilea.

Rog susținerea Parlamentului a acestui proiect de lege.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc, domnule Țurcan.

Prima întrebare va fi adresată de domnul Boțan.

Poftiți.

Domnul Roman Boțan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Potrivit autorilor prezentei inițiative legislative, scopul acesteia constă în soluționarea unei probleme de ordin normativ cu care se confruntă persoanele fizice care locuiesc pe teritoriile necontrolate de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova. În aceste teritorii nu este exclusă perfectarea frauduloasă a actelor, nu doar de locutorii din această regiune, dar și de cetățenii altor state, deoarece este evident faptul că în acest sens unii cetățeni dobîndesc așa-numita cetățenie, așa-numitei RMN, stare de lucruri care nu poate fi verificată de autoritățile constituționale. Or, aceasta înseamnă legiferarea unei căi de încetățenire cu cetățenia Republicii Moldova nelegală și abuzivă, din punctul nostru de vedere, stare de lucruri care nu poate fi supusă verificării.

Mai mult decît atît, este grav că la nivel de Parlament mergeți pe calea lui Dodon, care indirect a recunoscut, prin felicitarea lui Krasnoselski, autoritățile ilegale ale așa-numitei RMN, iar noi, indirect, vom recunoaște sau dumneavoastră doriți să recunoaștem niște acte ilegale, emise de niște autorități neconstituționale. Nu cred că trebuie să mergem pe această cale.

Prima întrebare: cum vom asigura respectarea verificării datelor prezentate? Și care este procedura actuală în acest sens care trebuie modificată și de ce trebuie modificată?

Domnul Vladimir Țurcan:

Procedura actuală este, de fapt, anume acea care noi propunem să o legalizăm. Cetățenii din stînga Nistrului vin cu actele respective de acolo, se adresează la Departamentul Stare Civilă, ei n-au astăzi acoperirea legală, baza

juridică, dar se începe, vasăzică, aduceți încă un document de la maternitate, de la preot etc.

Încă o dată repet, prin adoptarea acestei legi noi vom avea posibilitatea să respectăm drepturile omului, acestor cetățeni, deoarece omul se naște, se căsătorește, au loc și divorțuri, decesuri și, iată, aceste fapte de stare civilă care, totuna, dorim noi, nu dorim, dar au loc în viața acestor cetățeni. Deci aceste fapte trebuie să fie confirmate.

Și noi propunem ca prin acest proiect de lege Departamentul Stare Civilă să aibă dreptul legal de a confirma aceste fapte de stare civilă și omul o să aibă la mână un document eliberat de către autoritatea Republicii Moldova și mai departe, în baza acestor documente, ar rezolva problemele care apar în contextul necesității prezentării certificatului de naștere, mă rog, toate cele care eu le-am numit.

Clar că organele de stare civilă, în baza acestei legi, vor elabora un regulament care va fi aprobat de către Guvern, care ar prevedea toată procedura, mecanismele cum va fi făcută verificarea și confirmarea.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Domnule Boțan,

Precizare sau a doua întrebare, vă rog.

Domnul Roman Boțan:

Precizare și voi adresa și următoarea întrebare.

Din punctul nostru de vedere, recunoașterea actelor emise de... pe un teritoriu necontrolat de autoritățile constituționale poate fi considerat tacit ca recunoaștere a legalității acțiunilor și legalității ocupării acestui teritoriu.

Mai mult decât atât, să nu uităm contextul în care autorii au venit cu această inițiativă. Ei reprezintă 3 grupuri politice care au votat pentru sistemul mixt, iar dumneavoastră deja ați enunțat pasul următor – încetățenirea tuturor cetățenilor care vor purcede prin asemenea proceduri.

Cele 3 grupuri sînt PPE, PD și PSRM. Și deși intenția este una care s-ar părea pozitivă, miza este cu totul alta, din punctul nostru de vedere, este una politică.

De aceea, domnule autor, probabil exponenții fracțiunii pe care o reprezentați dumneavoastră și ai PD-ului vor avea acces pe cele două circumscriptii. Nu știu dacă vor avea acces cei din PPEM. Și, în acest context, următoarea întrebare: de ce nu ați venit cu această inițiativă înainte de adoptarea trecerii la sistemul mixt sau doar acum ați fost convins de ceilalți autori că aceasta reprezintă o soluție?

Vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Țurcan:

Prima ce ați spus este o opinie a dumneavoastră, care vă vizează și vă aparține dumneavoastră. Deci eu nici nu vreau să comentez.

Evident că, de fapt, chestie pur politică, evident că reprezentanții Partidului Liberal n-or avea acces la aceste... nu că n-or avea acces, dar nu vor fi susținuți de către cetățenii din stînga Nistrului, pur și simplu, din cauza ideilor pe care dumneavoastră le propuneți ca să fie lăsată Transnistria într-o parte și haideți să ne unim cu România. Asta-i una la mîină.

Referitor la faptul de ce nu ieri, dar azi, haideți, o să treacă încă o săptămîină, o să mă întrebați: dar de ce iarăși azi, dar nu ieri? Deci sînt întrebări absolut inutile.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Domnule Boțan,

Precizare, vă rog.

Domnul Roman Boțan:

Este evident că dumneavoastră, împreună cu cei care reprezintă astăzi majoritatea parlamentară, adoptați niște norme care vă convin din punct de vedere politic, însă accesul inclusiv al deputaților din acest Parlament, accesul... reprezentanților autorităților locale în acest teritoriu este restricționat.

Colegul dumneavoastră, colegul nostru a fost reținut acolo mai mult timp și a vorbit despre acest lucru în Parlament și... colegul din Partidul Democrat, apropo. De aceea este greșit să spuneți că nu avem susținători în acea parte a Nistrului, deoarece avem filiala Partidului Liberal, inclusiv în Tiraspol și există mulți cetățeni care ne susțin.

Vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Țurcan:

Știți, noi astăzi în republică avem 2700 și ceva de ONG-uri care se ocupă de drepturile omului, dar asta nu înseamnă că toți se ocupă de drepturile omului, exact așa cum și filiala dumneavoastră.

Dar cu referire la faptul de ce îmi aparține anume mie, de exemplu, această inițiativă, iată, din numele meu vă spun, eu sînt băștinaș din partea stîngă a Nistrului. Una la mîină.

Doi. Eu cunosc foarte bine care sînt problemele acestor cetățeni. Am și rude acolo. La mine se adresează cetățenii ca la... mă rog, pămîntean, dar, totodată, și ca la președinte al Comisiei drepturile omului și relații interetnice.

Și în acest context, vreau să fac referință la cazul Mozer versus Moldova din practica CEDO, vă documentați, vă rog, în care taman că este făcută o concluzie din partea CEDO, că totuși chiar și în condițiile cînd teritoriul nu este controlat,

Republica Moldova este obligată să asigure drepturile omului, avînd în vedere cetățenii care locuiesc în stînga Nistrului.

Domnul Iurie Leancă:

Eu vă mulțumesc.

Așa, domnule Carp, poftiți, aveți...

Nu, nu, nu, domnule Țurcan, mai...

Domnul Lilian Carp:

Domnule Țurcan...

Domnul Iurie Leancă:

Domnule Țurcan,

Mai sînt încă întrebări.

Da, domnule Carp,

Poftiți, adresați prima întrebare.

Domnul Lilian Carp:

Mă gîndeam să nu adresez întrebarea, dar după ce mi-a venit acum un mesaj că se uită lumea la noi și ne spune: vă rog, acolo, în Parlament, totuși cu luatul la mîna oleacă mai încetîșor, cu una la mîna, două la mîna.

Dar totuși întrebarea care este. Noi astăzi avem, practic, situația în care cetățenii din stînga Nistrului, fără voia lor, totuși pînă la urmă se află pe un teritoriu ocupat și noi trebuie să recunoaștem că n-a fost nici un fel de război civil, a fost un război ruso-moldovenesc unde Armata a 14-a a pus control asupra acelui teritoriu și oamenii au nimerit fără voia lor într-un teritoriu ocupat.

Astăzi noi avem situația cînd omul are certificatul de naștere, de deces, orice alt document în care noi oricum îl legalizăm.

Spuneți-mi, vă rog, prin ce astăzi această modificare vine să înlocuiască situația existentă în prezent cînd oamenii vin cu acel certificat eliberat, din păcate, de autoritățile nerecunoscute ale Transnistriei, ei se pot prezenta și oricînd se eliberează un alt certificat de naștere, așa, eliberat de autoritățile de la Chișinău? Prin ce noi am îngădit pînă acum ca cetățenii să poată primi aceste acte care sînt eliberate de autoritățile de la Chișinău?

Domnul Vladimir Țurcan:

Eu încă o dată repet, asta este și solicitarea Departamentului Stare Civilă a Republicii Moldova care au conlucrat cu noi în calitate de autori ai acestui proiect de lege și au solicitat ca să aibă o bază legală exact fixată în lege, în articolul 13. Anume în baza acestor modificări ei o să aibă dreptul legal absolut ca să confirme aceste acte de stare civilă.

Domnul Lilian Carp:

Precizare.

Domnule Țurcan,

În general, se creează impresia că noi acum ne ocupăm cu redobândirea cetățeniei celor din stînga Nistrului care și-au pierdut cetățenia, cînd, de fapt, nu este așa. Oamenii oricînd vin, pot să-și capete acest certificat, reînregistrarea lui ș.a.m.d. la orice autoritate, la Dubăsari sau în altă parte unde există posibilitatea să obțină acest act.

Eu consider că noi trebuie altceva să facem, să recunoaștem că acolo există teritoriu ocupat, iar toate actele care sînt eliberate automat se transcriu la orice oficiu de stare civilă din Republica Moldova și atunci noi scoatem această problemă. Și asta-i cam așa deci în calitate de precizare.

Acum întrebarea propriu-zisă, a doua. Cine ne garantează nouă că acei cetățeni străini care vin ilegal în Transnistria, obțin acte transnistrene, certificate de naștere ș.a.m.d., cu aceste certificate, pînă la urmă, fiindcă noi nu putem controla, deoarece este teritoriu necontrolat, el vine, fiind cetățean străin nenăscut în Transnistria, obținînd acolo ilegal anumite acte, vine la Bender și-și face transcrierea de acte și capătă cetățenia Republicii Moldova în mod ilegal.

Cum garantăm noi acest lucru, ca să putem stopa aceasta?

Domnul Vladimir Țurcan:

Deci cetățenii străini care nu s-au născut pe teritoriul malului stîng al Nistrului nici nu se vor bucura de aceste facilități sau posibilități care sînt preconizate în această lege. Asta-i una la mîna.

Doi. Eu chiar la mine aici am, astăzi am primit o adresare din partea unui cetățean care încă în anul 1976 a venit pe teritoriul Moldovei, s-a angajat în cîmpul muncii la Tiraspol, acolo locuiește permanent pînă în ziua de azi, n-a fost documentat absolut și n-are nimic altceva decît astăzi are pașaport al așa-numitei „republici transnistrene”. Și dumnealui s-a adresat: „Ajutați-mă!”

Conform Legii cu privire la cetățenie, printre altele, el are dreptul să obțină cetățenia Republicii Moldova, dar n-are absolut acte de stare civilă.

Iată dumnealui s-a adresat. Și noi vom vedea, nu noi, dar Departamentul Stare Civilă deci va solicita toate actele care confirmă faptul că dumnealui s-a căsătorit, are copii născuți acolo etc., acte care sînt solicitate de către „Registru” pentru ca să fie documentat ca cetățean al Republicii Moldova.

Noi ce, sîntem contra ca oamenii care locuiesc acolo să obțină cetățenia Republicii Moldova?

Pentru dumneavoastră poate asta nu prezintă o majoritate... importantă, din punct de vedere inclusiv politic, printre altele, dar pentru noi – foarte important. Noi considerăm că drepturile acestor oameni trebuie să fie respectate. Dar să fie respectarea legală, iată noi și propunem această modificare.

Domnul Iurie Leancă:

Domnule Carp,
Poftim, precizare.

Domnul Lilian Carp:

Ultima precizare. Dumneavoastră văd că recunoașteți că, totuși, există anumite probleme și văd că și din punct de vedere politic aveți interesul.

Interesul nostru politic...

Domnul Vladimir Țurcan:

Orice lege este act politic...

Domnul Lilian Carp:

Interesul nostru ca acest teritoriu să fie întors înapoi și să avem o republică reîntregită, deci asta este obiectivul.

Și doi. Totuși, dumneavoastră nu mi-ați răspuns la întrebare: cum putem garanta că anumiți bandiți care vin de oriunde, din fostele țări socialiste, care fac o crimă și ajung ilegal pe teritoriul Transnistriei și pot obține într-un mod și mai ilegal acte, mai departe vin și se transcriu aici, în Bender sau Dubăsari se transcriu actele și obțin cetățenia și pot pleca hăt mai departe.

Acest proiect de lege trebuie altfel de abordat ca să recunoaștem că este teritoriu ocupat și la orice oficiu teritorial, dacă pînă la urmă mergem, pot obține transcrierea actelor și atunci problema, cel puțin, așa, cît de cît, o scoatem în baza legală. Dar în rest, de fugărit pe toți de la Bender, de pe la Grigoriopol și nu știu unde.

Mersi mult pentru comentarii...

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Țurcan:

Eu chiar vă rog, dacă aveți careva propuneri pentru lectura a doua, cu mare plăcere.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Domnule Diacov,

Adresați, vă rog, prima întrebare.

Domnul Dumitru Diacov:

Da. Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Eu și ca unul din autorii acestui proiect, sigur că noi privim și teritoriul din partea cealaltă a Nistrului, și cetățenii care locuiesc acolo ca parte integră a Republicii Moldova. Pe noi ne doare sufletul, noi vrem ca să rezolvăm cât mai repede această problemă și să trăim toți într-un spațiu comun și să se integreze și în Europa, dacă să vorbim așa.

De aceea, eu nu știu, noi nu prima dată avem discuții de tipul ăsta. Și atunci când au fost discuții fierbinți aici cu Taraclia, și la sfârșitul sesiunii trecute cu Găgăuzia ș.a.m.d. Asta este, din păcate. (*Gălăgie în sală.*)

Acei care învinuiesc de abordare politică, taman și abordează politic chestiunea dată, când noi încercăm s-o abordăm pragmatic și să creăm condiții normale pentru oameni.

Cu bandiții trebuie să luptăm și aici, și acolo, și... cu acei care încalcă legislația.

De aceea, domnule Președinte, eu propun ca noi să ascultăm raportul comisiei și coraportul și să mergem înainte în prima lectură.

Și atunci, în lectura a doua, cine are obiecții ca să îmbunătățească, poftim, nici o problemă.

Eu vreau să vă spun că noi am consultat „Registru” și noi am consultat starea civilă și au fost discuții, și nu o discuție, mai multe discuții pe tema dată și eu vreau să vă spun că nu se are în vedere nici o încercare de a crea condiții benefice pentru nu știu cine acolo, pentru interlopi.

Mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc, domnule Diacov.

Domnule Deliu,

Vă rog, prima întrebare.

Domnul Tudor Deliu:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Eu mă bucur că pe unii îi doare sufletul de... cu referire la problema integrității Republicii Moldova. Dar nu știu de ce nu îi dor inima... sau nu le doare inima de staționarea Armatei a 14-a în această regiune.

Dar o întrebare de procedură, să zic așa, sau care ține de elaborarea actului legislativ.

Domnule autor,

Dumneavoastră propuneți un lucru care nu prea este întâlnit în procesul de perfectare a actelor legislative. Redenumiți articolul 13 care în actuala prevedere

este sau sună astfel: „Recunoașterea în Republica Moldova a valabilității actelor de stare civilă eliberate de organele competente ale țărilor străine”. Două alineate din acest articol se referă strict la problema care este în denumirea acestui articol.

Dumneavoastră veniți cu schimbarea denumirii acestui articol „Recunoașterea și confirmarea actelor și faptelor de stare civilă” și lăsați fără reglementare celelalte două alineate care se referă, nemijlocit, la „recunoașterea valabilității actelor de stare civilă eliberate de organele competente ale altor țări”.

De ce n-ați venit cu o altă modalitate, cu o altă propunere și nu cu modificarea denumirii acestui articol care, încă o dată zic, expres, se referă la un anumit conținut?

Domnul Vladimir Țurcan:

Dumneavoastră ați menționat foarte corect, noi am schimbat și denumirea articolului.

Domnul Tudor Deliu:

Da.

Domnul Vladimir Țurcan:

Doar era numai recunoașterea, noi am adăugat și confirmarea și alineatul (3) se referă la confirmare, deoarece primele două articole se referă la actele de stare civilă care sînt elaborate și prezentate sau elaborate, mai bine spus, întocmite de către organele din statele străine. Dumneavoastră sînteți de acord că Transnistria nu este un stat străin?

Domnul Tudor Deliu:

Absolut sînt de acord...

Domnul Vladimir Țurcan:

Așa. Iată de ce și este un alineat aparte, al treilea, care reglementează anume procedura specifică care există astăzi la noi în țară, cu regret, situația referitor la faptele de stare civilă care sînt produse și înregistrate pe teritoriul localităților din stînga Nistrului. Totu-i absolut logic și juridic, eu consider corect. Încă o dată repet: dumneavoastră considerați că poate fi altă modalitate?

Poftim, pentru lectura a doua...

Domnul Tudor Deliu:

Eu cred că nu-i atît de logic, domnule Țurcan, deoarece autorii, atunci cînd au elaborat acest proiect de lege, anume în articolul 13 au vrut să specifice recunoașterea în Republica Moldova a valabilității actelor care au fost emise în țări străine.

Dar dumneavoastră schimbați, încă o dată zic, denumirea articolului și două alineate din el nu se referă la această denumire a articolului, iată care este problema.

Domnul Vladimir Țurcan:

Îmi pare rău că dumneavoastră, ca un jurist cu experiență, trebuie de explicat.

Domnul Tudor Deliu:

Dar nu trebuie să-mi...

Domnul Vladimir Țurcan:

Denumirea „Recunoașterea și confirmarea” sînt diferite. Așa-i sau nu?

Domnul Tudor Deliu:

Corect.

Domnul Vladimir Țurcan:

Așa. Iată și în denumirea articolului așa și este...

Domnul Tudor Deliu:

Dar eu vorbesc de acte eliberate în țări străine, actualmente, articolul e „Actele elaborate în alte țări”.

Domnul Vladimir Țurcan:

Sînt recunoscute, dar confirmate cele care sînt...

Domnul Tudor Deliu:

De ce n-ați venit cu un alt articol? Întrebarea mea a fost.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Stimați colegi.

Domnul Vladimir Țurcan:

Propuneți altă variantă.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Țurcan,

Это тот случай, когда два юриста – три мнения.

Vă rog, domnule Deliu,

Ultima precizare și mergem mai departe.

Domnul Tudor Deliu:

Da, ultima precizare. Nu m-ați convins, domnule Țurcan, încă o dată repet, că denumirea articolului se referă anume la reglementarea unor prevederi care țin de această denumire. Și articolul 13 era despre actele civile elaborate de către organele competente ale țărilor străine.

Ceea ce propuneți dumneavoastră nu se încadrează în această prevedere. Trebuia 13¹ sau, eu știu, alt articol cu denumirea care o propuneți dumneavoastră.

Fiindcă recunoașterea și confirmarea, ceea ce propuneți, nu se referă la reglementările din alineatele (1) și (2) la țările străine.

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc.

Domnule Țurcan,

Mulțumesc.

Întrebări nu-s.

Doamnă președinte Apolschii,

Vă rog, prezentați raportul comisiei.

Doamna Raisa Apolschii:

Stimate domnule Președinte al ședinței,

Stimați colegi,

Comisia a examinat proiectul în cauză care prevede modificarea și completarea articolului 13 din Legea privind actele de stare civilă.

Așa cum a menționat unul din autori, proiectul are drept scop instituirea unor reglementări normative care ar stabili posibilitatea legală de confirmare a faptelor juridice de stare civilă produse și înregistrate în localitățile din stînga Nistrului și municipiul Bender, în cazul în care înregistrarea lor s-a produs în condiții identice cu cele reglementate de cadrul legal al Republicii Moldova.

În rezultatul examinării, comisia, cu votul majorității membrilor săi, a decis să propună examinarea și aprobarea de către Parlament a proiectului de lege în primă lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, doamnă președinte.

Întrebări nu-s.

Și coraport – Comisia securitate națională, apărare și ordine publică.

Prezintă domnul Carpov.

Vă rog, domnule Carpov.

Domnul Eugen Carpov:

Mulțumesc.

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, în calitate de comisie coraportoare, a examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea articolului 13 din Legea privind starea civilă, înaintat spre examinare Parlamentului de către un grup de deputați.

Potrivit autorilor prezentei inițiative legislative, scopul acesteia constă în soluționarea unor probleme de ordin normativ cu care se confruntă persoanele fizice care locuiesc pe teritoriile necontrolate de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova în procesul de confirmare a faptelor juridice cu privire la care în localitățile din stînga Nistrului și municipiul Bender au fost întocmite actele de stare civilă, fapt ce ar permite stabilirea unui mecanism legal de eliberare a documentelor de stare civilă în temeiul acestora.

De asemenea, autorii prezentei inițiative legislative consideră că implementarea acesteia va contribui la consolidarea încrederii în procesul de reglementare a conflictului transnistrean.

În rezultatul dezbaterilor, majoritatea membrilor Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică s-au pronunțat conceptual în susținerea acestuia, semnalînd totodată că pentru lectura a doua redacția propusă de autorii proiectului necesită a fi consultată și cu Guvernul, în vederea excluderii caracterului ambiguu și posibilității interpretării abuzive a acesteia.

Reieșind din cele sus-menționate, comisia propune plenului Parlamentului aprobarea prezentului proiect de lege în primă lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, domnule Carpov.

Și îl invităm la tribuna principală cu luare de cuvînt la acest proiect pe domnul Boțan.

Vă rog.

Domnul Roman Boțan:

Stimați deputați,

Onorat Plen,

Calitatea de parlamentar presupune o responsabilitate enormă pentru deciziile adoptate și respectarea strictă a prevederilor legii. Dacă să ne uităm atent asupra acestui proiect, vom observa că la elaborarea proiectului de Lege nr.338 din 2 noiembrie 2017 nu s-a ținut cont de prevederile Legii privind actele legislative. Inițierea procedurii de elaborare a unui act legislativ este precedată de analiza științifică a consecințelor politice, sociale, economice, financiare, juridice și de altă natură, ceea ce nu este reflectat în nota informativă.

Soluțiile actului legislativ trebuie să se întemeieze pe dispozițiile constituționale, prevederile legislației comunitare, pe practica jurisdicției constituționale și prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Totodată, înainte de a face un proiect de lege, trebuie de studiat informația în domeniul raporturilor sociale care urmează a fi reglementate și se efectuează inventarierea legislației existente. De asemenea, acest lucru nu este reflectat în nota informativă.

Proiectul de act legislativ despre care discutăm, bineînțeles că, trebuia transmis spre avizare autorităților și instituțiilor interne și externe interesate și supus procedurii de consultare publică. Nota informativă, de asemenea, nu se referă la acest lucru.

Expertiza juridică, conform legii, este obligatorie pentru toate proiectele de acte legislative, avînd menirea de a contribui la asigurarea concordanței proiectului cu normele Constituției, cu practica jurisdicției constituționale și cu prevederile tratatelor internaționale.

Stimați colegi,

Bineînțeles că putem evidenția multe carențe în elaborarea acestui proiect de lege. Totuși, o să fiu mai succint și o să mă refer la aspectele esențiale. Considerăm că avizul Guvernului care lipsește și acel al Serviciului de Informații și Securitate, al Agenției Servicii Publice în așa chestiune serioasă sînt absolut necesare, chiar la etapa de aprobare în primă lectură. Or, aceste avize lipsesc.

Considerăm că asupra acestui proiect trebuia solicitată opinia partenerilor internaționali, dat fiind că acesta ar putea spori riscurile de insecuritate la frontieră cu Uniunea Europeană. Și chiar ar putea Uniunea Europeană să anuleze regimul facilitat de vize, dat fiind că autoritățile Republicii Moldova vor recunoaște acte de stare civilă emise de un regim separatist și nerecunoscut, în plus, fără a putea verifica realmente autenticitatea lor și cui aparțin acestea.

Considerăm că proiectul dat trebuie să fie însoțit de un șir de modificări în legislația în vigoare care ar descrie minuțios mecanismul de implementare. Or, un asemenea mecanism lipsește în proiectul în cauză.

Este clar că urgența cu care se promovează astăzi acest proiect după mai bine de 25 de ani de ignorare a problemelor cu care s-au confruntat locuitorii din zona necontrolată a Republicii Moldova, precum și troița politică: PPEM, PDM, PSRM, a autorilor, care au subsemnat acest proiect, ne dă lesne de înțeles că există o înțelegere care vizează fraudarea masivă a alegerilor parlamentare din 2018, deoarece este evidentă existența celor două circumscripții.

Parlamentul, din punctul nostru de vedere, al Frațiunii Partidului Liberal, nu trebuie să repete gafele lui Dodon. Graba adoptării acestui proiect ne aduce aminte de graba adoptării sistemului mixt, de aceleași PPEM, PSRM, PDM.

Recunoașterea actelor emise de către așa-numitele structuri de pe teritoriul necontrolat al Republicii Moldova din stînga Nistrului poate fi considerat tacit ca recunoaștere a legalității acțiunilor acestor așa-numite autorități, dar este evident că se recunoaște tacit, inclusiv legalitatea ocupării teritoriului Republicii Moldova.

Stimați deputați,

Vă îndemn să vă asumați responsabilitatea pentru decizia care urmează să o luați. Frațiunea Partidului Liberal nu va susține acest proiect și vă îndemn și pe dumneavoastră să nu îl susțineți.

Vă mulțumesc. (*Aplauze în sală.*)

Domnul Vladimir Vitiuc:

Poftim, domnule Boțan.

Și următorul proiect, nr.14 din ordinea de zi, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.307 din 11 octombrie 2017.

Prezintă deputatul Igor Vreamea.

Domnul Igor Vreamea:

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Proiectul înregistrat sub nr.307, în particular, abordează modificarea a două legi: Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii și Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

În particular, la moment Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în articolul 25 stipulează că hotărârile respectivului organ pot fi contestate la Curtea Supremă de Justiție în termen de 15 zile de la data comunicării respectivei hotărîri și Curtea Supremă de Justiție, în componența sau în complet format din 9 judecători, examinează respectivele contestații.

La rîndul său, Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor stipulează că hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii adoptate asupra deciziilor completului sau Colegiului disciplinar pot fi contestate în termen de 20 de zile la Curtea Supremă de Justiție și completul care examinează este numeric format din 5 judecători. Iată esența respectivului proiect: prevede unificarea termenelor de contestare și componența numerică, așa să zicem, a colegiilor Curții Supreme de Justiție care examinează respectivele contestații sau sesizări. În rest, proiectul nu propune mai mult modificarea altor momente.

De aceea solicităm susținerea dumneavoastră a acestor propuneri.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Vă mulțumesc, domnule Vreamea.

Și prima întrebare, doamna Zotea.

Poftim.

Doamna Alina Zotea:

Domnule Președinte,

Stimați deputați,

Domnule raportor,

Nu am nici o întrebare, dar vreau să anunț că în contextul îngrijorărilor expuse de colegul nostru domnul Boțan, Frațiunea PL părăsește sala plenului.

Vă mulțumesc.

(Deputații Frațiunii PL părăsesc Sala de ședințe.)

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Vreamea,

Mulțumesc.

Întrebări nu-s.

Și vă rog, doamnă președinte Apolschii, prezentați raportul comisiei.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Comisia a examinat proiectul în cauză. Așa cum s-a referit autorul, domnul Vreamea, deci acest proiect vine să aducă modificări la ceea ce ține de completul... numărul de... în completul de judecători care examinează contestațiile și termene. De fapt, este mai mult un proiect tehnic, dacă vreți.

Vreau să zic că comisia a examinat acest proiect de lege și, cu votul majorității, a propus examinarea și aprobarea acestuia în primă lectură.

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, doamnă președinte.

Întrebări nu-s.

Și următorul proiect, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.308 din 11 octombrie 2017.

Vă rog, domnule Vreamea, prezentați proiectul.

Domnul Igor Vreamea:

Stimați colegi,

Proiectul care este supus dezbaterii presupune modificarea unui șir de acte normative. În particular, este vorba despre competența instanțelor de judecată. Adică, se modifică competența instanțelor de judecată ca urmare a adoptării Legii

cu privire la modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr.155/2012.

Adică, noi propunem unificarea sau racordarea la acea lege a prevederilor unor altor legi precum Legea cu privire la Curtea de Conturi, Codul electoral, Legea sindicatelor etc., deci competența în sistemul ierarhic, să spunem, al instanțelor de judecată. Aceasta este esența.

Vă rog susținerea.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc.

Domnule Deliu,

Poftim, prima întrebare.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc.

Domnule autor, domnule Vreamea,

Eu o să vă adresez aceeași întrebare care am adresat-o în comisie, să vedem care este opinia dumneavoastră și aici. Deci părerea mea că totuși modificarea la articolul 4 din Codul electoral nu a fost dusă pînă la sfîrșit, deoarece în alineatul (5) al acestui articol iarăși figurează Curtea Supremă de Justiție.

De aceea cred eu că ar fi bine să revenim la acest... la această modificare și să operăm și modificări la alineatul (5), și anume în baza hotărîrii definitive a instanțelor de judecată.

De asemenea, cred că alineatul (4) iarăși nu e dus pînă la sfîrșit, deoarece ideea pe care... cu care vin autorii este ca să permită persoanelor să se adreseze la Curtea Supremă de Justiție. Ori nu așa am înțeles eu corect?

Care e părerea dumneavoastră cu referire la aceste propuneri?

Domnul Igor Vreamea:

Domnule Deliu,

Noi și în comisie am zis că pentru lectura a doua o să luăm act și vom discuta, și vom introduce acele neajunsuri care au fost depistate. Sînt de acord cu dumneavoastră. Acestea au fost expuse și în avizul Guvernului, adică nu-i problema, într-adevăr, e o mică scăpare, adică, completăm și scoatem lacuna aceasta mică. Nu e... se acceptă.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, domnule Vreamea.

Întrebări nu-s.

Doamnă președinte Apolschii,

Vă rog, prezentați raportul la proiectul de lege.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Comisia a examinat proiectul nr.308. Așa cum a fost menționat în cadrul raportării acestui proiect, acesta conține reglementări prin care se propune ajustarea legislației la modificările și completările aduse Codului de procedură civilă.

Și examinând în cadrul comisiei, cu votul majorității membrilor săi, comisia propune examinarea și aprobarea acestuia în Parlament în primă lectură.

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, doamnă președinte.

Întrebări nu-s.

Și vă rog, domnule Ion Balan, președintele comisiei, prezentați raportul asupra proiectului de Hotărîre privind executarea prevederilor Hotărîrii Parlamentului nr.45 din 24 martie 2017.

Vă rog, prezentați.

Domnul Ion Balan:

Stimați colegi,

Urmare a audierilor de săptămîna trecută a Guvernului și Procuraturii Generale cu privire la Hotărîrea nr.45 din 24 martie 2017, solicitarea Parlamentului a fost ca timp de o săptămîna de zile să perfecționăm, să vină deputații cu amendamente și propuneri la proiectul de hotărîre.

Am petrecut două ședințe: una ieri și astăzi la 9.00 încă o ședință a comisiei. În urma dezbaterilor, vin cu următorul proiect de Hotărîre a Parlamentului.

„Articolul 1. – Se ia act de informația cu privire la acțiunile întreprinse în vederea depășirii situației din domeniul alimentației copiilor în instituțiile de învățămînt, prezentată de instituțiile responsabile.

Articolul 2. – Se constată că acțiunile întreprinse de instituțiile responsabile de siguranța alimentară în instituțiile preșcolare și de învățămînt nu au asigurat pe deplin perfecționarea cadrului legislativ din domeniul alimentației copiilor și se obligă să execute Hotărîrea Parlamentului nr.45 din 24 martie 2017 cu privire la Raportul Comisiei speciale pentru eficientizarea cadrului legislativ privind alimentația copiilor în instituțiile preșcolare și de învățămînt.

Articolul 3. – Guvernul:

- va elabora și prezenta Parlamentului propuneri de modificare și completare a legislației ce reglementează siguranța alimentației copiilor în scopul eliminării carențelor existente;

- va asigura, pînă la finele anului 2017, modificarea și completarea prevederilor ce țin de revizuirea criteriilor de calificare și de selectare a operatorilor din domeniul alimentar, furnizori de produse alimentare;

- va asigura respectarea de către autoritățile administrației centrale și locale a prevederilor legale ce reglementează domeniul alimentației copiilor în instituțiile de învățămînt;

- va adopta actele normative necesare aplicării uniforme a legislației din domeniu;

- va asigura modernizarea proceselor și mecanismelor de organizare a alimentației copiilor și elevilor cu preluarea celor mai bune practici funcționale la nivel local și internațional;

- va revedea standardele de cost și de calitate privind alimentația copiilor și elevilor în instituțiile preșcolare și de învățămînt și va asigura controlul respectării acestora.

Articolul 4. – Autorităților publice locale li se recomandă de a facilita accesul produselor autohtone în alimentația copiilor, totodată asigurînd proporționalitatea între grupele și subgrupele alimentare.

Articolul 5. – Guvernul, pînă în luna aprilie 2018, va asigura monitorizarea procedurii de achiziții publice pe segmentul ce reglementează domeniul alimentației copiilor în instituțiile preșcolare și de învățămînt și va informa Parlamentul despre rezultatul monitorizării.

Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.”

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, domnule Balan.

Și prima întrebare, domnul Țap.

Vă rog.

Domnul Iurie Țap:

Domnule Balan,

În conformitate și cu propunerea pe care am făcut-o ieri, articolul 4, încerc să înțeleg, deci prima parte, dacă privim atent, ea contravine principiilor Legii privind achizițiile publice.

Or, nu pot autoritățile publice locale cumva să faciliteze, pentru că este o procedură strict prevăzută.

Și partea a doua, ceea ce ține de proporționalitatea dintre grupe. În instituția sau preșcolară, sau preuniversitară este administrație – direcția care intervine, autoritățile locale acolo nu au treabă. De aceea am propus ca să fie exclus, pentru că ea nu are parte, nu corespunde, exact, reglementarea nu este bine pusă la punct, este alogică.

Domnul Ion Balan:

Domnule Iurie, (*Rumoare în sală.*)

Mata ai propus altceva.

La articolul 3 alineatul (4), sintagma „va elabora propuneri fezabile de modernizare a proceselor și mecanismelor de organizare a alimentației copiilor și elevilor cu preluarea celor mai bune practici funcționale la nivel local și internațional” se exclude și se substituie cu sintagma „va revedea standardele de cost” ș.a.m.d. Deci în acest amendament noi am susținut partea a doua, partea întâi noi nu am exclus-o, comisia a socotit că ea trebuie să rămână, pentru că este un capitol care este necesar să rămână în acest proiect de hotărîre.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Țap,

Poftim.

Domnul Iurie Țap:

Domnule Balan,

Exact ceea ce spuneți este așa și de aceea nu am întreat.

Eu am propus excluderea, nu vreau să motivez de ce, și introducerea alineatului care este ultimul, dar am propus și excluderea articolului 4, am motivat de ce. Și mai mult, am propus un punct prin care comisiile de specialitate: Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media respectiv, și cealaltă, a dumneavoastră, să asigurați monitorizarea implementării, pentru că tehnica legislativă o cere.

Ce face Guvernul este una, iar Parlamentul, dacă adoptă o hotărîre, trebuie cineva să asigure. Și am propus, iată, încă aceste două care nu se regăsesc aici, de aceea am insistat.

Domnul Ion Balan:

Dumneavoastră la articolul 4 propuneți următoarea modificare: controlul executării prevederilor prezentei hotărîri va fi asigurat de Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, Comisia agricultură și industrie alimentară ș.a.m.d., adică, într-un fel, noi am putea să numim 3, 4, 5, 6, 10 comisii. Pentru ce?

Noi am socotit de cuviință că, în urma adoptării prezentei hotărîri, deci practic, obligațiile toate trec la Guvern și, (*voci nedeslușite din sală*) în articolul 5 al hotărîrii de astăzi, eu am scris că în luna aprilie Guvernul vine și prezintă

informație în plenul Parlamentului cum se implementează, cum s-a implementat modificările pe care noi le-am cerut în proiectul de hotărîre.

Domnul Iurie Țap:

Exact.

Domnule Balan,

Voi preciza. Deci noi avem Ministerul Educației care este unul dintre actorii implicați, pe de altă parte, avem Agenția Siguranța Alimentelor, la fel, un actor implicat care, prima, Ministerul Educației, haideți să spunem așa, este asociat sau controlul îl execută ca domeniu de activitate Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, iar siguranța alimentelor este controlată de comisia dumneavoastră. Și nu este vorba doar de pînă în martie, aprilie, vorbim despre acest proces la general. Și nu poate o hotărîre a Parlamentului să nu fie controlată de comisii, asta este esența. Eu altceva am spus, de aceea, vă rog, haideți să judecăm.

Dar eu insist să fie supus votului, pentru că asta este esența controlului parlamentar asupra Guvernului și instituțiilor care trebuie să-și facă treaba, despre aceasta au vorbit în ședința din primăvară și acum că majoritatea instituțiilor nu și-au făcut bine treaba. Iată de ce, comisiile parlamentare trebuie să asigure acest control, după care să propună plenului măsurile necesare ce se impun.

Mulțumesc.

Domnul Ion Balan:

Am înțeles.

Dumneavoastră insistați ca amendamentul cu articolul 4 să fie pus la vot în plenul Parlamentului? OK.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Bine.

Domnule Deliu,

Poftim, prima întrebare.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc.

Nu-i o întrebare, e o propunere.

Eu vreau să revenim la data de 16 noiembrie. Deci la 16 noiembrie noi în ședință de plen am examinat sau am audiat executarea prevederilor Hotărîrii Parlamentului nr.45 cu referire la Raportul Comisiei speciale pentru eficientizarea cadrului legislativ privind alimentarea copiilor în instituțiile preșcolare de învățămînt.

Deci actuala hotărîre, pe care trebuia s-o adoptăm atunci, dar am amînat-o pentru ședința de astăzi, trebuie să reflecte dacă autoritățile vizate în acea hotărîre

și-au îndeplinit sau au executat-o. (*Gălăgie în sală.*) Și de aceea eu la articolul 2 nu înțeleg ce vrem noi să spunem.

Citesc articolul 2 din actuala hotărîre: „Se constată că acțiunile întreprinse de instituțiile responsabile de siguranța alimentară în instituțiile preșcolare și de învățămînt” mai apoi după text. Eu mă uit în Hotărîrea nr.45 care expres prevede: „Guvernul va asigura implementarea de către autoritățile administrației publice centrale și locale a prevederilor cadrului legal” și, în continuare, după text.

De aceea eu propun următoarea redacție: „Se constată că Guvernul nu a asigurat executarea de către autoritățile responsabile sau centrale și locale a prevederilor cadrului legal ce reglementează domeniul alimentației copiilor în instituțiile de învățămînt”. Și în rest, ceea ce scrieți dumneavoastră se exclude, fiindcă aici trebuia Guvernul. Noi am constatat că Guvernul nu a realizat această prevedere.

De ce ne temem să scriem noțiunea de „Guvern”, dar ne ducem în întreprinderi, organizații, instituții, cînd Guvernul era responsabil?

Și a doua modificare, da, și o să rog să fie pusă la vot, o s-o reformulez atunci cînd va fi votată.

Și a doua modificare, la articolul 3: „Guvernul: va elabora, va asigura” deci, practic, sînt niște prevederi care s-au conținut și în Hotărîrea nr.45, dar propunerea mea este ca la articolul 3 Guvernului trebuie de stabilit și termen. Guvernul, în termen de... haideți să ne gîndim împreună, 3 luni, 6 luni sau cît, ca să poată să asigure ceea ce noi prevedem aici.

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc.

Domnul Ion Balan:

La prima intervenție, domnule Deliu, aici este scris foarte clar în articolul 2 că „instituțiile responsabile” și mai departe după text „nu au asigurat pe deplin perfecționarea cadrului legislativ” ș.a.m.d.

De ce nu este scris cuvîntul „Guvern”? Pentru că acolo nu doar Guvernul era responsabil. Noi am audiat inclusiv Procuratura. Și în comisie astăzi cînd s-a discutat deci colegii din comisie au atenționat că ar fi bine ca în acest proiect de hotărîre să fie arătat anume și neajunsurile și altor instituții, în afară de Guvern, care nu pe deplin și-au făcut meseria privind îndeplinirea acestei hotărîri de Parlament. De aceea și s-a scris „instituțiile responsabile”, dar nu s-a accentuat că anume doar Guvernul.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Deliu,

Precizări.

Domnul Tudor Deliu:

Da, o precizare. Eu înțeleg care este logica, dar, totuși, eu pornesc de la prevederile Hotărîrii nr.45, aici era obligat Guvernul să asigure implementarea. De ce noi nu constatăm că Guvernul nu a asigurat această implementare? Iată care este logica.

Domnul Ion Balan:

Bine. O să rugați președintele ședinței să pună la vot propunerea dumneavoastră. Și, va trece – bine, nu...

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc.

Domnule Porcescu,

Poftim, întrebarea.

Domnul Petru Porcescu:

Vă mulțumesc.

Domnule președinte,

Articolul 5.

Domnul Ion Balan:

Da.

Domnul Petru Porcescu:

Cînd scriem noi că Guvernul, pînă în luna aprilie 2018, va asigura monitorizarea procedurii de achiziții, noi înțelegem că îi dăm un termen Guvernului să monitorizeze, dar trebuie să ne gîndim că acesta e un proces permanent. Și eu vin cu o propunere: să schimbăm luna aprilie 2018 după „va informa Parlamentul despre rezultatul monitorizării în luna aprilie 2018”, adică s-o punem la sfîrșit și atunci Guvernul va monitoriza procesul acesta permanent, dar informația o să fie în aprilie 2018. Pur și simplu, propoziția o să fie mai corectă...

Vă mulțumesc.

Domnul Ion Balan:

Este logic, se acceptă.

Este logic și se acceptă această modificare.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, domnule Balan.

Avem încă o întrebare.

Domnule Carpov,

Poftim.

Domnul Eugen Carpov:

Da. Mulțumesc.

Eu vreau să revin, a fost menționată o propunere, dar nu am auzit un răspuns și era și ideea mea să propun: la articolul 3 unde se vorbește despre obligațiunile, în continuare, ale Guvernului.

Noi avem liniuța a doua care stabilește un termen foarte exact „va asigura, pînă la finele anului 2017, modificarea și completarea prevederilor ce țin de revizuirea criteriilor de calificare” ș.a.m.d., deci e un termen pentru revizuirea unor acte departamentale. Liniuța întâi spune „va elabora”... și o spune imperativ... „va elabora și prezenta Parlamentului propuneri de modificare și completare a legislației”, dar nu avem un termen.

Noi, deja, toți împreună am constatat că din martie pînă acum au trecut aproape 9 luni, dar nu s-au realizat foarte multe. Eu propun repetat ca aici să prevedem, la fel, un termen sau pînă la sfîrșitul anului, sau în perioada de trei luni, de exemplu, un termen rezonabil care să fie indicat aici, ca să nu mai avem data viitoare discuții despre: s-a făcut, nu s-a făcut, dar nu era un termen.

Mulțumesc.

Domnul Ion Balan:

Domnule Carpov,

Noi în comisie am discutat mult la acest subiect. Și dacă la punctul 2 ne-am referit exact la unele acte normative ce țin de revizuirea criteriilor de calificare și selectare a operatorilor în domeniul alimentar, furnizori de produse alimentare, deci este vorba de careva reglementări ale Guvernului care împreună cu Agenția Achiziții Publice ar putea să le realizeze în termene reale pînă la sfîrșitul anului, pînă la 1 ianuarie.

Ce ține de punctul 1, deci modificări și completări la legislație, este ceva mai amplu, este ceva care cuprinde un termen mult mai mare. Am încercat să-l ghicim cîte oleacă toți. Am propus pînă la finele sesiunii de primăvară-vară, alți colegi nu au fost de acord și pînă la urmă nu am stipulat un termen exact.

Dar haideți, veniți cu propuneri! Și noi am așteptat propuneri din partea oricărui deputat și eu sînt sigur că nu este astăzi nimeni în sala aceasta care să nu vrea ca să îmbunătățim aceste acțiuni ale Guvernului, ca situația în domeniul alimentației copiilor să fie cît mai bună.

Poftim, propuneți, în ce termen, la punctul 1 putem să indicăm în acest proiect de hotărîre.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Carpov,

Poftim, precizări.

Domnul Eugen Carpov:

Da, mulțumesc.

Avînd în vedere argumentele dumneavoastră care sînt rezonabile, eu cred că un termen logic ar putea să fie 3 luni de zile, bazîndu-mă pe urgența și gravitatea problemei discutate – alimentația copiilor. În 3 luni de zile, eu cred că instituțiile guvernamentale sînt capabile să elaboreze proiecte necesare și să le prezinte Parlamentului. În continuare, va depinde de capacitatea Parlamentului să promoveze cît mai rapid aceste modificări și completări la legislație.

Vă mulțumesc.

Domnul Ion Balan:

Deci eu, personal, nu am nimic împotriva. Președintele ședinței va supune votului propunerea dumneavoastră și iarăși, din nou, dacă va fi acceptată de plenul Parlamentului – foarte bine.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Mudreac,

Poftim.

Domnul Radu Mudreac:

Da, vă mulțumesc.

Stimați colegi,

Corect, hotărîrea Parlamentului anterioară, prima a prevăzut 3 luni de zile pentru prezentarea propunerilor de modificare a legislației. Au trecut 9 luni de zile, nici o propunere din partea Guvernului privind modificarea legislației.

Doi. În comisia specială sînt scrisorile de răspuns ale tuturor instituțiilor statului care au atribuții directe în supraveghere, care concret răspund: nu au nevoie de modificarea legislației.

Doi. Ceea ce ține de...

Domnul Vladimir Vitiuc:

Asta e trei.

Domnul Radu Mudreac:

Nu, trei. Următoarea dar, ceea ce ține de... pînă la finele anului 2017.

Stimați colegi,

Noi încercăm să ghicim, o lună, două, trei, șase, кто больше. Copiii se alimentează azi. De aceea mecanismul care este astăzi de achiziție a produselor alimentare pentru copiii este un mecanism care creează motive de corupere, motive pe care se livrează produse alterate. Nu mai este viabil mecanismul acesta, de aceea eu la punctul... la liniuța a doua, la articolul 3 aș veni cu altceva.

Reieșind din faptul că de la 1 ianuarie se încep licitațiile de achiziție a produselor alimentare pentru prima jumătate de an și noi dăm 3 luni de zile, asta-i luna februarie, martie – deja „поезд ушел”, achizițiile au fost făcute pentru anul 2018, care e sensul să facem lucrul acesta?

Propunerea este că la liniuța a doua să indicăm: „Guvernul, pînă la 31 decembrie 2017, va veni cu conceptul unui nou mecanism de achiziție a produselor alimentare pentru instituțiile preșcolare”, care va închide porțile pentru livrarea produselor alterate și procedura de corupere a funcționarilor care execută aceste licitații.

Și gata. Altceva... Guvernul... ceea ce ține de monitorizare. Guvernului nu putem să-i spunem că va monitoriza timp de 6 luni de zile – asta e o sarcină directă a instituțiilor statului, în permanență monitorizarea și combaterea.

Haideți să vedem ce facem, pentru că licitațiile încep în luna ianuarie pentru anul 2018. După ceea ce s-au petrecut iarăși, din nou, licitațiile, deja ce sens are să mai încercăm să modificăm nu știu ce acolo.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Balan,

Vă rog, părerea comisiei.

Domnul Ion Balan:

Domnule deputat,

Deci formularea care este în proiectul de hotărîre este agreată de toți deputații care au fost prezenți la comisie, inclusiv 3 deputați din Frațiunea Partidului Socialiștilor. De aceea nu știu ce spuneți dumneavoastră acum, dar îmi pare că vă repetați, spuneți una și aceeași.

La prima liniuța „3 luni de zile” – s-a propus de domnul Carpov, o să se pună la vot. Și la a doua liniuță este scris „pînă la finele anului 2017” sau dacă scriem „pînă la 30 decembrie” e una și aceeași. Așa că nu prea văd ce avem de discutat mai departe aici.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Mudreac,

Poftim.

Domnul Radu Mudreac:

Eu am să încerc să vă traduc, dacă nu înțelegeți.

Ce se prevede la liniuța a doua? „Pînă la... modificarea și completarea prevederilor ce țin de revizuirea criteriilor de calificare și selectare a operatorilor din domeniul alimentar, furnizori de produse alimentare”. Eu vorbesc, la nivel general, de conceptul ce ține de achiziționare, eu nu vorbesc de criterii pentru licitații noi. În general, modificarea conceptului, cum au loc achizițiile produselor alimentare. Noi am văzut că nu e problema numai în Chișinău, e problema la nivel

de țară. Fiecare sat, cât de mic el este, cât de mare el este sau cât de mare este centrul raional, fiecare își face licitația lui și fiecare o interpretează cum o înțelege el. Și ceea ce este pînă la ziua de astăzi, legislația care prevede licitarea pentru achiziționarea acestor produse, nu mai este viabilă. Asta este problema, anume că pînă la 31 decembrie modificarea criteriilor... a conceptului la modul general. Pentru că Legea privind achizițiile publice este o lege generală care îi pune pe toți agenții economici în aceleași condiții. Noi trebuie să vedem care este conceptul. Să creăm o întreprindere raională? E bine. Încercăm ca să facă achiziții nu pentru 5 kg, de exemplu, de piept de pasăre pentru fiecare localitate, facem pentru jumătate de an, pentru 20 de tone. Noi am ajuns în situația cînd cartofii de la Briceni se cumpără de la Chișinău și iar se duc înapoi la Briceni, că agentul economic e din Chișinău, nu e acela autohton. Asta și este sarcina.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, domnule Mudreac.

Domnule Balan,

Poftim.

Domnul Ion Balan:

Domnule deputat,

Deci conceptul Legii privind achizițiile publice pînă la sfîrșitul anului este imposibil de modificat și de aceea și este aprobat în primul punct termenul de trei luni de zile.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Furculiță,

Poftim, prima întrebare.

Domnul Corneliu Furculiță:

Da, domnule Președinte,

Vă mulțumesc mult.

Într-adevăr, Comisia agricultură și industrie alimentară a lucrat foarte mult. Au parvenit diferite opinii, propuneri. Cu părere de rău, într-adevăr, din partea deputaților, nemijlocit, propuneri de modificare a hotărîrii nu au fost și astăzi dimineață noi am ajuns la un consens care, în opinia noastră, va fi lucrativ pentru perioada nemijlocit următoare.

Și reieșind din considerentele că achizițiile pentru anul viitor 2018 vor demara în ianuarie 2018, nu va fi posibil de modificat integral conceptul achizițiilor publice. Este un procedeu foarte complicat și, probabil, el, în mare măsură, corespunde necesităților. Noi aici discutăm cu referire la ceea ce ține de livrarea, achiziționarea produselor alimentare pentru copii. De aceea comisia a reieșit din faptul, în măsura competențelor sale, de a îmbunătăți anume procedura și procesul de achiziție a produselor alimentare și am reieșit, practic, pentru ca în

perioada nemijlocit următoare, pînă la finele anului, Guvernul să adopte măsuri pentru a îmbunătăți procedura de achiziție a produselor alimentare, ulterior să monitorizeze toată procedura de achiziție a produselor și dacă depășește în continuare încălcări, impedimente, necesitatea de a modifica legislația, ea vine cu aceste propuneri în luna aprilie.

Consider că este un proiect și o propunere lucrativă care, într-adevăr, va da rezultate.

Dacă nu va fi atins scopul nici după aceste măsuri, comisia va chema iarăși factorii responsabili, vom discuta iarăși, vom opera modificările care vor fi necesare.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Domnule Diacov,

Poftiți, prima întrebare.

Domnul Dumitru Diacov:

Da. Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Proiectul acesta s-a discutat destul și în comisie, și în plen, și au venit propuneri din partea tuturor deputaților și noi o să avem posibilitatea să revenim asupra chestiunii date.

De aceea, domnule Președinte, este propunerea ca noi acum să anunțăm o pauză de 5, 7 minute, să vină toți deputații în sală și să revenim asupra votului.

Domnul Iurie Leancă:

Am înțeles.

Vă mulțumesc, domnule Diacov, pentru această sugestie.

Dar înainte de a termina dezbaterile pe proiectul de hotărîre, trebuie să-l rog pe domnul președinte Balan să dea citire raportului pe acest subiect și după aia vom închide dezbaterile și vom trece la procedura de vot.

Domnule președinte,

Vă rog.

Domnul Ion Balan:

Raportul comisiei. Deci Comisia agricultură și industrie alimentară a examinat proiectul de Hotărîre privind executarea prevederilor Hotărîrii Parlamentului nr.45 din 24 martie 2017 cu privire la Raportul Comisiei speciale pentru eficientizarea cadrului legislativ privind alimentația copiilor în instituțiile preșcolare și de învățămînt, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de deputatul în Parlament Ion Balan și expune următoarele considerente.

Scopul prezentului proiect este sporirea gradului de responsabilizare a instituțiilor responsabile de siguranța alimentară în instituțiile preșcolare și de învățământ și operatorilor din domeniul alimentar, furnizori de produse alimentare.

Comisia a examinat amendamentele înaintate de domnul deputat în Parlament Țap, care au fost acceptate parțial și rezultatul examinării acestora se regăsește în proiectul de hotărîre definitivat, parte integrantă a prezentului raport.

Reieșind din cele expuse, Comisia agricultură și industrie alimentară, cu votul majorității membrilor prezenți la ședință – 8 „pentru”, propune proiectul de Hotărîre cu numărul de intrare 356 din 16 noiembrie 2017 spre adoptare în plenul Parlamentului.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc, domnule Balan.

Nu văd întrebări față de dumneavoastră, astfel încît am încheiat dezbaterea și pe acest subiect.

Acum anunțăm o pauză de 13 minute, astfel încît la două și treizeci vom trece la procedura de vot.

Vă rog frumos, încă o dată să anunțați toți colegii care momentan nu sînt în sală să revină în următoarele 12, 13 minute.

Vă mulțumesc.

P A U Z Ă

*

* * *

D U P Ă P A U Z Ă

Domnul Iurie Leancă:

... vă luați locul, să dăm dovadă de punctualitate.

Și numărătorii,

Am să vă rog să ne prezentați cifrele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 24.

Domnul Iurie Leancă:

Sectorul nr.1 – 24.

Vă mulțumesc.

Sectorul nr.2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 40.

Domnul Iurie Leancă:

Sectorul nr.2 – 40.

Vă mulțumesc...

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.3 – 15.

Domnul Iurie Leancă:

Sectorul nr.3 – 15.

Avem 79 de deputați prezenți în sală.

Avem nevoie de 40 de voturi pentru majoritatea simplă.

Așa, iarăși începem, cu permisiunea dumneavoastră, de la capăt. Astăzi vom mișca invers nițel.

Și începem cu proiectul de Hotărîre privind executarea Hotărîrii Parlamentului nr.45 din 24 martie 2017 cu privire la Raportul Comisiei speciale pentru eficientizarea cadrului legislativ privind alimentația copiilor în instituțiile preșcolare și de învățămînt cu nr.356 din 16 noiembrie 2017.

Înțeleg că au fost făcute mai multe amendamente pe textul hotărîrii.

Stimați colegi,

Cei care au făcut aceste amendamente, insistați să le punem la vot?

Înțeleg.

Domnule Țap,

Vă rog frumos să formulați amendamentul și, după aia, îl punem la vot.

Domnul Iurie Țap:

Deci primul amendament se referă la excluderea articolului 4. (*Gălăgie în sală.*) Și motivez: prima parte – autorităților publice locale li se recomandă de a facilita accesul produselor autohtone în alimentarea copiilor. Legea privind achizițiile publice este un mecanism clar, de aceea această sintagmă sau, să zic, recomandarea, de fapt, contravine prevederilor legale.

Și partea a doua sună: totodată, asigurînd proporționalitatea între grupele și subgrupele alimentare. Este o problemă internă a administrației instituției, de aceea este logic și rog să acceptați ca să fie exclus.

Domnul Iurie Leancă:

Punem la vot.

Domnul Iurie Țap:

Sigur.

Domnul Iurie Leancă:

Cine este pentru susținerea amendamentelor propuse de domnul deputat Țap, vă rog frumos să ridicați mâna.

Este o minoritate.

Îmi pare rău, nu trece, domnule Țap.

Următorul amendament a fost propus de domnul Deliu.

Mai aveți încă unul?

Poftiți, domnule Țap.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Este vorba despre asigurarea controlului parlamentar elementar și, de fapt, tehnica legislativă. Orice proiect de hotărâre urmează să aibă și entitățile care vor asigura controlul.

În acest sens, am propus ca controlul executării prezentei hotărâri să fie asigurat de Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media și Comisia agricultură și industrie alimentară, pe domeniile de competență. Pentru că comisia domnului Balan trebuie să asigure ceea ce ține de activitatea Agenției Siguranța Alimentelor – să-și facă bine treaba, iar comisia domnului Hotineanu să asigure ca Ministerul Educației să-și exercite competențele. Iată de ce, propun să fie supus votului, pentru că este unul elementar și o cere tehnica legislativă.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Cine este în favoarea amendamentului propus de domnul Țap, vă rog frumos să ridicați mâna.

Nu a întrunit numărul necesar de voturi. (*Rumoare în sală.*)

Vă mulțumesc frumos.

Și acum vă rog, domnule Deliu, să formulați propunerea la textul hotărârii.

Domnul Tudor Deliu:

Amendamentul se referă la articolul 2. Deci în actuala formulă care e propusă în hotărâre, noi venim să mai obligăm o dată Guvernul... să execute Hotărârea nr.45. Au fost 3 luni de zile atunci ca ei trebuiau s-o execute și consider că nu e rostul să venim în această hotărâre să obligăm Guvernul să execute hotărârea cea care trebuiau s-o execute.

De aceea propun următoarea redacție a articolului 2: „Se constată că Guvernul nu a asigurat perfecționarea cadrului legislativ din domeniul alimentației copiilor de către instituțiile responsabile de siguranța alimentară”. Și atât.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc, domnule Deliu.

Vă rog să purcedem la vot.

Cine este pentru acest amendament formulat de domnul Deliu, vă rog să ridicați mâna.

Cred că va fi nevoie de a număra. (*Gălăgie în sală.*)

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 20.

Domnul Iurie Leancă:

Sectorul nr.1 – 20.

Sectorul nr.2, vă rog.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 5.

Domnul Iurie Leancă:

Și sectorul nr.3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.3 – 4.

Domnul Iurie Leancă:

29 de voturi. Deci amendamentul nu a fost susținut.

Vă mulțumesc frumos.

Următorul amendament este al domnului Carpov.

Vă rog frumos să-i dați citire.

Domnul Eugen Carpov:

Da.

Domnule Președinte,

La articolul 3 prima liniuță, propun să fie indicat un termen și termenul este de 3 luni, astfel ca redacția să fie următoarea: „Guvernul va elabora și prezenta Parlamentului, în termen de 3 luni, propuneri de modificare” și, în continuare, conform textului.

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc, domnule Carpov.

Cine este în favoarea acestei formule, vă rog frumos să ridicați mâna.

O majoritate de voturi este vizibilă.

Vă mulțumesc frumos.

Amendamentul a fost acceptat.

Mai este încă un amendament.

Domnule Porcescu,

Vă rog frumos, dacă insistați, să-i dați citire amendamentului dumneavoastră.

A fost acceptat, am înțeles.

Mulțumesc.

Și acum punem la vot acest proiect de hotărîre.

Cine este pentru, poftiți.

Domnule Mudreac,

Poftiți.

Domnul Radu Mudreac:

Numai o secundă.

Eu vă rog, într-adevăr, cineva trebuie să execute controlul parlamentar asupra hotărîrii. Nu poate să fie hotărîrea fără de... Comisia de bază trebuie să fie indicată în hotărîre care este comisia de bază ce execută controlul parlamentar. De aceea ar fi bine ca să rămînă ca și anterior – Comisia agricultură și industrie alimentară.

Domnul Iurie Leancă:

Domnule Balan,

Sînteți de acord cu această formulă, ca autorul principal? (*Voce nedeslușită din sală.*)

Păi, să comenteze, cel puțin.

Domnul Ion Balan:

Dacă, din punct de vedere juridic, este obligatoriu ca o comisie să monitorizeze în continuare și să fie responsabilă de îndeplinire, atunci comisia noastră este de acord să rămînă responsabilă. (*Rumoare în sală.*)

Domnul Iurie Leancă:

Domnule Mudreac,

La ce punct anume vreți să faceți această propunere?

Domnul Radu Mudreac:

Articolul 6 devine articolul 7... și se suplimentează cu un articol nou, articolul 6: „Controlul asupra executării prezentei hotărâri îl va exercita Comisia agricultură și industrie alimentară”, asta ar fi.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Cine este în favoarea acestui amendament, vă rog frumos să votați „pentru”.

Cred că e o majoritate de voturi.

Mulțumesc.

Amendamentul a fost acceptat.

Deci acum punem la vot proiectul cu amendamentele care au fost aprobate.

Cine este în favoarea acestei hotărâri, vă rog frumos să votați. Cine este „pentru”?

Trebuie să numărăm?

Este chiar, dacă nu mă înșel, o unanimitate.

Vă mulțumesc.

Hotărârea a fost adoptată.

Trecem acum la subiectul nr.16 de pe ordinea de zi, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea articolului 13 din Legea nr.100 din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă nr.338 din 2 noiembrie 2017.

Cine este în favoarea acestui proiect de lege, vă rog frumos să ridicați mâna.

E o majoritate de voturi.

Vă mulțumesc.

Pentru prima lectură deci a fost aprobat.

Acum discutăm subiectul nr.15 de pe agendă, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.308 din 11 octombrie 2017.

Cine este pentru, vă rog frumos să votați.

Majoritatea voturilor.

Vă mulțumesc.

Subiectul nr.14 de pe agendă, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative cu nr.307 din 11 octombrie 2017.

Cine este pentru, vă rog frumos să ridicați mâna.

Iarăși majoritatea voturilor.

Și acum revenim la proiectele de lege care sînt în lectura a doua sau în reexaminare.

Și primul va fi... primul subiect de pe agendă, Legea nr.216 din 20 octombrie 2017 pentru modificarea și completarea Legii asociațiilor de economii și împrumut cu nr.2140 din 15 noiembrie 2017.

Cine este pentru reexaminare?

Domnule Creangă,

Poftiți.

Domnul Ștefan Creangă:

Da, mulțumesc.

Domnule Președinte,

Onorat Plen,

Am vrut doar ca să se concretizeze pentru vot, să fie claritate. Comisia a acceptat doar două amendamente, în rest, își menține poziția Parlamentul.

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Am înțeles.

Cred că asta am reținut cu toții din raportul dumneavoastră.

Cine este pentru formula propusă de domnul Creangă, vă rog frumos să votați.

Vom avea nevoie de cifre.

Domnule Odnostalco,

Vă rog frumos să ne spuneți care e situația pe sectorul dumneavoastră.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 4.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Domnule Sîrbu.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 35.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Și sectorul nr.3?

N u m ă r ă t o r i i:

– 12.

Domnul Iurie Leancă:

51 de voturi.

Vă mulțumesc frumos.

A fost adoptată această lege în lectura propusă de domnul Creangă.

Subiectul nr.2 este proiectul de Lege pentru completarea articolului 29 din Legea nr.407 din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurări, proiectul de lege este înregistrat cu nr.267 din 30.08.2017.

Cine este pentru, vă rog frumos să ridicați mâna.

Așa, iarăși, am să rog numărătorii să ne informeze care este situația.

Domnule Odnostalco.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 4.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 35.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc la fel.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.3 – 12.

Domnul Iurie Leancă:

Aceeași cifră – 51 de voturi. Proiectul de lege a fost adoptat în lectura a doua.

Vă mulțumesc.

Subiectul nr.3 de pe agendă, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea articolului 46 din Legea nr.234 cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare cu nr.306 din 9 octombrie 2017.

Cine este în favoarea acestui proiect de lege, vă rog frumos să ridicați mâna.

Vă mulțumesc frumos.

Domnule Odnostalco,

Spuneți-mi...

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 4.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Domnule Sîrbu.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 35.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

Și, domnule Ghilețchi.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.3 – 12.

Domnul Iurie Leancă:

Aceeași cifră magică – 51.

Vă mulțumesc frumos.

Și acest proiect de lege a fost adoptat.

Următorul subiect, proiectul de Lege cu privire la comitetele sectoriale pentru formare profesională cu nr.226 din 12.07.2017.

Cine este în favoarea acestui proiect de lege, vă rog frumos să ridicați mâna.

Vă mulțumesc.

Domnule Odnostalco,

S-a schimbat situația?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 4.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 35.

Domnul Iurie Leancă:

Și...

N u m ă r ă t o r i i:

– 12.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

51 de voturi în favoarea acestui proiect de lege. A fost aprobat în lectura a doua.

Următorul subiect nr.5 de pe agendă, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative cu nr.239 din 20.07.2017.

Cine este în favoarea acestui proiect de lege, vă rog frumos să votați.

Domnule Odnostalco,

Vă rog frumos să ne spuneți.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 24.

Domnul Iurie Leancă:

24. Mulțumesc.

Sectorul nr.2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 35.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.3 – 15.

Domnul Iurie Leancă:

Cu 64 de voturi a fost aprobat proiectul de lege cu ... (*voce din sală.*) Deci au fost 24, 35 și 15 – 74, scuzați-mă, nu am fost foarte atent.

Deci cu 74 de voturi a fost adoptat proiectul nr.239.

Următorul subiect, proiectul de Lege cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală cu nr.231 din 14.07.2017.

Cine este în favoare, vă rog frumos să ridicați mâna.

(*Voce din sală.*) Cu amendamente, scuzați-mă.

Domnule Cobzac,

Înainte de a pune la vot, vă rog frumos să dați citire amendamentului dumneavoastră.

Domnul Grigore Cobzac:

Da, eu vreau să informez plenul Parlamentului că am mai discutat în pauză, inclusiv cu domnul Creangă, și parcă s-a ajuns la un text care este acceptabil și pentru întreg plenul, în viziunea mea.

Așadar, se propune la articolul 9 litera p) următorul amendament... după cuvântul „conform” textul va fi mai departe următorul: unu-i conform... citesc întâi textul, dar o să menționez unde este amendamentul: „Realizează procedurile de achiziție a bunurilor, lucrărilor și serviciilor pentru necesitățile de producere și asigurare a bazei tehnico-materiale, conform”... și mai departe este textul amendamentului, „conform unui regulament propriu privind achiziționarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor, elaborat în concordanță cu un regulament-cadru, adoptat de Guvern”.

Domnul Iurie Leancă:

Am înțeles. Acum am să-l rog pe domnul Creangă să ne spună în ce măsură dânsul a reușit cu tot plenul Parlamentului să discute acest... și să-l asimileze.

Domnule președinte,

Vă rog.

Domnul Ștefan Creangă:

Da, vă mulțumesc.

Onorat Plen,

Acest subiect a fost dezbătut pe deplin în cadrul comisiei, când am examinat pentru lectura a doua și atunci am convenit că în plen vom supune votului, dacă mergem pe formula propusă. Această formulă, de fapt, a fost vociferată în cadrul comisiei, s-a acceptat parțial, pentru că se discuta întâi despre un regulament aprobat doar de Guvern, iar acum în regulamentul propriu cu regulamentul-cadru de la Guvern. De aceea eu, în calitate de președinte al comisiei și raportor asupra acestui proiect de lege, susțin amendamentul și cred că este binevenit pentru a asigura o transparență mai mare.

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc pentru această claritate, domnule Creangă.

Voi supune acum votului amendamentul pe care l-a citit domnul Cobzac și pe care raportorul îl susține.

Cine este pentru, vă rog frumos să ridicați mâna.

Domnule Odnostalco,

Vă rog frumos să ne spuneți.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 4.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 35.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

N u m ă r ă t o r i i:

–15.

Domnul Iurie Leancă:

Cu 51... mai mult... 54 de voturi acest amendament a fost susținut.

Și acum voi supune votului... încă un amendament?

Vă rog, domnule Cobzac.

Nu știu de ce nu le am aici.

Domnul Grigore Cobzac:

Da, eu mulțumesc plenului pentru votul acordat acestui amendament.

Este foarte important.

Și următorul amendament. Se propune un alineat aparte tot la același articol 9 și sună în felul următor: „Asigură publicarea pe pagina web a întreprinderii a rezultatelor achizițiilor bunurilor, lucrărilor și serviciilor”. Ține tot de transparență. Toate trei amendamente țin de transparență și se privesc așa ca un text integru toate trei împreună.

Domnul Iurie Leancă:

Domnule președinte Creangă,

Am înțeles.

Domnul Ștefan Creangă:

Acest amendament a fost supus votului în cadrul ședinței comisiei și comisia nu l-a acceptat.

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Leancă:

Punem atunci votului în plenul Parlamentului.

Cine este în favoarea acestui amendament pe care l-a formulat domnul Cobzac, vă rog frumos să ridicați mâna.

Vă rog să vociferați cifrele.

Domnule Odnostalco.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 0.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Sectorul nr.2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 0.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

N u m ă r ă t o r i i:

– 3, dacă nu greșesc.

Domnul Iurie Leancă:

Am înțeles. Din păcate, nu a întrunit voturile necesare.

Și mai aveți încă un amendament? Atît. Ei, vedeți, ați reușit 50 la sută, reușită bună, domnule Cobzac.

Și acum supunem votului proiectul de Lege cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală nr.231 din 14.07.2017.

Cine este pentru, vă rog frumos să ridicați mîna.

Mulțumesc.

Domnul Odnostalco.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 4.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 35.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

N u m ă r ă t o r i i:

– 15.

Domnul Iurie Leancă:

Vă mulțumesc frumos.

Cu 54 de voturi, acest proiect de Lege nr.231 a fost adoptat în lectura a doua și finală.

Următorul subiect – nr.7 de pe agendă, proiectul de Lege pentru completarea Legii nr.1585 din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, înregistrat cu nr.240 din 20.07.2017.

Cine este în favoarea acestui proiect de lege, vă rog frumos să ridicați mâna.

Mulțumesc.

Unanim, dar, oricum, vă rog frumos să sonorizați cifra.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 24.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 40.

Domnul Iurie Leancă:

Câți au fost?

Domnule Sîrbu,

Câți au fost?

N u m ă r ă t o r i i:

– 40.

Domnul Iurie Leancă:

– 40.

Și sectorul nr.3?

N u m ă r ă t o r i i:

– 15.

Domnul Iurie Leancă:

Șaptezeci... Cu 79 de voturi, acest proiect de lege a fost adoptat în lectura a doua și finală.

Vă mulțumesc.

Trecem la următorul subiect – nr.8 de pe agendă, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.391 din 30.09.2016.

Cine este în favoare, vă rog frumos să ridicați mâna.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 24.

Sectorul nr.2 – 40.

Sectorul nr.3 – 12.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc.

Deci cu 76 de voturi, acest proiect de lege a fost adoptat în lectura a doua și finală.

Și, iată, am mai greșit, m-a corectat Secretariatul. Atunci când am votat proiectul de Lege nr.231 au fost 64 de voturi. Pentru stenogramă. Deci mai multe voturi decât am anunțat.

Am finalizat cu succes agenda pentru ziua de astăzi.

Și acum trecem la Ora Guvernului.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Stimați colegi,

O invităm la tribuna principală pe doamna Vera Petuhov, director adjunct al Biroului Relații Interetnice.

Doamna Vera Petuhov – director general adjunct al Biroului Relații Interetnice:

Mulțumesc

Domnule Președinte,

Mult stimați domni deputați,

Întru asigurarea incluziunii sociale a comunității de romi în Republica Moldova se folosesc diferite instrumente de politici menite să faciliteze procesul de integrare a populației de etnie romă.

Astfel, Guvernul Republicii Moldova a aprobat Planul de acțiuni privind susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova, ultimul fiind pentru anii 2016–2020, Hotărîrea Guvernului nr.734.

Planul de acțiuni are la bază obiectivul de a contribui la reducerea sărăciei, promovarea diversității culturale și combaterea stereotipurilor negative existente, îmbunătățirea participării romilor la viața publică.

Firul roșu care trece prin toate domeniile Planului de acțiuni îl constituie acțiunile de prevenire și combatere a discriminării persoanelor de etnie romă în procesul incluziunii în societatea moldovenească. Aici sînt incluse atît activități de informare și fortificare a capacităților populației de etnie romă, cît și activități de instruire și perfecționare continuă a cadrelor didactice, lucrătorilor medicali, funcționarilor publici și altor persoane, specificul muncii cărora presupune interacțiunea directă cu populația, în special cu minoritatea etnică romă.

Un alt element esențial îl constituie efectuarea studiilor și organizarea activităților de colectare a datelor dezagregate care vor contribui la crearea unei

imagini mai veridice despre situația romilor, inclusiv ceea ce ține de numărul mai exact al cetățenilor de proveniență romă.

După cum cunoașteți dumneavoastră, conform recensământului anului 2004, în Republica Moldova erau estimați circa 12 mii 400 de etnici romi. Conform recensământului anului 2014 avem 9323 de romi, conform datelor statistice oficiale.

Conform datelor statistice care au fost colectate prin intermediul medicilor de familie, avem în jur la 24 mii de romi în Republica Moldova. Conform datelor prezentate de fostul Minister Informații... da, Tehnologiilor Informaționale, au fost prezentate 23 mii 400 de romi.

Conform raportului ONU care a fost efectuat în 2004, datele statistice arătau 25, 30 mii de romi și conform datelor estimate de ONG-urile romilor, avem 50, 100 mii de romi. Această poziție este nu numai în statul Republica Moldova, aceste date statistice care nu corespund datelor statistice existente în stat sînt, practic, în toate țările europene.

Planul de acțiuni a fost elaborat de către Biroul Relații Interetnice cu asistența unui grup de experți în colaborare cu reprezentanții APC, APL, liderii organizațiilor rome din Republica Moldova, totodată, actorii internaționali, cum ar fi Oficiul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului din Varșovia, agențiile ONU din Republica Moldova, care au oferit expertiză la elaborarea proiectului Planului de acțiuni.

Responsabili de realizarea Planului de acțiuni sînt Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Biroul Relații Interetnice, Ministerul Afacerilor Interne, Academia de Științe a Moldovei, Biroul Național de Statistică, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

Succint voi informa domniile voastre despre unele rezultate și necesități prezentate de instituțiile responsabile de implementarea planului. În vederea instituționalizării serviciului de mediator comunitar... romă la scară națională, autoritățile statului au întreprins o serie de acțiuni complexe pentru a crea cadrul juridic necesar pentru instituirea funcției de mediator comunitar care contribuie la facilitarea accesului romilor la serviciile publice, facilitarea procesului de comunicare dintre autoritățile publice și comunitatea romilor.

În acest sens, au fost întreprinse următoarele măsuri de ajustare a legislației naționale.

Parlamentul Republicii Moldova a aprobat Legea nr.69 pentru completarea articolului 14 din Legea nr.436 privind administrația publică locală, prin care consiliului local i s-a atribuit o nouă competență – instituirea funcției de mediator comunitar în localitățile compact sau mixt populate de romi.

De asemenea, a fost aprobată Hotărîrea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la organizarea activității mediatorului comunitar.

Prin ordinul Ministerului Muncii a fost... ocupația de mediator comunitar a fost inclusă în indexul alfabetic al ocupațiilor. În acest... astfel, ocupația de mediator comunitar este oficial recunoscută și remunerată de stat. A fost elaborată și aprobată fișa de post a mediatorului comunitar.

În scopul identificării localităților compact sau mixt populate de persoane de etnie romă și de a determina numărul necesar de mediatori comunitari, a fost realizat studiul cartografierii a localităților dens populate de romi din Republica Moldova, potrivit căruia în 44 de localități compact sau mixt populate de romi este necesar instituirea a 48 funcții de mediatori comunitari.

Pentru anul 2013, au fost alocate 462,6 mii de lei din bugetul de stat pentru instituirea primelor 15 funcții de mediatori comunitari în 14 localități. Cu regret, în anul 2013, au fost instituiți doar 7 mediatori comunitari.

Pentru anul 2014, 1 milion 619,8 mii de lei pentru angajarea tuturor celor 48 de mediatori comunitari în cele 44 localități compact sau mixt populate de romi.

La ziua de azi în Republica Moldova sînt angajați și activează 17 mediatori comunitari, din ei 2 sînt pe jumătate de salariu, inclusiv avem un mediator comunitar, al 18-lea, care lucrează voluntar. În acest sens, la solicitarea grupului de lucru interministerial, Cancelaria de Stat a convocat ședința de lucru prezidată de doamna Lilia Palii, secretarul general al Cancelariei de Stat, în care au fost invitați toți factorii de decizie ce ține de acest capitol.

Totodată, a fost discutată și necesitatea modificării punctului 3 din Hotărîrea Guvernului nr.557 privind Regulamentul-cadru cu privire la organizarea activității mediatorului comunitar în partea ce ține de finanțarea lor din bugetul de stat, și nu din contul alocațiilor aprobate în bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul I. În acest sens, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale este responsabil de modificarea menționată și sperăm, de la 1 ianuarie, ea să fie aprobată.

Drept rezultat, de asemenea, Biroul Relații Interetnice, în parteneriat cu Organizația ONU, Înalțul Comisar pentru Drepturile Omului, la moment organizăm 6 ședințe de lucru în raioanele Șoldănești, Glodeni, Cimișlia, Basarabeasca, Orhei, Criuleni, în cadrul cărora sînt invitați factori de decizie la nivel de șefi de direcție sănătate, educație, finanțe, asistență socială, unde se discută întrebarea cu privire la instituționalizarea mediatorului comunitar în localitățile necesare.

Un alt domeniu important în Planul de acțiuni este educația, avînd ca obiectiv general crearea unui sistem educațional incluziv și eficient bazat pe principiile echității nediscriminatorii și respectul diversității care va contribui la integrarea populației de etnie romă în societate.

Actualmente, în republică funcționează o rețea largă de instituții de învățămînt preuniversitar care asigură accesul tuturor copiilor, inclusiv al copiilor de origine romă, la învățămîntul preuniversitar general.

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, în parteneriat cu o serie de factori de interes, inclusiv cu reprezentanți ai societății civile, organizează permanent campanii de informare și conștientizare pentru părinți cu privire la înregistrarea și înrolarea copiilor în sistemul de educație, importanța obligativității învățământului primar și gimnazial și necesitatea de continuare a studiilor. Pe parcursul anului 2017 au fost organizate circa 35 de campanii de informare și conștientizare pentru părinți în vederea înregistrării, numărul părinților informați este circa 876. *(Gălăgie în sală.)*

Este de menționat că în conformitate cu standardele internaționale, începând cu anul 2004, Departamentul statistic nu include nici într-o formă de raport date privind apartenența etnică a persoanelor de etnie de pînă la 16 ani. Totodată, în vederea implicării comunităților de romi în soluționarea problemelor ce țin de încadrarea copiilor în procesul educațional, stabilirea unui mecanism de identificare a copiilor romi care nu frecventează școala și a elevilor care absentează de la ore se colaborează cu APL de nivelul I și II, cu organizațiile neguvernamentale ce promovează incluziunea romilor, inclusiv mediatorii comunitari.

În rezultatul măsurilor întreprinse în cazul dat, numărul minorilor romi neșcolarizați s-a micșorat considerabil. Astfel, către 15 octombrie 2017, în afara școlii oficial se află 59 de copii romi. Printre cauzele neșcolarizării se enumeră starea materială precară, vagabondajul, schimbul locului de trai, refuzul părinților.

Situația privind abandonul școlar relativ s-a îmbunătățit. Astfel, la data de 31 mai 2017 au abandonat școala 103 elevi romi față de 121 elevi în anul școlar 2015–2016.

Alimentarea copiilor romi a fost și rămîne o condiție de bază pentru dezvoltarea armonioasă, ocrotirea și fortificarea sănătății lor. Conform datelor prezentate de către Direcția învățămînt, tineret și sport, în Republica Moldova sînt înregistrați circa 1719 elevi romi. Alimentarea acestor elevi în instituțiile de învățămînt este organizată gratuit cum prevede Hotărîrile Guvernului nr.234 și nr.198.

Asigurarea cu manuale: elevii din învățămîntul preuniversitar sînt asigurați cu manuale în mod gratuit; transportarea gratuită a copiilor din localitățile intens populate de romi aflate la o distanță mai mare de 3 km de la cea mai apropiată instituție de învățămînt este asigurată; introducerea programului cu orar prelungit de studii pentru copiii romi pentru pregătirea temelor de acasă și organizarea orelor de meditație se folosește nu în toate instituțiile de învățămînt, dar aduce rezultate pozitive.

De asemenea, ministerul colaborează cu organizațiile neguvernamentale și obștești ale romilor în vederea implicării acestora în soluționarea problemelor ce țin de încadrarea copiilor în procesul educațional.

Sînt asigurați 6 studenți romi cu locuri de cazare în căminele instituțiilor de învățămînt profesional-tehnic și superior, ținînd cont de actele normative în

vigoare. De asemenea, în evidența ministerului se află și soluționarea problemei de segregare a elevilor romi în Liceul „Mihai Eminescu” Otaci, Ocnița și organizează clase pregătitoare pentru romi pentru 25 de elevi. Actualmente, în Liceul „Mihai Eminescu” Otaci, Ocnița învață 185 de romi, din ei 132 de elevi învață în clasele primare.

Totodată, printre problemele care necesită a fi în atenția instituțiilor de stat ce țin de educație rămâne: nefrecventarea instituțiilor preșcolare de către copiii de etnie romă, abandonul școlar, nepromovarea elevilor dintr-o treaptă de învățământ în alta, lipsa alimentației copiilor de la treapta gimnazială, migrația familiilor rome, căsătoriile timpurii ale tinerilor romi, în special ale fetelor rome, iresponsabilitatea părinților.

Totodată, considerăm că este foarte important și rețeaua de a duce copiii de vîrsta de 6 ani la grădinița de copii care este o treaptă necesară să pregătească copiii romi în privința cunoașterii limbii de stat, comunicarea dintre diferite etnii și, totodată, pregătirea către școală.

Întru examinarea acestor chestiuni, de asemenea, la data de 27 iulie 2017, la solicitarea grupului interministerial, Cancelaria de Stat a organizat ședința cu privire la școlarizarea copiilor de etnie romă din Republica Moldova, prezidată de doamna Moldovan-Bătrînac, consilierul Prim-ministrului Republicii Moldova. De asemenea, au fost invitați șefii direcțiilor de învățământ din raioanele Soroca, Nisporeni, Ocnița, Hîncești, Călărași, precum și liderii organizațiilor nonguvernamentale rome, mediatorii comunitari.

Pentru soluționarea acestor probleme au fost elaborate mai multe recomandări, printre care pot enumera: condiționarea acordării beneficiilor de asistență socială familiilor rome (responsabil – Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale), analiza mecanismului intersectorial de înscriere la școală și frecventarea școlii (responsabil – Ministerul Educației, Culturii și Cercetării), analiza oportunității reorganizării gimnaziului și grădiniței din Vulcănești, raionul Nisporeni și plasarea acestora într-un singur sediu, pilotarea creării unui centru profesional de meserii în cadrul gimnaziului școlii primare Vulcănești (responsabil – Direcția de învățământ, tineret și sport Nisporeni).

La compartimentul muncii și protecției sociale. Din informațiile prezentate de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, agențiile pentru ocuparea forței de muncă au înregistrat cu statut de șomer 1453 persoane de etnie romă, au fost plasate în câmpul muncii 125 persoane de etnie romă, ce constituie 8,6% din totalul persoanelor de etnie romă înregistrate.

Pe parcursul primului semestru al anului... datele prezentate erau pentru anul 2016, iar acum pe parcursul semestrului întâi al anului 2017, agențiile au înregistrat cu statut de șomer 814 persoane de etnie romă aflate în căutarea unui loc de muncă, ce constituie 3,2% din numărul total de șomeri înregistrați, dintre care 492 femei. În această perioadă au fost susținute la plasare în câmpul muncii 77 persoane rome (9,5% din numărul persoanelor rome înregistrate), din care 45 de

femei. De asemenea, Agenția a acordat servicii de intermediere a muncii pentru 637 șomeri de etnie romă.

Din datele prezentate putem menționa că rata ocupării forței de muncă a romilor este inferioară celei pentru populația nonromă. Șomajul pe termen lung are efecte negative și profunde asupra formării sociale a populației rome, fiind de două ori mai înalt (29%) în comparație cu populația nonromă (12%).

Persoanele de etnie romă înregistrate de Agenție cu statut de șomer au absolvit, este foarte important acest capitol, studii primare sau fără școală – 609 persoane, gimnaziale – 163 persoane, liceale/medii generale – 21 persoane, secundar profesional – 19, colegiale și superioare de licență – 2 persoane.

Nivelul scăzut de instruire este una din principalele probleme la angajarea în câmpul muncii a romilor care se înregistrează la Agenție. Din totalul șomerilor de etnie romă înregistrați, 721 de persoane sînt pentru prima dată în căutarea unui loc de muncă, 62 de persoane au revenit pe piața muncii după o întrerupere lungă și 31 persoane de etnie romă au pierdut recent locul de muncă.

Planul de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă pentru anii 2016–2020 conține și domeniile: sănătate, locuințe, dezvoltarea comunitară, participarea romilor în procesul decizional și combaterea discriminării.

Din informațiile prezentate de către ministerele respective, eu succint pot menționa că:

- de către Compania Națională de Asigurări în Medicină au fost organizate anual măsuri de informare referitor la modalitatea de încadrare în sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală;

- de către agențiile teritoriale ale CNAM au fost organizate circa 351 de întruniri informative cu populația din zonele rurale, inclusiv romă. Problema asigurării cu polițele de asistență medicală persistă la populația de etnie romă din motivul lipsei vizei de domiciliu, neînregistrarea locuințelor, actelor de identitate;

- au fost organizate și desfășurate seminare, ședințe informative, ateliere de lucru etc. în domeniul promovării sănătății și prevenirii bolilor.

- au fost elaborate materiale informative. Prin sursele mass-media naționale și locale s-au derulat emisiuni, reportaje, emisiuni radio. Au fost organizate circa 700 de acțiuni în comunicare. De către lucrătorii medicali au fost susținute prelegeri și convorbiri individuale.

De menționat, circa 99% din numărul copiilor romi sînt vaccinați, femeile gravide rome sînt luate la evidență de către medicii de familie și beneficiază de servicii gratuite.

Printre problemele care necesită intervenții sînt: copiii cu dizabilități, persoanele cu grad de invaliditate, lipsa poliței de asigurare medicală, acces la intervenții chirurgicale costisitoare. Din acest motiv, anul acesta persoanele de etnie romă au migrat în Germania, circa 1600 de persoane, în special, pentru servicii medicale, care au fost deportați. Pentru stoparea acestui fenomen

Cancelaria de Stat a organizat ședința de lucru cu privire la migrația romilor în Germania. De asemenea, au fost efectuate deplasări în teritoriu pentru a analiza situația acestor familii care au fost deportați în țară, de a-i lua la evidență, de a-i pune la evidență la agenții.

Onorată asistență,

Succint, menționez și importanța promovării culturii, tradiției, limbii, populației de etnie romă. Menționăm că prin ordinul emis de către Ministerul Culturii, în cadrul Centrului de Cultură și Artă „Ginta Latină”, activează Ansamblul de cântece și dansuri țigănești „Enigma romilor”. Colectivul respectiv a fost inclus în majoritatea programelor de concert și divertisment cultural organizate de către Centrul de Cultură și Artă „Ginta Latină”. Ansamblul de cântece și dansuri a participat cu programe de concert în cadrul Festivalului Internațional de Muzică „Mărțișor”, Festivalul Vinului, în cadrul manifestărilor artistice de Revelion pe scena din Piața Marii Adunări Naționale.

Totodată, formațiunea folclorică de romi din satul Sîngerei, formațiunea de muzică ușoară din satul Merenii Noi, raionul Anenii Noi și altele și-au confirmat titlul onorific „Colectiv model”.

În scopul organizării campaniilor de conștientizare a opiniei publice față de valorile spirituale ale romilor, de combatere a discriminării față de romi și de promovare a diversității culturale au fost organizate de către bibliotecile naționale, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, Teatrul Național „Mihai Eminescu” diferite evenimente: vernisarea expozițiilor, expoziții de carte, mese rotunde etc.

Biroul Relații Interetnice, în colaborare cu organizațiile neguvernamentale rome, organizează anual Ziua Internațională a Romilor. În cadrul săptămînii organizate sînt desfășurate diverse activități, mese rotunde, expoziții, lansări de carte etc.

De asemenea, ține de menționat că Postul public de televiziune „Moldova 1” și Postul de radio public „Radio Moldova” continuă realizarea emisiunilor periodice săptămînale în limba romani „Petală Romano” ce reflectă istoria și viața romilor în Republica Moldova, prin valorificarea culturii lor și promovarea integrării populației de etnie romă în viața publică.

Stimați deputați,

Rapoartele cu privire la implementarea Planului de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă în întregime pentru toți anii precedenți sînt plasate pe site-ul bri.gov.md. Biroul Relații Interetnice prezintă către anul următor, către data de 10 februarie, rapoartele care sînt formate din informațiile prezentate de toți factorii de decizie. Următorul raport va fi prezentat către 10 februarie anul 2018 Cancelariei de Stat a Republicii Moldova.

Totodată, menționez că Republica Moldova a prezentat anul acesta 3 rapoarte în domeniul drepturilor omului, și anume al doilea Raport național

privind Evaluarea periodică universală în domeniul drepturilor omului, Raportul 4 periodic cu privire la implementarea Convenției-cadru a minorităților naționale și Raportul 9 și 10 cu privire la implementarea Convenției internaționale cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială.

Aici vreau să menționez că în toate rapoartele date a fost prezentată informația cu privire la implementarea Planului de acțiuni.

Din documentele finale ale Comitetelor internaționale au fost expuse recomandări la acest subiect și, în special:

- îmbunătățirea accesului copiilor de etnie romă la educație;
- accesul la serviciile medicale;
- încadrarea în câmpul muncii;
- o finanțare mai concretă a Planului de acțiuni;
- garantarea accesului egal la viața publică și politică a romilor;
- și participarea acestora în procesul de luare a deciziilor.

Pentru promovarea implementării Planului de acțiuni de către Biroul Relații Interetnice au fost organizate, în colaborare cu OSCE Varșovia, mese rotunde regionale în Chișinău, Soroca, Cahul pentru administrația publică locală. Au participat circa 17 raioane, au fost instruiți circa 70 de reprezentanți ai administrației publice locale, și anume li s-au propus chestiuni ce țin de elaborarea planurilor de acțiuni locale pentru romi.

Cu regret, noi astăzi constatăm, din ședințele pe care le efectuăm pentru monitorizarea în teritoriu, că, practic, 5 raioane din republică dețin planuri de acțiuni de nivel local care au fost trecute prin aprobarea la nivelul consiliilor raionale.

De asemenea, mențin colaborarea cu 11 organizații etnoculturale rome republicane și circa 36 ONG-uri rome locale, care își aduc aportul considerabil pentru implementarea planului.

Este important ca implementarea planului să vină din două direcții, anume: factorii de decizie – instituțiile de stat și înșiși romii să participe... la înțelegerea beneficiului Planului de acțiuni, fiindcă dacă romii înșiși nu-și vor dori ca comunitatea să participe înșăși pentru îmbunătățirea situației rome, noi nu vom reuși cu puterile numai ale statului.

Aici avem foarte bune mișcări, vreau să menționez că a fost creată coaliția „Vocea romilor” care duce un lucru foarte mare, împreună cu mediatorii comunitari, în comunitate și avem succese anume din comunitate și la școlarizare, și acces la diferite domenii.

De asemenea, țin să menționez susținerea din partea organizațiilor internaționale, în special OSCE, organizația ONU, cu expertiză în domeniu, cu proiecte de asistență tehnică în domeniu, consolidare a resurselor umane, inclusiv proiecte pentru comunitățile de romi.

Onorată asistență,

Biroul Relații Interetnice, fiind responsabil de evaluarea impactului programelor și planurilor existente, colaborează cu instituțiile de resort, organizăm întruniri la care analizăm unele acțiuni care necesită a fi îmbunătățite.

Totodată, sîntem criticați atît de organizațiile nerome, de organizațiile internaționale, în primul rînd, ce ține de finanțarea clară a Planului de acțiuni. La acest capitol noi avem date estimate, venite de la consiliile raionale. Eu astăzi am cu mine, dacă vă interesează, pot aduce la cunoștința dumneavoastră cîți lei au fost dați pentru asistența socială anume din raioane.

Cu regret, instituțiile statului folosesc termenul „resursele umane” și nu sînt aduse niște cifre concrete care au fost puse pentru implementarea planului.

Sînt gata pentru întrebări.

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Dacă sînt întrebări?

Doamnă Bodnarenco,

Poftim.

Doamna Elena Bodnarenco:

Sînt întrebări, că ele sînt mai multe.

Doamnă Petuhov,

Vă mulțumesc foarte mult și apreciez foarte înalt darea de seamă, practic, nu raportul, pe care astăzi ați prezentat-o dumneavoastră.

Știu că personal vă ocupați și aprecierile mele lucrului personal al dumneavoastră mai mult decît Departamentului întreg.

Doamna Vera Petuhov:

Mulțumesc.

Doamna Elena Bodnarenco:

Много работы действительно было сделано. Я знаю, что и в районах вы работали, и проекты, которые вы называете, они действительно осуществлялись, и круглые столы – все это приносит результаты. Но вы сами говорите очень скромно, потому что на фоне того, что ромов в стране десятки тысяч, мы даже до сотни не можем назвать каких-то положительных примеров тогда, когда говорим о какой-то определенной поддержке. Но в любом случае хорошо, что мы уже движемся вперед.

Я хотела спросить: есть ли у Департамента конкретные предложения по финансированию плана? Вы несколько раз говорили в своем отчете, что финансирование должно быть оговорено более точно...

Doamna Vera Petuhov:

Спасибо большое за вопрос.

Doamna Elena Bodnarenco:

Răspundeți în limba moldovenească.

Doamna Vera Petuhov:

Mulțumesc frumos, doamnă deputat.

Într-adevăr, noi atunci când am elaborat ultimul Plan de acțiuni, am avut asistență tehnică din partea organizațiilor internaționale atât la elaborarea planului, cât și la estimările de costuri. Noi am făcut niște estimări foarte concrete pentru fiecare acțiune.

Dar, reieșind din situația economică a țării, totuși, Ministerul Finanțelor ne-a recomandat și instituțiile de stat, ministerele ne-au recomandat, totuși, să punem în limita alocațiilor bugetare, fiindcă la moment în țara noastră nu fiecare instituție de stat are resursele umane care pot estima niște costuri reale reieșind din posibilitățile instituției. Și ceea ce au făcut experții, erau niște estimări prea mari în comparație cu ceea ce se dă.

Noi ne propunem, totuși, să mergem pe formula: să venim cu propunere către Guvernul Republicii Moldova ca anual Guvernul Republicii Moldova să spună, să asigure pentru niște acțiuni din capitolele date niște resurse financiare foarte clare.

Noi vrem să încercăm, cel puțin, cu o acțiune, două, să mergem cu finanțare clară din partea Guvernului Republicii Moldova și pentru anul 2018 o să ieșim cu așa inițiativă.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Poftim, doamnă Bodnarenco.

Doamna Elena Bodnarenco:

Да. Спасибо.

Я бы вас попросила и тот отчет, который вы представили, и ваше предложение передать мне как можно быстрее с тем, чтобы мы тоже могли подключиться...

Doamna Vera Petuhov:

Neapărat.

Doamna Elena Bodnarenco:

... тогда, когда будем обсуждать проект закона о бюджете на 2018 год.

Как вы думаете, насколько реально предложение Департамента о том, чтобы финансирование медиаторов производилось из государственного бюджета, а не из бюджета местных органов публичного управления на следующий год?

Doamna Vera Petuhov:

Da. Mulțumesc.

Noi am analizat atunci cînd au fost alocate resurse din bugetul de stat, noi am avut o mai mare încadrare a mediatorilor comunitari la nivel local. Și atunci cînd finanțarea a trecut pentru nivelul I, primarii au considerat că ei au alte chestiuni mai importante, și nu pentru mediatorii comunitari.

Doamna Elena Bodnarenco:

Я здесь согласна с вами, только...

Doamna Vera Petuhov:

Acum noi, totuși, am obținut, noi mergem pe formula: în fiecare comunitate și insistăm să fie angajat mediatorul comunitar și vreau să vă spun că, chiar în decurs de două-trei luni, noi de la 7 mediatori, acum am ajuns la 17 mediatori și consistența și participarea Cancelariei de Stat, totuși, vom obține un număr mai mare, dar atunci cînd va trece, totuși, de la bugetul de stat.

Și, de asemenea, vreau și pe dumneavoastră să vă mulțumesc, fiindcă dacă și deputații din teritoriu ne-ar ajuta cu implementarea planurilor la nivel local, ar duce informația asta că anume etnicii romi nu întîmplător există pentru ei Planul de acțiuni, noi o facem asta pentru binele țării, fiindcă proiectele se aduc în comunitate, și nu se aduc numai pentru familiile de romi.

Doamna Elena Bodnarenco:

Да. Я как раз хотела вам предложить, чтобы вы в своем графике предусмотрели совместную встречу в территории, скажем, в Сороках мы могли бы сделать для Сорок и Атак, в другом населенном пункте, как вам удобно. Я свой график уже организую, чтобы мы рассказали вот так же подробно, как вы рассказали сегодня нам, и представителям ромов о том, что для них делается.

Я бы хотела вам задать вопрос: почему бы нам не отталкиваться от какой-то определенной цифры? Например, если по данным Центра семейной медицины у нас 24 тысячи ромов, то почему бы нам не отталкиваться от этой цифры, чтобы не было хотя бы разницы, то есть это точно живые люди, которые точно...

Doamna Vera Petuhov:

Ea nu este precisă, eu vă spun din ce considerente și asta am simțit-o acum fiind în teritoriu și întîlnindu-ne și cu comunitatea, și cu administrația locală. Într-adevăr, vedem că cifrele estimate nu sînt cele care le-am prezentat chiar și eu. De aceea că foarte mulți romi au o frică de a se identifica romi. Și pentru noi este foarte importantă această deschidere ca oamenii să nu se teamă să se identifice romi.

Mai există nivelul de discriminare rasială și acele persoane care au studii superioare, mulți din ei ascund etnia, de aceea este foarte greu să folosim cifrele

medicilor de familie, fiindcă este migrația și comunitatea de romi. Eu aș fi mai aproape, totuși, de cifra de 50 de mii de romi, fiindcă ceea ce am văzut în comunități. Comunitățile de romi clar că ne dau un număr mai mare, fiindcă ei consideră că acest număr este mai mare.

Dar vă zic, dacă, cel puțin, propunerea dumneavoastră pentru finanțare ar fi de la cifra de 24, probabil, ar fi un pozitiv, cel puțin, pentru 24 de mii să fie niște estimări foarte clare pentru persoanele de etnie romă.

Doamna Elena Bodnarenco:

Da. OK.

Вы сказали, что только пять районных советов утвердили специальные планы. Если можно, назовите их, если у вас есть готовый ответ. Если нет, то вы мне дадите...

Doamna Vera Petuhov:

Я могу назвать pot enumera printre ele raionul Soroca care a avut parțial în 2016 Planul de acțiuni, în 2017 ei au zis că au inclus acțiuni în planurile locale. Avem Plan de acțiuni în Drochia. Apropos, raionul Drochia poate fi considerat și raion-model, fiindcă sînt 4 angajați mediatorii comunitari. Noi am fost acum în raion, practic, ei au toți copiii școlarizați, au plan de acum pentru anul 2018 care va fi aprobat în consiliul raional.

Raionul Orhei – o perioadă a avut Plan de acțiuni. Cu regret, anul 2017 la început a fost mai dificil pentru monitorizare și de aceea îmi vine mai greu să spun. Raionul Orhei, la acest capitol, tot a stat bine și raionul Nisporeni a stat bine. A stat bine raionul Cahul la capitolul dat. În rest, cu regret, deși noi am școlit cum se elaborează planurile locale. La acest capitol, de asemenea, noi avem așa o deschidere, fiindcă atunci cînd se organizează astfel de training-uri vin persoane nu cele solicitate, care sînt responsabile de implementarea planurilor și atunci cînd ei se întorc de la training-uri, cu regret, informația pe care ei o capătă nu se folosește la nivel de raion.

Doamna Elena Bodnarenco:

Încă o întrebare foarte scurtă. Ați numit cifrele persoanelor cu studii, cel puțin, medii, speciale și superioare, și este un număr foarte mic, și noi înțelegem că deseori persoanele de etnie romă nu au capacitatea de a scrie proiecte. Можно ли через Департамент оказать им содействие в подготовке каких-то проектов? Потому что проектов сейчас приходит в страну много, например, проект по открытию, скажем, специальной группы детей de etnie romă, într-o grădiniță de copii din municipiul Soroca ori din orașul Otaci, spre exemplu.

Doamna Vera Petuhov:

Am înțeles, doamnă deputat, mersi.

Eu tot timpul eram pe poziția că foarte multe proiecte sînt implementate de comunitatea din Soroca, în special, dumneavoastră cunoașteți acest lucru.

Doamna Elena Bodnarenco:

Da.

Doamna Vera Petuhov:

Noi foarte mult am căutat persoanele care să poată scrie acest proiect și găsisem la un moment, însă, cu regret, nu avem.

Prin intermediul creării coaliției „Vocea romilor”, romii își propun ca proiectele care vin pentru coaliție să fie distribuite de ei înșiși în localități. În acest fel, noi considerăm că o să avem o deschidere mai largă.

Totodată, la 6 decembrie, dumneavoastră cunoașteți, că a fost aprobat Planul cu privire la implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice și aici, de asemenea, noi am inclus și compartimentul „romi”. Și la data de 6 decembrie, de asemenea, ni s-a promis că vor fi proiecte, și anume noi vrem proiecte pentru liderii romi, și anume cum să atragă aceste proiecte în țară, de aceea ne vom strădui, într-adevăr, să facem față acestei solicitări a dumneavoastră.

Doamna Elena Bodnarenco:

Doamnă Petuhov,

Încă o dată vă mulțumesc foarte mult pentru lucrul depus...

Doamna Vera Petuhov:

Mulțumesc.

Doamna Elena Bodnarenco:

... și pentru raportul de astăzi și vă doresc succese.

Doamna Vera Petuhov:

Da, mersi mult.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, doamnă director adjunct.

Întrebări nu-s.

Mulțumesc.

Doamna Vera Petuhov:

Mulțumesc mult.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Îl invităm la tribuna principală pe domnul Serghei Bucataru, secretar de stat în domeniul transporturilor, prezentați, vă rog, informația referitor la autorizațiile de tranzit al mărfurilor prin Ucraina.

Poftim.

Domnul Serghei Bucataru – *secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii (în domeniul transporturilor):*

Stimate domnule președinte,

Stimate domnule deputat,

Referitor la întrebarea dumneavoastră, depusă în cadrul ședinței Parlamentului din 10 noiembrie 2017, în ceea ce privește autorizațiile pentru efectuarea transportului bilateral/tranzit de mărfuri pe teritoriul Ucrainei, vă comunicăm următoarele.

Relațiile bilaterale în domeniul transportului rutier internațional de pasageri și mărfuri între Republica Moldova și Ucraina sînt stabilite în baza Acordului bilateral interguvernamental cu privire la comunicația internațională, semnat la data de 20 martie 1993, problemele în domeniu fiind soluționate în cadrul ședințelor comisiilor mixte, care se convoacă la propunerea uneia dintre părți.

Luînd în considerare că pe parcursul anilor 2015–2016 nu au fost convocate alte ședințe ale comisiei mixte, schimbul de autorizații pentru anul 2017 a fost efectuat la nivelul anului 2016. Prin urmare, contingentul de autorizații pentru partea moldoveană acordat de către Ministerul Infrastructurii al Ucrainei a constituit 43 000 de autorizații.

Acest număr de autorizații a fost acordat de partea ucraineană și în anul 2017 care au fost utilizate de către transportatorii moldoveni la efectuarea transportului bilateral și tranzit de mărfuri pe teritoriul Ucrainei, care au fost eliberate în conformitate cu punctul 30 al Regulamentului privind eliberarea și utilizarea autorizațiilor de transporturi rutiere, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.257 din 28 aprilie 2017, precum și aprobat la nivel de lege în cadrul Codului transporturilor rutiere. Astfel, Agenția Națională Transport Auto a eliberat acele autorizații după formula „nu mai mult de 2 unități pentru fiecare unitate de transport conformă” – mecanism prevăzut atît de hotărîrea de Guvern, precum și de către Codul transporturilor rutiere.

Luînd în considerare că semestrul II al anului este caracteristic transportului de cereale și producție legumicolă, iar direcția principală a exportului de mărfuri este orientată spre piețele Ucrainei și Europei de Est, Ministerul Economiei și Infrastructurii a solicitat autorităților competente ale Ucrainei acordarea unui contingent suplimentar de 35 000 de autorizații pentru efectuarea transportului bilateral și tranzit de mărfuri, care ar fi asigurat activitatea operatorilor de transport moldoveni pînă la finele anului curent.

Problema privind insuficiența autorizațiilor ucrainene pentru activitatea operatorilor de transport moldoveni a fost expusă și de către delegația Republicii Moldova în cadrul ședinței Grupului de lucru moldo-ucrainean în domeniul transporturilor, care a avut loc la data de 28 iulie 2017, la Chișinău.

Astfel, în rezultatul negocierilor, pentru anul curent a fost obținută o cotă suplimentară în mărime de 10 000 de autorizații bilaterale și tranzit.

Ulterior, la data de 14 septembrie 2017, de către Ministerul Economiei și Infrastructurii a fost expediat o nouă solicitare către Ministerul Infrastructurii al Ucrainei cu privire la efectuarea unui schimb suplimentar de autorizații.

Reieșind din faptul că partea ucraineană nu a venit cu un răspuns la demersul enunțat în termenele stabilite, adică pînă la 1 octombrie 2017, la data de 19 octombrie 2017, Ministerul Economiei și Infrastructurii a transmis un demers repetat către Ministerul Infrastructurii al Ucrainei cu solicitarea unei cote suplimentare de 15 000 de autorizații.

În rezultat, la data de 24 octombrie 2017 din partea Ministerului Infrastructurii al Ucrainei au fost primite 2000 de autorizații, iar peste o perioadă scurtă de timp, de către Republica Moldova au mai fost recepționate alte 3000 de autorizații.

Astfel, drept urmare a recepționării cotei de 5000 de autorizații, acestea au fost trecute în categoria I, ca urmare a suplinirii stocului și au fost eliberate în conformitate cu Ordinul Ministerului Economiei și Infrastructurii din 10 noiembrie 2017, după formula „nu mai mult de o autorizație pentru fiecare autovehicul din parcul eligibil al fiecărui transportator”, astfel, fiind eliberate 1329 de autorizații la 248 de operatori de transport.

Ulterior, autorizațiile au trecut în categoria II și sînt eliberate în conformitate cu punctul 30 al Regulamentului enunțat privind eliberarea și utilizarea autorizațiilor de transport rutier.

Este necesar de menționat că situația este critică, deoarece stocul disponibil de autorizații la data de 20 noiembrie 2017 constituie 1290 autorizații, care fiind în categoria a II-a urmează a fi eliberate operatorilor de transport conform procedurii stabilite.

Pentru a ameliora situația descrisă și în vederea acordării posibilității transportatorilor din Republica Moldova de a-și continua activitatea într-un mediu competitiv, Ministerul Economiei și Infrastructurii a solicitat din nou autorităților ucrainese eliberarea unei cote suplimentare de autorizații pentru efectuarea transportului internațional de mărfuri.

Astfel, în cadrul ședințelor moldo-ucrainene care au avut loc la Kiev, la data 16 și 17 noiembrie 2017, Ministerul Infrastructurii din Ucraina a confirmat disponibilitatea de a acorda Republicii Moldova o cotă suplimentară de 5000 de autorizații, care urmează a fi recepționată de către Republica Moldova în scurt timp.

Totodată, consider necesar să vă informăm că pe parcursul anului curent au fost organizate mai multe întreveneri bilaterale și ședințe la nivel de experți, în cadrul cărora a fost discutat textul proiectului Protocolului privind modificarea Acordului Guvernului Republicii Moldova și Guvernului Ucrainei cu privire la comunicația internațională din 20 martie 1993, în vederea stabilirii regimului liberalizat pentru transportul bilateral și tranzit de mărfuri efectuat de către unitățile de transport de categoria EURO 3 și mai sus.

În ultima ședință a negocierilor moldo-ucrainene privind coordonarea textului Protocolului privind modificarea Acordului bilateral interguvernamental menționat, în cadrul căreia părțile au decis asupra textului final al Protocolului, acesta fiind pregătit pentru semnarea între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei.

De asemenea, părțile au decis organizarea ședinței mixte moldo-ucrainene în domeniul transportului internațional pînă la intrarea în vigoare a Protocolului privind modificarea Acordului bilateral interguvernamental, pentru efectuarea... deci în cadrul căruia urmează a fi stabilite... în cadrul ședinței mixte deci urmează a fi stabilite cotele autorizațiilor pentru efectuarea transportului de mărfuri în perioada de pînă la intrarea în vigoare a Protocolului, precum și după intrarea lui în vigoare, inclusiv pentru efectuarea transportului rutier internațional cu vehiculele care nu cad sub incidența liberalizării, și anume vehiculele de categoria EURO 0, EURO 1 și EURO 2, numărul cărora va satisface pe deplin cerințele transportatorilor ambelor state.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Lipskii,

Poftim, întrebări.

Domnul Oleg Lipskii:

Deci eu vreau să vă întreb: care totuși este viziunea, ca noi să nu avem la finele fiecărui an probleme cu deficitul de autorizații? Ce trebuie totuși să facem?

Eu de ce întreb? Uitați-vă ce se primește, noi am... deci voi ați trecut în categoria a doua acolo mai mult de 1000 de autorizații. Da?

Noi avem riscul ca aceste autorizații la sfîrșitul anului, chiar nu la sfîrșit, fiindcă mai... ele mai sînt valabile o lună, da, anul 2018 să rămîna ne...

Domnul Serghei Bucataru:

Nerealizate.

Domnul Oleg Lipskii:

Da, nerealizate. De ce? Fiindcă noi avem trecerea asta în categoria a doua și pe urmă categoria a treia, clar. Iată, asta tot este o problemă. Vedeți, noi ținem... eu înțeleg că nu depinde acum de dumneavoastră, dar totuși este, trebuie ceva de revăzut aici, fiindcă noi ținem autorizațiile, stau camioanele, nu se mișcă, autorizații avem în stoc, ele nu lucrează, noi cerem, mai vrem autorizații adăugător.

Iată, momentul acesta trebuie de revăzut. Ceva aici nu lucrează acum... nu lucrează bine.

Deci întrebarea mea: totuși cum vă gândiți, ce trebuie să... sau cînd trebuie să ne... să reacționăm, ca să vedem ce se întîmplă pînă la finele anului și care este metoda ceea?

Eu înțeleg că dacă o să avem liberalizarea de tranzit asta rezolvă multe probleme. Nu toate, dar totuși le rezolvă, dar încă ce putem face: când trebuie, cum trebuie de monitorizat situația ca să nu ajungem, fiindcă în fiecare an noi avem așa o situație. Mai degrabă sau mai târziu, dar pînă la sfîrșit noi avem, iată, problemele acestea la sfîrșitul anului.

Domnul Serghei Bucataru:

Stimate domnule deputat,

Vreau să vă aduc la cunoștință că chiar în aceste zile Ministerul Economiei și Infrastructurii este în proces de definitivare a unui nou mecanism de eliberare a acestor autorizații care vine să simplifice procedura de... nemijlocit de eliberare a autorizațiilor de către Agenția Națională Transport Auto, vine să reseteze formatul de catalogare a acestor autorizații anume în vederea evitării situației pe care ați descris-o dumneavoastră deci și anume la sfîrșitul perioadei de valabilitate să nu fim în prezența de neutilizare a autorizațiilor din stocul restant.

Totodată, după cum am menționat în alocuțiune, sîntem în așteptarea altor... a unei cote suplimentare de 5 mii de autorizații care cred eu că vor fi suficiente pentru transportatorii moldoveni pînă la finele acestui an.

În cadrul ședinței moldo-ucrainene pe care am avut-o la Kiev în data de 16 noiembrie 2017, am stabilit și am agreat convocarea comisiei mixte în perioada ianuarie-februarie 2018, în cadrul căreia urmează să stabilim noile cote de autorizații care urmează a fi eliberate de către partea... de către Republica Moldova Ucrainei și viceversa. Astfel, am discutat despre cotele actuale.

După cum am menționat, în prezent cota anuală de autorizații este de aproximativ 43 mii de autorizații, o cotă insuficientă atît pentru transportatorii din Republica Moldova, cît și pentru transportatorii din Ucraina.

Or, urmare a solicitărilor pe care le-am efectuat pe parcursul anului 2017, partea ucraineană ne-a eliberat deja 58 de mii de autorizații. Astfel, ne dorim ca pentru anul 2018 să stabilim cotele de schimb a autorizațiilor la un număr nu mai mic de 60 de mii de autorizații care să îndeplineze necesitatea transportatorilor moldoveni, precum și ucraineni.

Considerăm că acest număr de 60 mii de autorizații va fi suficient pentru activitatea unui transportator sau transportatorilor moldoveni pe parcursul unui an, avînd în vedere intenția Republicii Moldova și a Ucrainei de a liberaliza transportul mărfurilor pentru autocamioanele din... începînd cu categoria EURO 3.

Domnul Oleg Lipskii:

Încă o întrebare. Deci o întrebare și, ca atare, poate solicitare. Uitați-vă, noi avem acordul de... deci Acordul între Republica Moldova și Ucraina în privința transportului internațional, acolo intră și autobuzele. La autobuze noi avem liberalizat transportul pînă la 100 de kilometri. Da, pînă la 100 de kilometri.

Domnul Serghei Bucataru:

Transfrontalier.

Domnul Oleg Lipskii:

Poftim?

Domnul Serghei Bucataru:

Transportul în regiunea transfrontalieră.

Domnul Oleg Lipskii:

Da, corect.

Domnul Serghei Bucataru:

... la 100 de kilometri.

Domnul Oleg Lipskii:

Dacă am informația corectă, în jur de 45% de autorizații, nu știu, confirmați sau infirmați, au fost folosite pentru transportarea cerealelor la portul... nu știu, la portul Reni, dar poate și la alte porturi, poate e legat și de containere cumva, deci problema ar fi. Dacă noi am rezolva problema aceasta, fiindcă de la frontieră pînă la Reni noi avem cît acolo, vreo 10 kilometri cred că. Da, în jur, nu...

Domnul Serghei Bucataru:

10 aproximativ.

Domnul Oleg Lipskii:

... nu-s acolo nici ... da.

Domnul Serghei Bucataru:

7, 8 kilometri.

Domnul Oleg Lipskii:

În jur de 10 kilometri. Poate ar fi bine, fiindcă camioanele care transportă cereale s-ar putea să fie și EURO 2, și EURO 0, și EURO 1. Poate asta ar fi o soluție ca să rezolvăm problema în cauză și asta ne rezolvă tot, influențează toată problema.

Cum credeți, poate ar fi bine de negociat ca pentru autobuse, liberalizarea la distanță asta...

Domnul Serghei Bucataru:

Deja...

Domnul Oleg Lipskii:

... și pentru Ucraina, doar, pînă la sfîrșit cerealele se transportă în portul lor și ei tot au interes ca să fie aduse acolo.

Domnul Serghei Bucataru:

Stimate domnule deputat,

Vreau să vă zic că această problemă deja am abordat-o în cadrul ședințelor pe care le-am avut cu partea ucraineană. Am convenit că acest subiect va fi discutat în cadrul comisiei mixte. De fapt, este și de competența comisiei mixte de a decide pe acest subiect și desigur noi vom depune toate eforturile în vederea simplificării activității transportatorilor din Republica Moldova în transportarea tuturor categoriilor de marfă, nu doar cereale, pe segmentul internațional.

Inclusiv mi-aș dori foarte mult să reușim să renegociem acel Acord de colaborare dintre Republica Moldova și Ucraina în vederea simplificării transportului de mărfuri în zona transfrontalieră. Acest obiectiv îl avem și vom depune maximum efort pentru a-l realiza.

Domnul Oleg Lipskii:

Bine. Mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, domnule Bucataru.

Întrebări nu-s.

Și poftim, domnule Țap, întrebarea dumneavoastră pentru Guvern.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Domnule Președinte al ședinței,

Mai întâi, voi preciza că astăzi urma să am două răspunsuri, respectiv de la Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului. Am răspunsul în scris și mi s-a promis în această scrisoare, în acest răspuns, că va fi prezentat și în plenul Parlamentului, pentru că sînt aspecte care trebuie discutate, dar, după cum vedem, nu sînt prezenți. Și Cancelaria de Stat.

Sînt nevoit să menționez și faptul că pînă în prezent au rămas 6 întrebări din partea Guvernului la care nu am primit răspuns, inclusiv sînt întrebări din sesiunea de primăvară. Pe această cale, solicit Președintelui Parlamentului, dar și Guvernului, în parte Primului-ministru, să asigure respectarea Constituției.

Or, Primul-ministru, Guvernul, fiecare ministru în parte sînt obligați, așa cum spune Constituția, să vină în plenul Parlamentului și să răspundă la întrebările deputaților.

Or, această sfidare, de fapt, vorbește despre multe, despre neglijare, nu mai vorbesc despre faptul că foarte multe răspunsuri în scris sînt evazive, superficiale și conțin neadevăr.

Astăzi voi reitera întrebarea pentru Ministerul Economiei și Infrastructurii, care mi-a prezentat un răspuns în scris, declinîndu-și competența pe subiectul pe

care l-am invocat, deci transpunerea directivelor europene privind demonopolizarea activităților economice și asigurarea concurenței loiale, făcând trimitere... la Consiliul Concurenței.

Dar voi preciza pe un exemplu concret. Este vorba despre Hotărârea de Guvern nr.476/2016 prin care a fost aprobată Metodologia privind bazele de calcul și aprobarea taxelor pentru serviciile aeroportuare și de navigație aeriană.

Conform Consiliului Concurenței, 5 dintre recomandările Consiliului, în avizul prezentat, nu au fost luate în calcul. Și în parte sau în special voi menționa faptul că propunerea, citez: „Prezenta Metodologie se va aplica cu respectarea normelor prevăzute în Regulamentul privind evaluarea ajutorului de stat acordat pentru finanțarea aeroporturilor și ajutorului la înființare pentru companiile aeriene, aprobat prin Hotărârea plenului Consiliului Concurenței nr.4 din 25 iulie 2014, nu a fost respectat. De fapt, este o încălcare gravă.

Și voi preciza că, de fapt, prin această Metodologie, Guvernul a creat condiții... de fapt, facilitează concurența neloială. Și fac trimitere la noțiunea de „taxe aeroportuare” care creează aceste condiții, în textul acestei definiții se regăsesc aceste condiții care facilitează concurența neloială.

În acest sens, solicit Ministerului Economiei și Infrastructurii pe acest subiect, dar și pe documentele de politici care vizează demonopolizarea și asigurarea concurenței loiale, să dea un răspuns explicit, clar la acest subiect în scris, dar și în plenul Parlamentului.

În același context, voi solicita și o întrebare pentru următoarea ședință Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și este vorba despre transpunerea Strategiei naționale de descentralizare, extinsă până în 2018, obiectivul specific 4, acțiunile 4.3.1, 4.3.2 și 4.3.3 care prevedeau, respectiv, elaborarea Planului de amenajare a teritoriului național până în 2017, respectiv, elaborarea planurilor de amenajare a teritoriilor regiunilor și elaborarea, cel puțin, a 50 la sută din planurile de amenajare a teritoriilor locale, deci acțiuni care urmau să fie realizate anul acesta – termenul de realizare și acțiuni care, de fapt, înseamnă viziune clară asupra dezvoltării Republicii Moldova și transpunerea Strategiei conform cerințelor Acordului de Asociere. Acestea sînt întrebările.

Și sper că conducerea Parlamentului și Primul-ministru vor avea grijă ca să asigure prezența miniștrilor și răspunsurilor conforme.

Vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, domnule Țap.

Doamnă Bodnarenco,

Poftim, întrebare.

Doamna Elena Bodnarenco:

Mulțumesc, domnule vicepreședinte.

Mulțumim pentru răbdarea care o aveți dumneavoastră. (*Rîde.*)

Около двух часов назад заместитель директора Национального агентства по регулированию ядерной и радиологической деятельности Молдовы господин Ионел Балан сообщил, что радиоактивное облако охватило всю территорию Молдовы после 15 сентября.

Сегодня 23 ноября, то есть это сообщение граждане Молдовы получили спустя более чем два месяца после собственно загрязнения. Я адресую вопрос Премьер-министру Республики Молдова: почему случилось так, что два месяца продолжается загрязнение искусственным радионуклидом рутением-106 и население Республики Молдова об этом ничего не знает?

Какие действия произвело Правительство для того, чтобы хотя бы оповестить граждан нашей страны о том, что нужно меньше находиться на открытом воздухе, или нужно больше потреблять каких-то, допустим, молочных продуктов, или – я не знаю – какие другие меры предупреждения заражения производить? И вообще, кто в нашей стране этим занимается, и если занимается, то почему делает это так плохо? И выявлением загрязнения, и оповещением населения, и предупреждением населения, и так далее. То есть, какая ситуация в настоящий момент в этой области?

Ответ прошу дать на заседании Парламента в устном виде на следующем «Часе Правительства».

Второй вопрос также адресую Премьер-министру Республики Молдова. Около 40 тысяч жителей нашей страны, проживающих в настоящее время на левом берегу Днестра, оказались в сложной ситуации. В основном это лица, не родившиеся в Молдове, но проживавшие в Молдове в 1991 году, в тот момент, когда Республика Молдова обрела независимость и все проживающие де-факто на ее территории стали гражданами нашей страны.

Речь идет о тех, кто не поменял паспорта советского типа. До того как паспорта были заменены, эти граждане Республики Молдова де-факто пользовались всеми льготами и всеми правами граждан нашей страны. После того как в Молдове паспорта советского образца были заменены, они оказались лицами без гражданства.

Мы, Парламент Республики Молдова, Правительство нашей страны предпринимаем целый ряд мер для поддержки лиц без гражданства, но по отношению к этим людям это неправильно, потому что эти люди де-факто являются гражданами нашей страны, осталось оформить их права де-юре.

Прошу дать ответ, что можно предпринять? Продлить ли срок действия этих паспортов на какой-то определенный период для того, чтобы эти граждане смогли получить паспорта молдавского уже образца, либо какие-то другие мероприятия? То есть что предлагает Правительство для того, чтобы 40 тысяч наших сограждан получили гражданство Республики Молдова?

Я думаю, что тот период, когда нашу страну массово покидают граждане, когда массово отказываются от гражданства нашей страны, 40 тысяч граждан дополнительно – это достаточно хорошая цифра, хороший стимул для нашей страны, да.

И в любом случае речь идет о людях, которые в большинстве своем уже лица пожилого возраста, которым нужна поддержка государства, для которого они работали и в бюджет которого они перечисляли налоги в свое время в тот период, когда они работали.

Ответ прошу дать на заседании Парламента на следующем «Часе Правительства».

Спасибо.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Спасибо.

Ședința este închisă.

Vă mulțumesc.

Ședința s-a încheiat la ora 15.57.

*Stenograma a fost pregătită spre publicare
în Secția pentru lucrările plenului Parlamentului
din cadrul Direcției generale documentare
parlamentară a Secretariatului Parlamentului*